

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Załącznik nr 6 Analiza spełniania zasady DNSH dla projektu programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027.

Załącznik
do uchwały nr 1039/398/22
Zarządu Województwa Pomorskiego
z dnia 25 października 2022 r.

Analiza spełniania zasady DNSH dla projektu programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027

Zespół Autorski Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego (PBPR)

Kamilla Bezubik

Anna Błażewicz-Stasiak

Sergiusz Lindyberg

Kamila Wiewiórska

Sporządzono we współpracy z Kamillą Muńską i Joanną Skierką (Departament Programów Regionalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego).

Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego

ul. Straganiarska 24-27

80-837 Gdańsk

biuro@pbpr.pomorskie.pl

www.pbpr.pomorskie.pl

Spis treści

Wykaz skrótów.....	3
Wprowadzenie	5
Priorytety.....	7
1. Fundusze europejskie dla konkurencyjnego i inteligentnego Pomorza	7
(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii.....	7
(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	15
(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	25
2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza	42
(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych.....	42
(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	53
(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.....	79
(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej.....	90
(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	104
(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	133
3. Fundusze europejskie dla mobilnego Pomorza.....	150
(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.....	150
4. Fundusze europejskie dla lepiej połączzonego Pomorza.....	178
(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.....	178
5. Fundusze europejskie dla silniejszego społeczeństwa Pomorza (EFS+).....	191
(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej	191
(b) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy	195
(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.....	198
(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględni zagrożenia dla zdrowia	202

(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	209
(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.....	219
(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.....	224
(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów	229
(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.....	232
(l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.....	235
6. Fundusze europejskie dla silniejszego społecznie Pomorza (EFRR)	238
(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.....	238
(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	245
(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.....	251
(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.....	258
7. Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom	267
(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.....	267
Priorytety dotyczące pomocy technicznej.....	283
8. Priorytet pomocy technicznej – EFS+	283
9. Priorytet pomocy technicznej – EFRR.....	291
Spis tabel.....	299

Wykaz skrótów

B+R	badania i rozwój
BAT	najlepsze dostępne techniki
CO ₂	dwutlenek węgla
CP	cel polityki
DNSH	zasada „nie czyni poważnych szkód” (ang. do no significant harm)
ISP	Inteligentne Specjalizacje Pomorza
FEP	projekt programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
GOZ	gospodarka o obiegu zamkniętym
GPR	gminny program rewitalizacji
IOB	instytucje otoczenia biznesu
JCW	jednolite części wód
JCWP	jednolite części wód powierzchniowych
JCWpd	jednolite części wód podziemnych
jst	jednostka samorządu terytorialnego
IP	Instytucja Pośrednicząca
IT	technologia informacyjna (ang. information technology)
ITS	inteligentne systemy transportowe (ang. intelligent transportation systems)
IZ	Instytucja Zarządzająca
KPO	Krajowy Plan Odbudowy
KPP	Karta Praw Podstawowych
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
mpzp	miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
NBS	rozwiązania oparte na naturze (ang. nature-based solution)
OOŚ	ocena oddziaływania na środowisko
OZE	odnawialne źródła energii
PBPR	Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego
PEM	pole elektromagnetyczne
PK	park krajobrazowy
PSZOK	punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
PV	fotowoltaika (ang. Photovoltaic)
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	równoważna liczba mieszkańców
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego

UE Unia Europejska
UTO urządzenie transportu osobistego

Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi analizę zgodności projektu programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (FEP), zwanego dalej Projektem, z zasadą „nie czyni poważnych szkód” (DNSH – „do no significant harm”).

Przy sporządzaniu niniejszej analizy wykorzystano zapisy przede wszystkim:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (Unii Europejskiej - UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/2088,
- Wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady „nie czyni poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (2021/C 58/01, C(2021) 1054 final),
- Oceny DNSH reform i inwestycji (wiązek projektów) przedstawionych w Krajowym Planie Odbudowy (KPO), ATMOTERM S.A., 2021 r.

Analizę przeprowadzono dla wszystkich typów działań możliwych do wsparcia w ramach celów szczegółowych ujętych w siedmiu Priorytetach projektu FEP, a także dla Priorytetów Pomocy Technicznej (EFS+ i EFRR). Celem analizy jest ocena tego czy realizacja ujętych w projekcie FEP typów działań nie wyrządzi poważnych szkód dla celów środowiskowych, określonych w wyżej wymienionym Rozporządzeniu. Do powyższych celów środowiskowych należą:

- łagodzenie zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu,
- zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
- przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Zgodnie z art. 17 wyżej wymienionego Rozporządzenia daną działalność uznaje się za wyrządzającą poważne szkody, gdy:

- dla łagodzenia zmian klimatu - działalność ta prowadzi do znaczących emisji gazów cieplarnianych,
- dla adaptacji do zmian klimatu - działalność ta prowadzi do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych, wywieranych na tę działalność lub na ludzi, przyrodę lub aktywa,
- dla zrównoważonego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych i morskich - działalność ta szkodzi:
  - dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód (JCW), w tym wód powierzchniowych i wód podziemnych,
  - dobremu stanowi środowiska wód morskich,

- dla gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganiu powstawaniu odpadów i recyklingowi:
  - działalność prowadzi do znaczącego braku efektywności w wykorzystywaniu materiałów lub w bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniu zasobów naturalnych, takich jak nieodnawialne źródła energii, surowce, woda i grunty, na co najmniej jednym z etapów cyklu życia produktów, w tym pod względem trwałości produktów, a także możliwości ich naprawy, ulepszenia, ponownego użycia lub recyklingu,
  - działalność prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu,
  - długotrwałe składowanie odpadów może wyrządzać poważne i długoterminowe szkody dla środowiska,
- dla zapobiegania zanieczyszczeniu i jego kontroli - działalność prowadzi do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby w porównaniu z sytuacją sprzed rozpoczęcia tej działalności,
- dla ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów - działalność:
  - w znacznym stopniu szkodzi dobremu stanowi i odporności ekosystemów,
  - jest szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

Analiza w oparciu o powyższe kryteria uwzględniać musi zarówno skutki danej działalności (w całym cyklu jej życia), jak i wpływu produktów i usług świadczonych w ramach i na potrzeby tej działalności.

Analiza, zgodnie z Wytocznymi technicznymi, została przeprowadzona dwuetapowo.

W pierwszym etapie dla wszystkich typów działań przeprowadzono ocenę w oparciu o Listę kontrolną. W jej ramach identyfikowane były typy działań, które:

- nie mają żadnego albo mają nieznaczny przewidywalny wpływ na cel środowiskowy,
- monitorowane są jako środki w 100% wspierające cele związane ze środowiskiem lub zmianami klimatu,
- wnoszą istotny wkład w realizację danego celu środowiskowego (zgodnie z art. 10 – 15 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r.).

Jeżeli dla danego celu środowiskowego działanie nie spełniało żadnego z powyższych warunków (i w liście kontrolnej zaznaczono pole „Tak”), niezbędne było przeprowadzenie Oceny merytorycznej.

W nielicznych przypadkach, w przypadku stwierdzenia spójności typu działania ujętego w projekcie FEP z interwencją w ramach Krajowego Programu Odbudowy (KPO) wykorzystano możliwość odstąpienia od indywidualnej analizy DNSH dla projektu FEP.

Priorytety

1. Fundusze europejskie dla konkurencyjnego i inteligentnego Pomorza

(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Tabela 1. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Działanie będzie skupiać się na projektach badawczo-rozwojowych (B+R), prowadzących między innymi do zmniejszania wpływu społeczno-gospodarczego na klimat oraz do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Wspierane mogą być projekty dotyczące efektywnych technologii w produkcji, przesyłce, dystrybucji, zużyciu energii, paliw czy w budownictwie.</p> <p>Ponadto interwencja ukierunkowana zostanie na rozwój Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP), branż kluczowych, a także monitoring i ewaluację w obszarze ISP. Wsparcie obejmie również rozwój potencjału klastrów załączkowych i regionalnych oraz nowoczesnych usług klastrów na rzecz transformacji przemysłowej i wdrażania nowych technologii (między innymi huby innowacji) zorientowanych na poprawę produktywności sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Przedsięwzięcia będą kompleksowe i koordynowane przez Samorząd Województwa Pomorskiego (SWP).</p> <p>Można założyć, że realizacja działania pozwoli na zwiększenie wiedzy na temat lepszego wykorzystania produktów i usług w warunkach zmieniającego się klimatu oraz ich dostosowania do prognozowanych zmian klimatu. Planowany rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach będzie uwzględniał istniejące i prognozowane zagrożenia klimatyczne, zwłaszcza związane z podtopieniami i powodzią oraz będzie odporny na czynniki pogodowe. Ponadto realizacja działania będzie wiązać się z zwiększeniem</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 2. Ocena merytoryczna Priorytet 1., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie będzie polegać na wsparciu działalności B+R przedsiębiorstw, w ramach projektów łącznie bądź rozdzielnie możliwe będzie wsparcie następujących komponentów: weryfikacja pomysłu B+R, realizacja prac B+R przedsiębiorstw, w tym mikro i małych przedsiębiorstw, a także w ramach regionalnych agend badawczych, ochrona własności intelektualnej przedsiębiorstwa oraz transferu technologii, rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach.</p> <p>Wsparcie ukierunkowane będzie na projekty mieszczące się w obszarach Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP). Jedną z nich są technologie ekoefektywne w produkcji, przesyłce, dystrybucji, zużyciu energii i paliw oraz w budownictwie. Uzupełniająco wspierane będą projekty w ramach branż kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa.</p> <p>Ponadto preferowane będą między innymi projekty promujące zmniejszanie wpływu społeczno-gospodarczego na klimat oraz dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej.</p> <p>Interwencja ukierunkowana zostanie również na proces przedsiębiorczego odkrywania w ramach obecnych i przyszłych ISP (w tym jego monitoring i ewaluację) oraz branż kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>województwa. Wsparcie obejmie także rozwój potencjału klastrów załączkowych i regionalnych oraz nowoczesnych usług klastrów na rzecz transformacji przemysłowej i wdrażania nowych technologii (między innymi huby innowacji) zorientowanych na poprawę produktywności sektora MŚP. Przedsięwzięcia te będą kompleksowe i koordynowane przez SWP.</p> <p>Można założyć, że realizacja działania będzie służyć upowszechnianiu nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych, w tym przyczyni się do zrównoważonego wzrostu gospodarki regionu, zmniejszenia jej energo- i zasobochłonności, co długoterminowo będzie prowadzić do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na emisji gazów cieplarnianych, powstawać mogą na etapie prac budowlanych, związanych z infrastrukturą B+R lub podczas realizacji części prac B+R (na przykład testowanie innowacyjnych materiałów i produktów, nowych technologii lub nowych linii technologicznych). Zanieczyszczenia pochodzący mogą z pracy maszyn i urządzeń oraz transportu, jednak powinny one ustąpić wraz z zakończeniem budowy lub prac B+R, a skala oddziaływania powinna być lokalna. Zakłada się ponadto, że prace budowlane związane z rozwojem infrastruktury B+R będą prowadzone w warunkach odpowiedniego nadzoru i organizacji, z wykorzystaniem maszyn i urządzeń w odpowiednim stanie technicznym.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności planowanej do zakupu infrastruktury. Zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie dotyczy działalności B+R przedsiębiorstw, w szczególności weryfikacji pomysłu B+R, realizacji prac B+R przedsiębiorstw, w tym mikro i małych przedsiębiorstw, a także realizowanych w ramach regionalnych agend badawczych, ochrony własności intelektualnej przedsiębiorstwa oraz transferu technologii, a także rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach.</p> <p>Interwencja ukierunkowana zostanie również na proces przedsiębiorczego odkrywania ISP oraz branż kluczowych dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa. Wsparcie obejmie także rozwój klastrów na rzecz transformacji przemysłowej i wdrażania nowych technologii zorientowanych na poprawę produktywności sektora MŚP. Przedsięwzięcia te będą kompleksowe i koordynowane przez SWP.</p> <p>Realizacja działań służyć będzie między innymi upowszechnianiu nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych, a preferowane będą projekty promujące zmniejszanie wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko. Dzięki ich realizacji możliwe będzie tworzenie i późniejsze wdrażanie innowacyjnych rozwiązań, których celem będzie zmniejszenie obciążenia środowiska, a także zmniejszenie zasobochłonności (w tym wodochłonności) procesów produkcyjnych. Pośrednio może się to także przełożyć na ochronę stanu ilościowego i jakościowego zasobów wodnych. Można założyć, że z uwagi na powyższą preferencję ryzyko wspierania inwestycji wykorzystujących nadmierne ilości wód lub generujące znaczący strumień zanieczyszczeń wód jest marginalne.</p> <p>W zakresie ISP, na które jest ukierunkowane wsparcie, uwzględnione są między innymi technologie offshore i portowologiczne. Prace B+R w tej dziedzinie mają na celu kreowanie innowacyjnych produktów, usług i technologii w obszarze eksploracji i eksploatacji zasobów morza w sposób bezpieczny dla środowiska. Jedną z gałęzi danej branży są urządzenia, techniki i systemy monitorowania i oczyszczania środowiska morskiego i jego zaplecza. Można założyć, że część badań przyczyni się do poprawy stanu jakościowego zasobów wodnych.</p> <p>Negatywne oddziaływania dla stanu lub potencjału ekologicznego jednolitych części wód (JCW), mogą potencjalnie (w zależności od rodzaju i lokalizacji obiektu) wystąpić na etapie budowy i funkcjonowania części infrastruktury B+R oraz prowadzenia niektórych prac B+R. Przy czym inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko (OOS) służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd). Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ponadto w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami).</p>
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie obejmuje wspieranie działalności B+R przedsiębiorstw, ukierunkowanej między innymi na upowszechnianie nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych oraz wspieranie rozwoju i upowszechnianie modeli produkcji i konsumpcji ukierunkowane na niższe zużycie zasobów, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ponowne wykorzystanie materiałów i produktów. Preferowane będą projekty promujące zmniejszanie wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko, w tym przykładowo dotyczące racjonalnego, efektywnego dysponowania zasobami odnawialnymi i nieodnawialnymi, zagospodarowania pozostałości z ich wykorzystania przy zastosowaniu odpowiednich procesów recyklingowych, co wpisuje się w ideę gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ).</p> <p>Dodatkowo interwencja ukierunkowana zostanie na proces przedsiębiorczego odkrywania ISP oraz branż kluczowych dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa. Wsparcie obejmie również rozwój klastrów na rzecz transformacji przemysłowej i wdrażania nowych technologii zorientowanych na poprawę produktywności sektora MŚP. Przedsięwzięcia te będą kompleksowe i koordynowane przez SWP.</p> <p>Zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów z działalności B+R musi się odbywać zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleniami. Z kolei odpady powstające w trakcie prac budowlanych będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>Celem działania jest między innymi promowanie zmniejszenia wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko, wspieranie rozwoju i upowszechnianie modeli produkcji i konsumpcji ukierunkowane na niższe zużycie zasobów, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ponowne wykorzystanie materiałów i produktów. Dzięki realizacji części projektów B+R możliwe będzie wdrożenie nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych, których efektem będzie zmniejszenie emisyjności prowadzonych procesów.</p> <p>Dodatkowo interwencja ukierunkowana zostanie na proces przedsiębiorczego odkrywania ISP oraz branż kluczowych dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa. Wsparcie obejmie również rozwój klastrów na rzecz transformacji przemysłowej i wdrażania nowych technologii zorientowanych na poprawę produktywności sektora MŚP. Przedsięwzięcia te będą kompleksowe i koordynowane przez SWP.</p> <p>Emisje zanieczyszczeń mogą się pojawić na etapie wdrażania części z projektów B+R oraz budowy i niekiedy funkcjonowania infrastruktury B+R. Ewentualne przedostawanie się zanieczyszczeń może nastąpić na skutek pracy maszyn i urządzeń, transportu (w tym depozycja w gruncie i wodach zanieczyszczeń z powietrza), a także w sytuacjach awaryjnych - na etapie prac budowlanych, w postaci wycieków substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów. Realizacja infrastruktury B+R, jak i prowadzenie prac B+R mogą się też wiązać z emisją hałasu, drgań czy pewnych dawek energii cieplnej, świetlnej czy pola elektromagnetycznego (PEM). Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, monitorowanie przebiegu procesów pod względem emisyjności i porównanie jej z emisyjnością aktualnie stosowanych procesów). W celu minimalizacji oddziaływania warto, by projektowanie i realizacja inwestycji w miarę możliwości i obowiązku prawnego uwzględniały najlepsze dostępne techniki (BAT).</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie służyć ma między innymi wsparciu działalności B+R przedsiębiorstw, a w ramach projektów łącznie bądź rozdzielnie możliwe będzie wsparcie: weryfikacji pomysłu B+R, realizacji prac</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>B+R przedsiębiorstw, w tym mikro i małych przedsiębiorstw, a także realizowanych w ramach regionalnych agend badawczych, ochrony własności intelektualnej przedsiębiorstwa oraz transferu technologii, rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach. Ponadto interwencja ukierunkowana zostanie na proces przedsiębiorczego odkrywania ISP oraz branż kluczowych dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa. Wsparcie obejmie również rozwój klastrów na rzecz transformacji przemysłowej i wdrażania nowych technologii zorientowanych na poprawę produktywności sektora MŚP. Przedsięwzięcia te będą kompleksowe i koordynowane przez SWP.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do upowszechniania nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych, w tym do zmniejszenia wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko oraz do upowszechnienia modeli produkcji i konsumpcji ukierunkowanych na niższe zużycie zasobów, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ponowne wykorzystanie materiałów i produktów. Redukcja obciążenia środowiska zanieczyszczeniami przyczyni się do ochrony ekosystemów, w tym środowiska ich życia i funkcjonowania.</p> <p>Z realizacją części infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach (zwłaszcza w nowych lokalizacjach) wiązać się może trwałe lub czasowe zajmowanie terenu, a także prace ziemne i usuwanie warstwy ziemi wraz z roślinnością. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Z uwagi na punktowy charakter infrastruktury i w większości przypadków lokalizację w obszarach zurbanizowanych, nie przewiduje się istotnych, trwałych zmian w ekosystemach czy zakłócenia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych. Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, jak również w miarę możliwości i obowiązku prawnego, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik (BAT).</p> <p>Negatywne oddziaływania na ekosystemy może nastąpić także w wyniku emisji zanieczyszczeń z maszyn i transportu, również na skutek sytuacji awaryjnych. Z tego względu w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrola stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p>

(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

Tabela 3. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój platform e-usług publicznych, w szczególności z zakresu administracji, w tym inwestycje umożliwiające integrację usług z platformami funkcjonującymi na poziomie krajowym,

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Niniejszy typ działania jest zbieżny co do zakresu z Inwestycją zawartą w KPO – C2.1.1. E-usługi publiczne, rozwiązania IT usprawniające funkcjonowanie administracji i sektorów gospodarki oraz technologie przełomowe w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie.</p> <p>Wyżej wymieniona Inwestycja została oceniona w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy”, w której nie wykazano dla niej sprzeczności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”.</p> <p>W związku z tym przyjęto, że niniejszy typ działania jest zgodny z zasadą DNSH.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	

Tabela 4. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Wzmacnianie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury, w tym realizacja działań związanych z e-turystyką i e-kulturą oraz zapewnianiem dostępności osobom ze specjalnymi potrzebami

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmacnianie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury. Rozwój e-turystyki i e-kultury może w pewnym stopniu wpłynąć na zmniejszenie zapotrzebowania na transport, co przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmocnienie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury. Popularyzacja kultury i turystyki poprzez zastosowanie nowych technologii zwiększy, w tym w sposób zdalny, dostęp do oferty turystycznej i kulturalnej województwa. Usługi e-kultury i e-turystyki staną się bardziej dostępne również dla osób ze specjalnymi potrzebami, w tym grup społecznych szczególnie narażonych na skutki zmian klimatu (na przykład osoby starsze, chore).</p> <p>Działanie nie będzie wiązało się z budową obiektów kubaturowych, które mogłyby wpłynąć na zwiększenie zagrożenia wywoływanego czynnikami klimatycznymi.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmocnienie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury. Rozwój e-turystyki i e-kultury może w pewnym stopniu wpłynąć na zmniejszenie zapotrzebowania na transport, co przyczyni się do ograniczenia emisji z transportu oraz w sposób pośredni do poprawy stanu JCW. W wyniku rozwoju e-kultury i e-turystyki można się również spodziewać pewnej zmiany sposobu korzystania z oferty kulturalnej i turystycznej regionu – większego udziału zdalnego korzystania z tych usług, co może przyczynić się do ograniczenia zużycia zasobów wodnych i morskich w miejscu ich tradycyjnego świadczenia. Jednocześnie treści przekazywane w ramach e-usług (szczególnie e-turystyki) mogą uwrażliwiać społeczeństwo na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmocnienie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>W trakcie realizacji działania będą powstawać odpady, przy czym przewiduje się, że ich ilość będzie ograniczona. Gospodarowanie nimi będzie odbywać się z uwzględnieniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Popularyzacja e-kultury i e-turystyki umożliwi społeczeństwu szerszy dostęp do oferty turystycznej i kulturalnej województwa bez potrzeby przemieszczania się. Jednocześnie treści przekazywane w ramach e-usług (szczególnie e-turystyki) mogą uwrażliwiać społeczeństwo na właściwe wykorzystanie zasobów, w tym na postępowanie z odpadami.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmacnianie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury. Rozwój e-turystyki i e-kultury może w pewnym stopniu wpłynąć na zmniejszenie zapotrzebowania na transport oraz odwiedzania miejsc stacjonarnego świadczenia usług turystycznych i kulturalnych, co przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu oraz w sposób pośredni do poprawy jakości powietrza, wody i gleby.</p> <p>Realizacja działania może wymagać przeprowadzenia prac budowlanych w celu dostosowania infrastruktury (na przykład wykonanie okablowania, sieci elektroenergetycznej wewnątrz budynków czy przystosowanie pomieszczeń do funkcji serwerowni). Realizacja tego typu prac inwestycyjnych charakteryzuje się nieznaczną skalą oraz prowadzeniem ich w istniejących budynkach. Oddziaływanie będzie krótkotrwałe i przemijające, a zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko pozwala na zmniejszenie ich uciążliwości. Inwestycje realizowane w ramach danego działania nie spowodują znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmacnianie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury.</p> <p>Rozwój e-usług może w pewnym stopniu wpłynąć na zmniejszenie zapotrzebowania na transport, co przyczynić się może do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu, co wpłynie na zmniejszenie zagrożenia dla wrażliwych gatunków i ekosystemów.</p> <p>Ponadto ograniczone mogą zostać potrzeby w zakresie rozwoju i wykorzystania infrastruktury transportowej (w tym powierzchni parkingowej).</p>

Tabela 5. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Cyfryzacja wojewódzkiego i powiatowego zasobu geodezyjnego oraz projekty z zakresu informacji przestrzennej

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Niniejszy typ działania jest zbieżny co do zakresu z Inwestycją zawartą w KPO – C2.1.1. E-usługi publiczne, rozwiązania IT usprawniające funkcjonowanie administracji i sektorów gospodarki oraz technologie przełomowe w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie.</p> <p>Jednym z elementów Inwestycji będą działania związane z cyfryzacją obszaru zagospodarowania przestrzennego, co jest zbieżne z zakresem tematycznym działania.</p> <p>Wyżej wymieniona Inwestycja została oceniona w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy”, w której nie wykazano dla niej sprzeczności z zasadą „Nie czyn poważnych szkód”.</p> <p>W związku z tym przyjęto, że niniejszy typ działania jest zgodny z zasadą DNSH.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	

Tabela 6. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój projektów z zakresu e-zdrowia (z zachowaniem standardów krajowych) oraz systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny i teleopieki (w tym narzędzia wspierające opiekę koordynowaną), a także zastosowanie sztucznej inteligencji i big data w ochronie zdrowia oraz e-opieki

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rozwój projektów z zakresu e-zdrowia, telemedycyny i teleopieki. Wpłynie on na zmniejszenie zapotrzebowania na transport osób korzystających z wyżej wymienionych usług, co przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rozwój projektów z zakresu e-zdrowia, telemedycyny i teleopieki. W ramach działania nie przewiduje się realizacji obiektów kubaturowych, które mogą zwiększać ryzyko związane z zagrożeniami od czynników atmosferycznych. Większa dostępność usług e-zdrowia, telemedycyny i teleopieki zapewni również szybszą pomoc i lepszą opiekę niezależnie od warunków atmosferycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rozwój projektów z zakresu e-zdrowia, telemedycyny i teleopieki. Wpłynie on na zmniejszenie zapotrzebowania na transport oraz stacjonarny pobyt w placówkach leczniczych i opiekuńczych, co przyczyni się do ograniczenia emisji z transportu oraz zagrożeń dla stanu JCW (na przykład związanych z wyciekami substancji ropopochodnych).</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rozwój projektów z zakresu e-zdrowia, telemedycyny i teleopieki. Wpłynie on na zmniejszenie zapotrzebowania na transport, co przyczyni się do efektywniejszego gospodarowania zasobami. Pośrednim efektem realizacji działania może być ograniczenie zużycia materiałów</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>biurowych takich jak papier i toner do drukarek (na przykład w związku z brakiem konieczności drukowania dokumentacji medycznej czy skierowań).</p> <p>W trakcie realizacji działania będą powstawać odpady, jednak przewiduje się, że ich ilość będzie ograniczona. Gospodarowanie nimi będzie odbywać się z uwzględnieniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rozwój projektów z zakresu e-zdrowia, telemedycyny i teleopieki. Wpłyne on na zmniejszenie zapotrzebowania na transport oraz przebywanie w stacjonarnych placówkach leczniczych i opiekuńczych, co przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń transportowych i związanych z pobytem osób w placówkach leczniczych i opiekuńczych emisji do powietrza, wód, gleby. Tym samym działanie w sposób pośredni wpłynie na poprawę jakości powietrza, wody i gleby.</p> <p>Realizacja działania może wymagać przeprowadzenia prac budowlanych w celu dostosowania infrastruktury, na przykład wykonanie okablowania, sieci elektroenergetycznej wewnątrz budynków czy przystosowanie pomieszczeń do funkcji serwerowni. Realizacja tego typu prac inwestycyjnych charakteryzuje się nieznaczną skalą oraz prowadzeniem ich w istniejących budynkach. Oddziaływanie będzie krótkoterminowe i przemijające, a zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko pozwala na zmniejszenie ich uciążliwości. Inwestycje realizowane w ramach działania nie spowodują znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rozwój projektów z zakresu e-zdrowia, telemedycyny i teleopieki. Z realizacją działania nie będzie się wiązać konieczność budowy obiektów kubaturowych, które mogą</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>skutkować zajmowaniem powierzchni, likwidacją roślinności czy zaburzeniem ciągłości funkcjonalnej i przestrzennej korytarzy ekologicznych. Zakłada się, że ewentualne prace dotyczące infrastruktury będą charakteryzowały się niewielką skalą oraz prowadzone będą w już istniejących budynkach, co w znacznym stopniu ograniczy wpływ na bioróżnorodność i ekosystemy.</p> <p>Większa dostępność i popularyzacja usług e-zdrowia może się z kolei przyczyniać w sposób pośredni do ochrony bioróżnorodności i ekosystemów poprzez zmniejszenie ruchu pojazdów do miejsc stacjonarnego świadczenia usług zdrowotnych i opiekuńczych.</p>

Tabela 7. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój projektów wzmacniających bezpieczeństwo świadczonych e-usług i systemów informatycznych, w tym rozwój niezbędnej infrastruktury i oprogramowania

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmacnianie bezpieczeństwa e-usług i systemów informatycznych. Rozwój e-usług przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na transport, co spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Realizacja działania może wymagać przeprowadzenia prac budowlanych w celu dostosowania infrastruktury na przykład wykonanie okablowania, sieci elektroenergetycznej wewnątrz budynków czy przystosowanie pomieszczeń do funkcji serwerowni. Z uwagi na charakter i skalę inwestycji emisje dwutlenku węgla (CO₂) będą znikome i tymczasowe. Zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko pozwala na zmniejszenie ich uciążliwości.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmocnienie bezpieczeństwa e-usług i systemów informatycznych.</p> <p>Obejmuje ono również rozwój infrastruktury, przy czym zakłada się, że rozwijana w ramach projektów infrastruktura powinna charakteryzować się odpornością na zmiany klimatu, a jej projektowanie winno odbywać się z uwzględnieniem istniejących i prognozowanych zagrożeń klimatycznych, zwłaszcza związanych z podtopieniami i powodzią oraz upałami. Wspierana infrastruktura informatyczna musi ponadto uwzględniać zabezpieczenia systemów informatycznych na wypadek czasowych przerw w zasilaniu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmocnienie bezpieczeństwa e-usług i systemów informatycznych. Rozwój e-usług przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na transport, co spowoduje ograniczenie emisji z transportu oraz pośrednio przyczyni się do poprawy stanu JCW.</p> <p>Realizacja działania może wymagać przeprowadzenia prac budowlanych w celu dostosowania infrastruktury na przykład wykonanie okablowania, sieci elektroenergetycznej wewnątrz budynków czy przystosowanie pomieszczeń do funkcji serwerowni. Z uwagi na charakter i skalę inwestycji nie przewiduje się znacznego wpływu na zasoby wodne. W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyko przedostawania się zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmocnienie bezpieczeństwa e-usług i systemów informatycznych. Rozwój e-usług przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na transport, co spowoduje efektywniejsze gospodarowanie zasobami.</p> <p>Działanie obejmuje również rozwój infrastruktury. Z realizacją i funkcjonowaniem niektórych projektów (zwłaszcza związanych z rozwojem infrastruktury) będzie się</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>wiązać możliwość powstawania odpadów. Dodatkowo wycofanie z użytku infrastruktury może się wiązać z powstaniem większej liczby odpadów elektrycznych i elektronicznych. Zagospodarowanie odpadów z każdego z etapów projektu (realizacji, użytkowania, likwidacji) będzie się odbywać zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleniami. Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmacnianie bezpieczeństwa e-usług i systemów informatycznych. Rozwój e-usług przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na transport, co spowoduje ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu oraz poprawę jakości powietrza, wody i gleby.</p> <p>Działanie obejmuje również rozwój infrastruktury. Nie można wykluczyć powstawania emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby w związku z realizacją działania. Emisje zanieczyszczeń mogą się pojawić na etapie budowy nowej infrastruktury, na skutek pracy maszyn i urządzeń, transportu (w tym depozycja w gruncie i wodach zanieczyszczeń z powietrza), a także w sytuacjach awaryjnych - na etapie prac budowlanych, w postaci wycieków substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów. Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wzmacnianie bezpieczeństwa e-usług i systemów informatycznych, które nie wpływają negatywnie na poziom bioróżnorodności oraz ekosystemy. Działanie obejmuje również rozwój infrastruktury, jednak z uwagi na jej charakter (lokalizacja w obrębie istniejących budynków, takich jak okablowanie, serwerownie) również nie powinna ona wpływać negatywnie na cel środowiskowy.</p> <p>Negatywne oddziaływania na ekosystemy mogą nastąpić w wyniku emisji zanieczyszczeń z maszyn i transportu, emisji hałasu przede wszystkim w efekcie prac budowlanych. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych będzie służyć także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p>

(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Tabela 8. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Wsparcie rozwoju i transformacji przedsiębiorstw

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W ramach działania przewiduje się wsparcie dla projektów służących między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wdrażaniu nowych rozwiązań i technologii, – wdrażaniu nowoczesnych modeli biznesowych w przedsiębiorstwach, – rozwojowi zaplecza infrastrukturalnego i usprawnianiu procesu produkcyjnego. <p>Ponadto w projekcie FEP będą preferowane przedsięwzięcia między innymi mieszczące się w obszarach ISP lub branżach kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa.</p> <p>Część projektów, w tym wpisujących się w ISP, może służyć wdrażaniu rozwiązań technologicznych i technicznych, które przyczyniać się będą do zwiększania odporności na czynniki klimatyczne (nowe materiały i rozwiązania budowlane, alternatywne rozwiązania dotyczące zaopatrzenia w energię i jej zużycia).</p> <p>Nowo wybudowana infrastruktura przedsiębiorstw powinna charakteryzować się wysoką odpornością na zmiany klimatu, a jej lokalizacja powinna uwzględniać istniejące i prognozowane zagrożenia klimatyczne, zwłaszcza związane z podtopieniami i powodzią. Ponadto z realizacją infrastruktury nie może się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 9. Ocena merytoryczna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Wsparcie rozwoju i transformacji przedsiębiorstw

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie polegać będzie na wsparciu rozwoju i transformacji przedsiębiorstw, w tym rozwiązania problemu niskiej produktywności. W ramach działania możliwe będzie dostosowanie przedsiębiorstw do nowych trendów i technologii, w tym między innymi cyfryzacji i automatyzacji, wdrożenie w przedsiębiorstwach nowoczesnych modeli biznesowych, a także usprawnienie procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług w przedsiębiorstwach poprzez rozwój zaplecza infrastrukturalnego, zakup sprzętu, technologii oraz niezbędnych komponentów. Preferowane będą projekty wpisujące się między innymi w ISP, projekty promujące zmniejszanie wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko i klimat oraz dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej, projekty które sprzyjać będą niższemu zużyciu zasobów, zapobieganiu powstawaniu odpadów oraz ponownemu wykorzystaniu materiałów i produktów, a także projekty upowszechniające technologie i usługi cyfrowe.</p> <p>Wdrożenie działania prowadzić więc może do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych z poszczególnych instalacji i obiektów oraz łagodzenia zmian klimatu, wynikających między innymi ze zwiększenia sprawności prowadzonych procesów technologicznych, zmniejszenia zużycia zasobów, w tym energii i paliw kopalnych, a także ograniczenia potrzeby przemieszczania się i transportu na skutek cyfryzacji procesów.</p> <p>Potencjalne negatywne oddziaływania, związane z emisją gazów cieplarnianych, mogą pojawić się w związku z budową zaplecza infrastrukturalnego przedsiębiorstw, a także w niektórych przypadkach z jego funkcjonowaniem. Emisje gazów cieplarnianych pochodzić mogą z pracy maszyn i urządzeń, a także transportu, jednak większość z nich powinna ustąpić wraz z zakończeniem budowy, a skala oddziaływania powinna być lokalna. Wzrost emisji może pojawić się także w przypadku poszerzenia rynków zbytu.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Zwiększenie produkcji lub zakresu świadczonych usług może skutkować wzrostem zużycia zasobów, energii i paliw kopalnych. Zakłada się jednak, że preferencje wskazane w projekcie FEP będą przyczyniać się do ograniczenia ryzyka wystąpienia wyżej wymienionej presji.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności planowanej do zakupu infrastruktury. Zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W ramach działania będą wspierane projekty przedsiębiorstw, służące między innymi dostosowaniu do nowych technologii, w tym cyfryzacji i usprawnieniu procesów produkcyjnych. Wśród preferencji wskazano w szczególności projekty promujące zmniejszanie wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko i upowszechniające modele produkcji i konsumpcji ukierunkowane na niższe zużycie zasobów. Dzięki realizacji działania możliwe będzie ograniczenie zużycia zasobów (na przykład wody), zmniejszenie emisji zanieczyszczeń (zarówno poprzez zmiany technologiczne i wdrażanie innowacji, jak i zmniejszenie emisji z transportu na skutek rozwoju cyfryzacji), które pośrednio mogą przyczyniać się do poprawy stanu i potencjału JCW.</p> <p>W zakresie ISP, na które jest ukierunkowane wsparcie, uwzględnione są między innymi technologie offshore i portowo-logistyczne. Zmiany technologiczne w przedsiębiorstwach mogą przyczynić się do zmniejszenia emisyjności prowadzonych działań, co może służyć ochronie środowiska morskiego.</p> <p>Negatywne oddziaływania dla stanu lub potencjału ekologicznego JCW, mogą potencjalnie (w zależności od rodzaju i lokalizacji</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>objektu) wystąpić na etapie budowy zaplecza infrastrukturalnego przedsięwzięcia oraz funkcjonowania niektórych instalacji. Przy czym inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ponadto w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyko przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami).</p>
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W ramach działania wspierane będą projekty przedsięwzięcia służące między innymi dostosowaniu się do nowych trendów i technologii, wdrożeniu nowoczesnych modeli biznesowych zmierzających do poszerzenia rynków zbytu oraz palety oferowanych produktów i usług, a także usprawnieniu procesu produkcyjnego. Preferowane będą między innymi projekty ukierunkowane na niższe zużycie zasobów, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ponowne wykorzystanie materiałów i produktów. Dzięki podejmowanym przedsięwzięciom możliwe będzie zmniejszenie i racjonalizacja zużycia materiałów i zasobów nieodnawialnych, a także ponowne wykorzystanie materiałów i urządzeń, co przełoży się może na ograniczenie ilości powstających odpadów w przedsiębiorstwach i wdrażanie idei GOZ.</p> <p>Nie zakłada się, że działanie skutkować będzie znaczącym wzrostem ilości powstających odpadów, w tym niebezpiecznych. W przypadku poszerzania rynków zbytu i oferty możliwe jest zwiększenie wielkości produkcji w niektórych przedsiębiorstwach, co spowoduje zwiększenie ilości powstających odpadów. Jednak przy uwzględnieniu powyższych preferencji można założyć, że nie będzie ono niewspółmiernie wysokie względem zwiększenia produkcji. Dodatkowo zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów musi się odbywać zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleniami.</p> <p>Z kolei odpady powstające w trakcie prac budowlanych będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest rozwój i transformacja przedsiębiorstw, między innymi poprzez dostosowanie się do nowych trendów i technologii (na przykład cyfryzacji i automatyzacji), wdrożenie nowoczesnych modeli biznesowych zmierzających do poszerzenia rynków zbytu oraz palety oferowanych produktów i usług, a także usprawnienie procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług (na przykład poprzez rozwój zaplecza infrastrukturalnego). Preferowane będą między innymi projekty promujące zmniejszanie wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko, ukierunkowane na niższe zużycie zasobów czy upowszechniające technologie i usługi cyfrowe.</p> <p>Nie można wykluczyć powstawania emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby w związku z realizacją działania. Można natomiast założyć, że dzięki zastosowanym preferencjom oddziaływania nie będą istotne, a nawet – w przypadku niektórych projektów - możliwe będzie uzyskanie redukcji zanieczyszczeń względem stanu obecnego (na przykład poprzez zmiany technologii na mniej emisyjne czy bardziej zasobooszczędne). Wraz z upowszechnianiem cyfryzacji w procesach produkcyjnych i w działalności przedsiębiorstw możliwe będzie zmniejszenie potrzeby przemieszczania się i transportu, co może mieć odzwierciedlenie w niższych emisjach zanieczyszczeń do powietrza i późniejszej depozycji do wód i gleby.</p> <p>W niektórych przypadkach usprawnienie procesów produkcyjnych i sposobu świadczenia usług, a także większe rynki zbytu mogą wiązać się ze wzrostem emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód lub gleby, jednak nie powinno to prowadzić do istotnego zwiększenia poziomu zanieczyszczeń w środowisku. W celu minimalizacji oddziaływania warto, by projektowanie i realizacja inwestycji, w miarę możliwości i obowiązku prawnego, uwzględniały najlepsze dostępne techniki (BAT).</p> <p>Emisje zanieczyszczeń mogą się pojawić także na etapie budowy nowej lub rozbudowy i przebudowy istniejącej infrastruktury, na skutek pracy maszyn i urządzeń, transportu (w tym depozycja w gruncie i wodach zanieczyszczeń z powietrza), a także w sytuacjach awaryjnych - na etapie prac budowlanych, w postaci wycieków substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów. Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie dotyczy będzie wsparcia rozwoju i transformacji przedsiębiorstw, z preferencją w szczególności dla projektów służących zmniejszaniu wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko, ukierunkowanych na niższe zużycie zasobów, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ponowne wykorzystanie materiałów i produktów, a także upowszechniających technologie i usługi cyfrowe. Działania służyć mogą między innymi zmniejszeniu emisyjności działalności gospodarczej (w tym z procesów technologicznych i transportu), co przełożyć się może na ochronę środowiska życia niektórych ekosystemów. Wdrażanie rozwiązań cyfrowych i zmniejszanie potrzeby przemieszczania się oraz transportu przyczynić się może do mniejszego zapotrzebowania na rozwój infrastruktury transportowej, stanowiącej niekiedy istotne zagrożenie dla przyrody i bioróżnorodności.</p> <p>Z realizacją części infrastruktury (zwłaszcza w nowych lokalizacjach) wiązać się może trwałe lub czasowe zajmowanie terenu, a także prace ziemne i usuwanie warstwy ziemi wraz z roślinnością. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Z uwagi na punktowy charakter infrastruktury i w większości wypadków jej lokalizację w obszarach zurbanizowanych, nie przewiduje się istotnych, trwałych zmian w ekosystemach czy zakłócenia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych. Negatywne oddziaływania na ekosystemy może nastąpić także w wyniku emisji zanieczyszczeń z maszyn i transportu przede wszystkim w efekcie prac budowlanych oraz poszerzenia rynków zbytu oraz palety oferowanych produktów i usług. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrola stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, jak również w miarę możliwości i obowiązku prawnego, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik (BAT).</p>

Tabela 10. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Usługi doradcze dla MŚP

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Usługi doradcze dla MŚP będą realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP. Obejmują one świadczenie specjalistycznych usług dla MŚP, w tym specjalistycznych usług doradczych, podnoszenie kompetencji MŚP w zakresie poprawy produktywności, zarządzania i dostosowania do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych, cykliczne badania pomorskich przedsiębiorstw oraz stworzenie regionalnej sieci punktów konsultacyjnych świadczących kompleksowe usługi konsultacyjne dla MŚP w formule one-stop-shop.</p> <p>Wyżej wymienione działania służyć mają zwiększeniu kompetencji przedsiębiorstw i stworzeniu usług doradczych, służących między innymi zwiększeniu innowacyjności przedsiębiorstw, wdrażaniu cyfryzacji i automatyzacji czy internacjonalizacji. Dzięki temu potencjalnie możliwe będzie usprawnienie procesów produkcyjnych w przedsiębiorstwach i zmniejszenie ich presji na środowisko, w tym łagodzenie zmian klimatu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Nie przewiduje się aby wsparcie udzielone w ramach działania przyczyniło się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na obecny klimat i przewidywany przyszły klimat, na ludność, przyrodę czy aktywa.</p> <p>Działanie związane będzie z wdrażaniem usług doradczych dla MŚP, w tym obejmujących podnoszenie kompetencji przedsiębiorstw, a także z badaniami potrzeb w tym zakresie oraz stworzeniem sieci punktów konsultacyjnych.</p> <p>Nie można wykluczyć, że w efekcie wsparcia doradczego część przedsiębiorców wdroży rozwiązania, służące adaptacji do zmian klimatu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Działanie będzie skupiać się na usługach doradczych i podnoszeniu kompetencji MŚP, które nie mają charakteru inwestycyjnego.</p> <p>Efekty usług wspieranych w ramach działania mogą mieć pośredni wpływ na poprawę ochrony zasobów wodnych i morskich poprzez doradztwo w temacie podejmowania i wdrażania odpowiednich rozwiązań w MŚP służących lepszemu zarządzaniu zasobami.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>W ramach działania przewiduje się projekty miękkie, ukierunkowane na MŚP, które w sposób bezpośredni nie będą związane z gospodarką o obiegu zamkniętym (GOZ). Potencjalnie efektem świadczonych usług może być realizacja projektu, który przyczyni się do ochrony zasobów i zmniejszenia presji działalności na środowisko, w tym presji związanej z odpadowością procesów, usług, produktów.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola.</p> <p>Charakter działania jest nieinwestycyjny, a jego celem będzie między innymi podniesienie kompetencji MŚP. Nie będą wiązać się z tym emisje zanieczyszczeń do środowiska.</p> <p>W efekcie świadczonych usług doradczych potencjalnie możliwe jest wdrożenie projektów zmniejszających presję</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			działalności gospodarczej na środowisko i tym samym ich pośredni pozytywny wpływ na zapobieganie, ograniczanie i kontrolowanie zanieczyszczeń poszczególnych komponentów środowiska.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Charakter działania jest nieinwestycyjny, a jego celem będzie między innymi podniesienie kompetencji MŚP. Nie przewiduje się, aby wsparcie udzielone w ramach działania było w znaczącym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętym zakresem zainteresowania Unii.</p> <p>W efekcie świadczonych usług doradczych dla MŚP możliwe jest przyszłościowo wdrażanie w przedsiębiorstwach projektów zmniejszających presję działalności gospodarczej na zasoby przyrody. Tym samym możliwe jest pośrednie oddziaływanie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów.</p>

Tabela 11. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Kompleksowe wsparcie inwestorów

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 12. Ocena merytoryczna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Kompleksowe wsparcie inwestorów

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Wsparcie inwestorów będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i polegać będzie na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwoju kompleksowej oferty usług dla nowych i obecnych w regionie inwestorów, – inicjowaniu projektów na rzecz zwiększenia atrakcyjności regionu, w tym obsługa projektów inwestycyjnych oraz budowa i rozwój zaplecza badawczo-analitycznego regionu, – wsparciu przedsiębiorstw w zakresie planowania, przygotowania oraz realizacji inwestycji, a także wsparciu przedsiębiorstw w promowaniu produktów i usług oraz tworzeniu warunków do przyciągania, zatrzymywania i rozwijania talentów. <p>Pozytywne oddziaływania wynikać mogą z wsparcia przedsiębiorstw w zakresie planowania, przygotowania oraz realizacji inwestycji, i mogą być związane z poprawą efektywności energetycznej czy zastosowaniem rozwiązań technologicznych, prowadzących między innymi do zmniejszenia emisyjności pomorskiej gospodarki.</p> <p>Rozwój zaplecza badawczo-analitycznego regionu, a także realizacja pozostałych inwestycji przedsiębiorstw będą miały charakter infrastrukturalny, a z ich budową oraz funkcjonowaniem może wiązać się emisja gazów cieplarnianych (na przykład z transportu, prac budowlanych).</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem emisyjności planowanej do realizacji infrastruktury. Zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie będzie obejmować wsparcie projektów zarówno o charakterze infrastrukturalnym (na przykład budowa i rozwój zaplecza badawczo-analitycznego regionu, czy wsparcie inwestycji produkcyjnych MŚP), jak i niezwiązanych z budową nowych obiektów i instalacji. Celem działania jest kompleksowe wsparcie inwestorów, a projekty ukierunkowane mają być na potrzeby gospodarki. Uzupełniająco przewiduje się działania skierowane do pracowników zatrudnionych przez inwestorów, w tym między innymi ukierunkowane na przekwalifikowanie i podnoszenie kompetencji.</p> <p>Wdrożenie działania, w zależności od charakteru projektów oraz branż, których będzie dotyczyć, potencjalnie może wpływać na adaptację do zmian klimatu. Z tego względu ważne jest, by w trakcie projektowania infrastruktury uwzględniać potencjalne zagrożenia, wynikające z czynników klimatycznych, w szczególności nawałnych deszczy i silnych wiatrów. Powstałe obiekty powinny charakteryzować się odpornością na ekstremalne zjawiska pogodowe. Ponadto z realizacją nowych obiektów i instalacji nie może się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie obejmuje szeroko pojęte wsparcie inwestorów między innymi w rozwoju kompleksowej oferty usług, w zakresie obsługi projektów inwestycyjnych oraz budowy i rozwoju zaplecza badawczo-analitycznego regionu. Wsparcie i kompleksowa obsługa inwestorów może skutkować zwiększeniem atrakcyjności inwestycyjnej regionu, co może przełożyć się na nowe inwestycje w obiekty produkcyjne i usługowe. Ich funkcjonowanie oraz budowa może przełożyć się na zwiększoną emisyjność gospodarki Pomorza. W przypadku niektórych inwestycji (na przykład wpisujących się w ISP) możliwe będą zmiany technologiczne i sposoby produkcji, których efektem może być między innymi zmniejszenie emisyjności i oszczędność zasobów (na przykład wody).</p> <p>Negatywne oddziaływania na stan zasobów wodnych i morskich mogą potencjalnie (w zależności od rodzaju i lokalizacji obiektu) wystąpić na etapie budowy oraz rozbudowy nowych obiektów i ich funkcjonowania. Przewiduje się jednak, że dzięki odpowiednim</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>rozwiązaniom podczas ich realizacji oddziaływania te będą nieznaczne i krótkoterminowe. Z kolei odpowiednie rozwiązania technologiczne i organizacyjne podczas eksploatacji obiektów objętych wsparciem nie wpłyną na pogorszenie stanu, potencjału ekologicznego JCP i środowiska morskiego. Ponadto inwestycje będą tam, gdzie jest to wymagane (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ponadto w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami).</p>
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadow i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje sie, ze srodek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiekszenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadow, z wyjatkiem spalania odpadow niebezpiecznych nienadajacych sie do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do powaznej nieefektywnosci w zakresie bezposredniego lub posredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu zycia, ktora nie zostanie ograniczona do minimum za pomoca odpowiednich srodkow lub</p> <p>(iii) spowoduje powazne i dlugoterminowe szkody dla srodowiska w kontekscie gospodarki o obiegu zamknietym?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie będzie dotyczyć między innymi kompleksowego wsparcia inwestorów, a także inicjowania projektów na rzecz zwiększenia atrakcyjności regionu. Część z projektów może wpisywać się w ISP oraz w branże kluczowe dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa.</p> <p>W zależności od charakteru i rodzaju projektu potencjalnie możliwe będzie zmniejszenie i racjonalizacja zużycia materiałów i zasobów nieodnawialnych, a także w miarę możliwości ponowne wykorzystanie materiałów i urządzeń w części przedsiębiorstw.</p> <p>Z realizacją i funkcjonowaniem niektórych projektów (zwłaszcza związanych z budową nowych obiektów) będzie wiązać się możliwość powstawania odpadów. Ich zagospodarowanie musi się odbywać zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleniami. Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.</p> <p>W przypadku konieczności czasowego składowania mas ziemnych z wykopów konieczne jest odpowiednie przygotowanie do tego miejsca. Należy także dążyć do tego, by wydobyty materiał w miarę możliwości i jego przydatności wykorzystać ponownie w trakcie prac budowlanych.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury (na przykład zaplecza badawczo-analitycznego regionu) w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie jest ukierunkowane między innymi na kompleksowe wsparcie inwestorów, zarówno w zakresie przyciągania talentów, jak i obsługi projektów inwestycyjnych oraz budowy i rozwoju zaplecza badawczo-analitycznego regionu.</p> <p>Wsparcie inwestorów może skutkować zwiększeniem atrakcyjności inwestycyjnej regionu, co może przełożyć się na nowe inwestycje w obiekty produkcyjne i usługowe. Ich funkcjonowanie oraz budowa może przełożyć się na zwiększoną emisyjność gospodarki Pomorza. W przypadku niektórych inwestycji (na przykład wpisujących się w ISP) możliwe będą zmiany technologiczne i sposoby produkcji, których efektem może być między innymi zmniejszenie emisyjności.</p> <p>Nie można wykluczyć powstawania emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby w związku z realizacją działania. W celu minimalizacji oddziaływania warto, by projektowanie i realizacja inwestycji w miarę możliwości i obowiązku prawnego, uwzględniały najlepsze dostępne techniki (BAT). Emisje zanieczyszczeń mogą pojawić się także na etapie budowy nowej infrastruktury, na skutek pracy maszyn i urządzeń, transportu (w tym depozycja w glebie i wodach zanieczyszczeń z powietrza), a także w sytuacjach awaryjnych - na etapie prac budowlanych, w postaci wycieków substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów. Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie dotyczy wsparcia inwestorów, zarówno w zakresie działań inwestycyjnych, jak i miękkich. Z budową i rozwojem zaplecza badawczo-analitycznego regionu (zwłaszcza w nowych lokalizacjach) może wiązać się trwałe lub czasowe zajmowanie terenu, a także prace ziemne i usuwanie warstwy ziemi wraz z roślinnością. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Z uwagi na lokalizację w większości przypadków infrastruktury w obszarach zurbanizowanych, prognozuje się, że istotne, trwałe zmiany w ekosystemach czy zakłócenia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych mogą potencjalnie występować w nielicznych przypadkach. Przy czym inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo w projekcie FEP preferowane będą między innymi projekty realizowane na zdegradowanych przestrzennie i ekologicznie terenach (obecnie lub dawniej wykorzystywanych pod działalność przemysłową) i można założyć, że w niektórych przypadkach mogą przyczynić się do odtworzenia naturalnych siedlisk i gatunków.</p> <p>Negatywne oddziaływania na ekosystemy mogą nastąpić w wyniku emisji zanieczyszczeń z maszyn i transportu, emisji hałasu przede wszystkim w efekcie prac budowlanych i funkcjonowania obiektów. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrola stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, jak</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		również w miarę możliwości i obowiązku prawnego, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik (BAT).

Tabela 13. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Wsparcie eksportu

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Wsparcie eksportu będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP, między innymi poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie rozwoju aktywności eksportowej przedsiębiorstw, – upowszechnienie nowych, internetowych form eksportu produktów, – wsparcie udziału przedsiębiorstw, grup branżowych i międzybranżowych, instytucji otoczenia biznesu (IOB) w międzynarodowych wydarzeniach gospodarczych, – wsparcie IOB organizujących wydarzenia gospodarcze dla MŚP, – wsparcie procesów uzyskania międzynarodowych certyfikatów, patentów, uprawnień, pozwoleń, – rozwój kompetencji przedsiębiorstw w zakresie przedsięwzięć internacjonalizacji oraz dostosowania ofert firm do wymagań rynków zagranicznych, – wsparcie promocji i internacjonalizacji MŚP. <p>Wyżej wymienione typy projektów mają charakter nieinwestycyjny i z ich realizacją nie będą wiązać się bezpośrednio znaczące emisje gazów cieplarnianych. Pośrednie emisje mogą być związane z uczestnictwem przedsiębiorców w międzynarodowych wydarzeniach gospodarczych oraz wspieraniem organizacji takich wydarzeń. Dodatkowo w efekcie realizowanych projektów może nastąpić lokalizacja nowych inwestycji bądź zwiększona wymiana gospodarcza pomiędzy regionem i innymi miejscami w kraju i poza jego granicami, co może przełożyć się w dalszej perspektywie na zwiększony transport bądź nowe obiekty produkcyjne i usługowe. Jednak z uwagi na upowszechnianie internetowych form eksportu produktów, w tym bazujących na wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości, potencjalnie możliwe będzie</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			ograniczenie konieczności transportu towarów i usług tradycyjnymi sposobami (na przykład za pośrednictwem transportu kołowego), co może służyć redukcji emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Nie przewiduje się aby wsparcie udzielone w ramach działania przyczyniło się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na obecny klimat i przewidywany przyszły klimat, na ludność, przyrodę czy aktywa.</p> <p>Celem działania jest wsparcie eksportu, w tym zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu i nawiązywanie relacji z zagranicą.</p> <p>Działanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w sposób bezpośredni nie będzie wpływało na adaptację do zmian klimatu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem działania jest wsparcie eksportu między innymi poprzez upowszechnienie nowych, internetowych form eksportu produktów, wsparcie promocji i internacjonalizacji MŚP.</p> <p>Działanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w sposób bezpośredni nie będzie wpływało na cel środowiskowy. Pośrednio jednak, w efekcie zwiększenia atrakcyjności gospodarczej regionu i przedsiębiorstw potencjalnie realne jest lokowanie nowych inwestycji w województwie, które mogą korzystać z zasobów wodnych.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Działanie ma charakter nieinwestycyjny i nie wiąże się z ryzykiem powstawania znaczących ilości odpadów, w tym niebezpiecznych. Nie wyklucza to jednak możliwości powstawania odpadów, związanych z pracą biurową czy organizacją wydarzeń gospodarczych. Gospodarowanie odpadami odbywać się będzie na podstawie obowiązujących przepisów prawa i w zgodzie z posiadanymi zezwoleniami.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			Ponadto upowszechnienie internetowych form eksportu może wpłynąć korzystnie na ograniczenie przesyłu towarów i usług w tradycyjnej (na przykład papierowej) formie, co przyczyni się do zmniejszenia ilości powstających odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Działanie ma charakter nieinwestycyjny i nie wiąże się z ryzykiem powstawania znaczących ilości zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby. Ewentualne emisje mogą występować przy okazji organizacji i uczestnictwa w wydarzeniach gospodarczych, jednak nie będą to ilości znaczące.</p> <p>Z uwagi na upowszechnianie internetowych form eksportu, potencjalnie możliwe będzie ograniczenie konieczności transportu towarów i usług tradycyjnymi sposobami (na przykład za pośrednictwem transportu kołowego), co może służyć redukcji zanieczyszczeń do środowiska.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Działanie nie wiąże się bezpośrednio z budową nowej infrastruktury oraz zagrożeniami dla bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, związane z wpływem projektów na stan bioróżnorodności i ekosystemów mogą być jedynie wynikiem podjętej współpracy eksportowej. Wynikać one będą z budowy nowych obiektów do produkcji towarów i świadczenia usług oraz transportu towarów na eksport jako skutku zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Pomorza.</p>

2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza

(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Tabela 14. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Poprawa efektywności energetycznej budynków¹

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Niniejszy typ działania jest zbieżny co do zakresu z Inwestycjami zawartymi w KPO – B1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, B1.1.3. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół i B1.1.4. Wsparcie dla zwiększenia efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej. Wyżej wymienione Inwestycje zostały ocenione w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy”, w której nie wykazano dla nich sprzeczności z zasadą „Nie czynić poważnych szkód”. Jednocześnie należy podkreślić, że w wyżej wymienionej analizie założono (dla Inwestycji B1.1.3. i B1.1.4.), że objęte interwencją będą budynki szkół oraz obiekty lokalnej aktywności społecznej. Z kolei w projekcie FEP zakres ten ujęto szerzej, to jest budynki użyteczności publicznej (z wyłączeniem budynków należących do administracji rządowej i podległych jej organów i jednostek organizacyjnych), w które wpisują się szkoły oraz obiekty lokalnej aktywności społecznej. Z punktu widzenia charakteru oddziaływań na poszczególne cele środowiskowe kluczowy jest nie rodzaj budynku, lecz zakres prac modernizacyjnych i cel podejmowanych działań. Ten natomiast w przypadku obu dokumentów (KPO i projektu FEP) jest zbieżny i musi wynikać z przeprowadzonego
Adaptacja do zmian klimatu		x	
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	

¹ W ramach projektu FEP przewiduje się możliwość wsparcia dla wielorodzinnych budynków mieszkalnych (wspólnot mieszkaniowych oraz budynków stanowiących własność jst) i budynków użyteczności publicznej. Ze względu na tożsamy lub zbliżony charakter przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z poprawą efektywności energetycznej zabudowy, wykonano wspólną analizę DNSH dla tych działań. Uzupełniająco w projekcie FEP przewiduje się wsparcie przedsięwzięć mających na celu poprawę efektywności energetycznej innych niż działania termomodernizacyjne, wdrażanie rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu oraz innych komponentów, przy czym działanie te muszą stanowić element projektu termomodernizacyjnego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest wsparcie na inwestycje w kotły spalające paliwa zawierające biomasę o wilgotności do 20% (zgodnie z uchwałami Sejmiku Województwa Pomorskiego, dotyczącymi tak znanych uchwał antysmogowych i programów ochrony powietrza). Piece na biomasę powinny być wyposażone w automatyczny podajnik paliwa i nie posiadać możliwości zainstalowania rusztu awaryjnego.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>audytu energetycznego lub audytu efektywności energetycznej.</p> <p>W związku z tym przyjęto, że niniejszy typ działania jest zgodny z zasadą DNSH.</p> <p>Dodatkowo należy podkreślić, że w „Analizie spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy” założono (dla Inwestycji B1.1.2. i B1.1.3.), że objęte interwencją budynki nie będą zlokalizowane na obszarach wrażliwych pod względem różnorodności biologicznej (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych). Wszakże w projekcie FEP nie ma takiego wyłączenia. Jednak można założyć, że wspierane budynki (wielorodzinne budynki mieszkalne należące do wspólnot mieszkaniowych bądź jednostek samorządu terytorialnego (jst), a także budynki użyteczności publicznej) w większości przypadków będą zlokalizowane poza wyżej wymienionymi obszarami, choć nie można wykluczyć takiej możliwości. Natomiast w przypadku inwestycji, których realizacja może wiązać się ze znaczącym oddziaływaniem na przedmiot i cele ochrony, w tym obszarów Natura 2000, konieczne będzie przeprowadzenie właściwych procedur, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wyniki zostaną wdrożone przy realizacji projektów.</p>

Tabela 15. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój systemów ciepłowniczych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 046 - Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój sieci ciepłowniczych lub chłodniczych wraz z magazynami ciepła, – podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej obiektów, w których likwidowane są źródła na paliwa stałe, – przebudowę lokalnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła ciepła i/lub energii elektrycznej zasilane odnawialnymi źródłami energii (OZE) oraz paliwami gazowymi (kogeneracja i trigeneracja w zdalaczynnych systemach ciepłowniczych). <p>Priorytetowo będą traktowane działania wykorzystujące OZE. Przebudowa źródeł ciepła na gazowe będzie możliwa tylko w budynku lub w budynkach, w których wcześniej przeprowadzono ich termomodernizację. Z kolei przebudowa (w przypadkach uzasadnionych ekonomicznie) istniejących źródeł (w tym z wykorzystaniem wysokosprawnej kogeneracji) musi skutkować redukcją emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 30% w porównaniu do stanu wyjściowego. Ponadto w projekcie FEP możliwe będzie wsparcie wyłącznie nieefektywnych systemów ciepłowniczych, które w wyniku realizacji projektu spełnią wymagania dla systemów efektywnych. W obszarze rozwoju systemów ciepłowniczych nie przewiduje się wsparcia na wymianę indywidualnych pieców lub kotłów.</p> <p>Wykorzystanie magazynów ciepła umożliwi efektywniejsze gospodarowanie wytworzoną energią cieplną. Rozwój sieci ciepłowniczych i chłodniczych ma stosunkowo nieskomplikowany charakter, a emisje gazów cieplarnianych do powietrza, związane z ich realizacją będą miały charakter czasowy, ograniczony w przestrzeni. Eksploatacja sieci ciepłowniczych i wykorzystywanie ciepła nim dystrybuowanego, w powiązaniu z likwidacją zwykle nie w pełni efektywnych źródeł ciepła w perspektywie długookresowej wpłynie pozytywnie na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			a zastosowanie innowacyjnych technologii przyniesie znaczne oszczędności energii w przyszłości, co będzie miało istotny wkład w ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących z produkcji energii z wykorzystaniem paliw kopalnych i tym samym w łagodzenie zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim rozwój systemów ciepłowniczych. W projekcie FEP zaplanowano wsparcie wyłącznie nieefektywnych systemów ciepłowniczych, które w wyniku realizacji projektu spełnią wymagania dla systemów efektywnych.</p> <p>Zastosowanie rurociągów preizolowanych, poza zwiększeniem efektywności przesyłu, może zmniejszyć podatność sieci na działanie ekstremalnych czynników klimatycznych. Wykorzystanie inteligentnych rozwiązań może dodatkowo zwiększyć odporność i szybkość reakcji systemu na zachodzące zmiany w jego obszarze, co przełoży się na poprawę komfortu dostaw ciepła (systemy lokalizacji awarii skracają przestoje w pracy sieci, montaż w węzłach ciepłych automatyki pogodowej pozwala regulować dopływ ciepła w zależności od temperatury zewnętrznej).</p> <p>Ponadto charakter i skala przedsięwzięć przewidzianych do wsparcia w ramach rozwoju systemów ciepłowniczych nie powinny stwarzać ryzyka niekorzystnego wpływu zmian klimatu na działanie, jak również ludność, aktywa czy przyrodę.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystanie zasobów wodnych i morskich oraz na ich ochronę.</p> <p>Realizacja działań w zakresie rozwoju systemów ciepłowniczych i ich późniejsza eksploatacja nie będzie wiązała się z wykorzystywaniem znacznych ilości wód powierzchniowych lub podziemnych ani zasobów morskich. Wspierane działanie nie powinno również powodować wprowadzenia do wód zanieczyszczeń negatywnie wpływających na wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Przy czym na etapie prowadzenia prac budowlanych powinny zostać zastosowane rozwiązania chroniące środowisko gruntowo-wodne (zapobiegające przedostawaniu się zanieczyszczeń do gleby i wód).</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na paliwa kopalne, tym samym poza granicami województwa pomorskiego, w miejscu wydobycia węgla kamiennego i brunatnego zmniejszy się zjawisko obniżenia zwierciadła wód podziemnych. W województwie pomorskim na skutek ograniczania zjawiska niskiej emisji i upowszechniania wykorzystania ciepła sieciowego poprawie ulegnie jakość powietrza atmosferycznego oraz pośrednio jakość zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Zawarte w projekcie FEP preferencje dla: projektów wykorzystujących OZE, zastosowania wysokosprawnej kogeneracji czy też tworzenia elementów wyspy energetycznej, przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na wykorzystanie paliw kopalnych, a tym samym zmniejszenia ilości powstających w Pomorskiem odpadów paleniskowych (w tym między innymi: popiołów lotnych z węgla kamiennego i żużli, w tym mieszanin popiołowo-żużlowych). Rozwój systemów kogeneracyjnych w ramach wysp energetycznych oznaczać może krótszy (mniejszy dystans) od dotychczasowego przesyłu energii elektrycznej pomiędzy źródłem a odbiorcami, a tym samym ograniczenie strat związanych z przesyłem energii i oszczędność zużytych paliw.</p> <p>Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.</p> <p>Planowane do wsparcia inwestycje wykorzystujące OZE i infrastruktura sieciowa produkowane są z materiałów trwałych, dostosowanych do długoletniego ich wykorzystania w systemach grzewczych. Cechują się umiarkowanym zużyciem w całym cyklu życia, a więc i ograniczoną odpadowością. Powstające odpady są z kolei możliwe do zagospodarowania zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.</p> <p>Magazyny ciepła pozwolą na wyrównanie podaży i zapotrzebowania na ciepło w sezonie letnim i zimowym.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie będzie wnosić istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim rozwój systemów ciepłowniczych. W projekcie FEP zaplanowano wsparcie wyłącznie nieefektywnych systemów ciepłowniczych, które w wyniku realizacji projektu spełnią wymagania dla systemów efektywnych.</p> <p>Możliwe do wsparcia w ramach projektu FEP typy działań dotyczyć będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwoju sieci ciepłowniczych lub chłodniczych wraz z magazynami ciepła, – podłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej obiektów, w których likwidowane są źródła na paliwa stałe, – przebudowy lokalnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła ciepła i/lub energii elektrycznej zasilane odnawialnymi źródłami energii oraz paliwami gazowymi (kogeneracja i trigeneracja w zdalaczynnych systemach ciepłowniczych). <p>Wyżej wymienione przedsięwzięcia służyć będą przede wszystkim ograniczeniu emisji do powietrza, w szczególności pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, pochodzących z tak zwanej niskiej emisji, redukcji zużycia węgla i upowszechnienia scentralizowanych systemów ciepłowniczych oraz OZE jako źródeł ciepła. Ograniczenie ilości zanieczyszczeń trafiających do powietrza przełoży się także na zmniejszenie ich depozycji do wód powierzchniowych i gleby.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Jednocześnie zgodnie z projektem FEP wsparcie dla przebudowy istniejących źródeł ciepła (w tym z wykorzystaniem wysokosprawnej kogeneracji) musi skutkować redukcją emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 30% w porównaniu do stanu wyjściowego. To pozwoli ograniczyć możliwość wsparcia na przykład dla małych źródeł spalających biomasę, dla których emisja pyłów może być wyższa niż dla zastępowanych przez nie źródeł węglowych.</p> <p>W trakcie prac inwestycyjnych pojawić się mogą dodatkowe, chwilowe emisje zanieczyszczeń do środowiska, wynikające z pracy maszyn i urządzeń, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. Emisje te będą ograniczane poprzez odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny.</p> <p>W celu minimalizacji oddziaływania warto, by projektowanie i realizacja inwestycji, w miarę możliwości i obowiązku prawnego, uwzględniały najlepsze dostępne techniki (BAT).</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 16. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój systemów ciepłowniczych

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Zakres możliwych inwestycji wiązać się będzie z rozwojem scentralizowanych systemów ciepłowniczych, obsługujących</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>w większości wypadków zabudowę w terenach zurbanizowanych.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie między innymi przebudowy lokalnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła ciepła i/lub energii elektrycznej zasilane odnawialnymi źródłami energii oraz paliwami gazowymi. Celem tych działań będzie ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, pochodzących z produkcji ciepła, które mogą przyczyniać się do zanieczyszczenia środowiska życia niektórych gatunków roślin i zwierząt.</p> <p>Z uwagi na charakter wspieranych przedsięwzięć (obiekty związane z istniejącą zabudową) ryzyko zaistnienia nowych, negatywnych i nieodwracalnych oddziaływań na istniejące ekosystemy ocenia się jako niewielkie. Dodatkowo realizacja inwestycji, które mogą oddziaływać znacząco negatywnie na obszary Natura 2000 poprzedzone muszą być oceną oddziaływania na ten obszar, zgodnie z przepisami prawa. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Rozwój systemów ciepłowniczych czy przebudowa istniejących źródeł ciepła co do zasady nie będzie szkodzić siedliskom i gatunkom, w tym objętych zakresem zainteresowania Unii. Jest to infrastruktura zlokalizowana w gruncie. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto ważne jest także, by działania związane z wykorzystaniem biomasy do produkcji energii nie przyczyniły się do tworzenia konkurencji dla upraw roślin spożywczych, a także do rozwoju gatunków inwazyjnych.</p>

Tabela 17. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Promocja, podnoszenie świadomości i wiedzy

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji O46 - Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane działania dotyczące między innymi promocji, podnoszenia świadomości i wiedzy w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE (zgodnie z celami polityki klimatycznej UE oraz potrzeb transformacji polskiego i europejskiego sektora energetycznego). Upowszechnienie rzetelnej wiedzy na temat mechanizmu zmian klimatu przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (i), co będzie miało istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie będzie miało nieznaczny przewidywany wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Upowszechnienie rzetelnej wiedzy na temat mechanizmu zmian klimatu przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej oraz chęci przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Ponadto podnoszenie świadomości i wiedzy nie będzie się wiązało z żadnymi inwestycjami, a jedynie ze zmianą postaw mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych w kierunku poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania OZE (zgodnie z celami polityki klimatycznej UE oraz potrzebami transformacji polskiego i europejskiego sektora energetycznego), co może przełożyć się także na poprawę stanu wód poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z produkcji i wykorzystania energii.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Upowszechnienie wiedzy z zakresu efektywności energetycznej i wykorzystania OZE będzie pozytywnie oddziaływało między innymi na zapobieganie powstawaniu odpadów (na przykład paleniskowych pochodzących z indywidualnych źródeł węglowych).</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>W ramach działania przewiduje się przedsięwzięcia służące zwiększeniu świadomości ekologicznej w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE i zmiany zachowań mieszkańców, przedsiębiorstw i władz lokalnych. Pozwoli to na zmianę postaw i upowszechnienie wiedzy oraz technologii (na przykład OZE) związanych z wpływem wykorzystania energii na stan środowiska i możliwości ograniczania nadmiernej presji. Dodatkowo działania edukacyjne mogą wzmocnić efekty działań inwestycyjnych (na przykład szkolenia w zakresie sposobów eksploatacji budynków, w których przeprowadzono kompleksową termomodernizację).</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Działania edukacyjne w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE sprzyjać będą poprawie stanu środowiska i ograniczeniu emisji zanieczyszczeń, co może przełożyć się pośrednio na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Tabela 18. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wiatrowa

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 047 - Energia odnawialna: wiatrowa i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia skali wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, uniezależnienia się od paliw kopalnych, w tym do ograniczenia powstania emisji gazów cieplarnianych, co będzie miało istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Zakłada się, że podejmowane działania będą zaprojektowane w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska klimatyczne, takie jak przykładowo oblodzenie infrastruktury czy wiatr o wysokich prędkościach. Lokalizacja nowych turbin wiatrowych nie przyczyni się także do zwiększenia zagrożenia związanego z czynnikami pogodowymi dla miejsc ich posadowienia i sąsiednich. Ponadto wykorzystanie energii elektrycznej w sąsiedztwie miejsca jej produkcji (na przykład w formule prosumenckiej bądź jako element wyspy energetycznej) może ograniczyć konieczność przesyłania energii na duże odległości. Przełożyć się to może na zmniejszenie ryzyka przerw w dostawach energii, związanych z awariami napowietrznych sieci elektroenergetycznych na skutek czynników klimatycznych (na przykład silny wiatr, oblodzenie).</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Z budową i funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na zasoby wodne. Rozwój energetyki odnawialnej opartej na sile wiatru służyć</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach. Dodatkowo ograniczeniu może ulec ilość wody wykorzystywanej w układach technologicznych elektrowni konwencjonalnych (na przykład w układach chłodzenia). Przyczyni się to do zmniejszenia zużycia zasobów wodnych w energetyce.</p> <p>Jednocześnie inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Przeprowadzona OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 19. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wiatrowa

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Zakłada się, że prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Zasada ta będzie uwzględniana także na etapie przyszłej likwidacji (demontażu) elektrowni (na przykład wykorzystanie jej elementów przy konstrukcji małej architektury). Gospodarka odpadami odbywać się będzie na podstawie posiadanych zezwoleń na wytwarzanie odpadów (o ile będą wymagane przepisami prawa) i w zgodzie z ich zapisami.</p> <p>Ponadto założono, że jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów i urządzeń będzie gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej. Dodatkowo projektowanie i realizacja inwestycji powinny w miarę możliwości uwzględniać ustalenia wynikające z krajowych i regionalnych dokumentów.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Z budową i funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na jakość powietrza, wód i gleby. Rozwój energetyki odnawialnej służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Ewentualne oddziaływania wystąpią na etapie prac inwestycyjnych, przy czym ich charakter będzie chwilowy i skupiony w miejscu budowy. Wynikać one mogą z pracy maszyn, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. Z tego względu w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Z funkcjonowaniem turbin wiatrowych wiązać się może emisja hałasu, w tym infradźwięków, a także występowanie efektu migotania. Zgodnie z przepisami prawa lokalizacja elektrowni wiatrowej możliwa jest wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (mpzp) oraz w określonej odległości od budynków mieszkalnych. Uchwalenie mpzp poprzedzone jest przeprowadzeniem strategicznej oceny, która służy ocenie wpływu realizacji ustaleń mpzp na środowisko i ludzi, a także wskazuje sposoby eliminacji bądź ograniczenia skutków negatywnego oddziaływania.</p> <p>Analiza oddziaływania konkretnej inwestycji na środowisko prowadzona będzie na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wnioski wynikające z tej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. W decyzji może zostać nałożony obowiązek monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i sporządzenia analizy porealizacyjnej m.in. w zakresie hałasu. Przyjmuje się więc, że opisane rozwiązania powinny zapewnić brak istotnego zwiększenia emisji hałasu oraz uciążliwości związanej z efektem migotania (efektem stroboskopowym).</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym na przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Pozwoli to ograniczyć zagrożenie dla niektórych gatunków, szczególnie ptaków. Właściwe ograny mogą zobowiązać inwestorów do podjęcia działań dodatkowych, w szczególności do prowadzenia nadzoru (w tym między innymi ornitologicznego, chiropterologicznego), dostosowania harmonogramu prac do biologii poszczególnych grup organizmów czy ochrony gatunków chronionych. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Prawdopodobny brak znaczącego oddziaływania na bioróżnorodność i ekosystemy wynikać będzie dodatkowo z niewielkiej alokacji w projekcie FEP na wsparcie budowy elektrowni wiatrowych (około 4 mln euro), co w realiach sprowadzi się do kilku obiektów o mniejszej mocy bądź maksymalnie dwóch obiektów o mocy około 2-2,5 MW.</p> <p>Ponadto ze względu na punktowy charakter inwestycji nie przewiduje się, by mogły one wpłynąć na naruszenie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych.</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Tabela 20. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka słoneczna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 048 - Energia odnawialna: słoneczna i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane przede wszystkim systemy fotowoltaiczne.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia skali wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, uniezależnienia się od paliw kopalnych i do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, co będzie miało istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Zakłada się, że inwestycje będą zaprojektowane w sposób zapewniający (w miarę możliwości technicznych i technologicznych) odporność na ekstremalne zjawiska klimatyczne.</p> <p>Lokalizacja paneli solarnych nie powinna także przyczyniać się do zwiększenia zagrożenia związanego z czynnikami pogodowymi dla miejsc ich posadowienia i sąsiednich. Wykorzystanie energii elektrycznej z OZE w rejonie lokalizacji urządzeń ją produkujących może przyczynić się do zmniejszenia ryzyka przerw w dostawach energii, związanych z awariami napowietrznych sieci elektroenergetycznych, będącymi skutkiem czynników klimatycznych (na przykład silny wiatr, oblodzenie).</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Zakłada się, że wsparcie skierowane na rozwój systemów wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii, nie wpłynie w zauważalny sposób na zasoby wodne i morskie oraz ich zrównoważone wykorzystywanie i ochronę.</p> <p>Konstrukcja instalacji fotowoltaicznych (PV) montowanych na gruncie nie spowoduje znaczących zmian stosunków wodnych na terenie lokalizacji, umożliwić będzie również swobodne wnikanie wód opadowych w grunt. Rozwój energetyki odnawialnej służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza (w tym niskiej emisji) i ich depozycji w glebie i wodach.</p> <p>Ilość wody wykorzystywanej do okresowego czyszczenia powierzchni czynnej urządzeń będzie stosunkowo niewielka, a jej zużycie nie będzie prowadzić do zubożenia zasobów wody oraz generowania znaczących ładunków substancji zanieczyszczających zasoby wodne. Dodatkowo ograniczeniu może ulec ilość wody wykorzystywanej w układach technologicznych elektrowni konwencjonalnych (na przykład w układach chłodzenia), co przyczyni się do zmniejszenia zużycia zasobów wodnych w energetyce zawodowej.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Z budową i funkcjonowaniem energetyki słonecznej (PV i do produkcji ciepła) nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na jakość powietrza, wód i gleby. Rozwój energetyki odnawialnej służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach.</p> <p>Ewentualne oddziaływania wystąpią na etapie prac inwestycyjnych, przy czym ich charakter będzie chwilowy i skupiony w miejscu budowy. Wynikają one mogą z pracy maszyn, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. Zakłada się jednak, że prace budowlane będą uwzględniały rozwiązania organizacyjne, służące minimalizacji tych oddziaływań.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 21. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka słoneczna

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Zasada ta będzie uwzględniana także na etapie przyszłej likwidacji (demontażu) paneli. Materiały stosowane w tego typu instalacjach (na przykład stal, aluminium, szkło, układy krzemowe), cechują się wysokim stopniem możliwości przetworzenia, w tym odzysku.</p> <p>Z funkcjonowaniem inwestycji nie wiąże się powstawanie znaczącej ilości odpadów. Ponadto założono, że jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów i urządzeń będzie gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>Realizacja inwestycji może wiązać się z wycinką pojedynczych drzew lub krzewów. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto powstanie instalacji fotowoltaicznych na gruncie nie wyłącza całkowicie powierzchni biologicznie czynnej, natomiast może się wiązać z wygradzaniem terenów lokalizacji farmy PV.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania, w tym na przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. W trakcie przeprowadzonej oceny organ określi warunki realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia zapewniające brak negatywnego oddziaływania na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Powyższe warunki służyć będą między innymi ochronie zasobów przyrodniczych, a także maksymalizacji ochrony ciągłości ekologicznej (przestrzennej i funkcjonalnej) korytarzy migracyjnych.</p> <p>Z lokalizacją farm PV mogą się wiązać także pozytywne oddziaływania dla bioróżnorodności. Wysianie na ich terenie mieszanek roślin miododajnych i brak stosowania oprysków służyć może zwiększeniu różnorodności owadów zapylających. Ponadto odpowiedni skład gatunkowy roślinności może zapewniać właściwe warunki żerowiskowe, rozmnażania i gniazdowania dla ptactwa.</p>

Tabela 22. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wodna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 052 - Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna) i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP w zakresie energetyki wodnej będą wspierane wyłącznie działania polegające na przebudowie istniejących obiektów.</p> <p>Przebudowa, obejmująca wzrost (względem stanu istniejącego) mocy zainstalowanej w istniejących obiektach energetyki wodnej może przyczynić się do zwiększenia skali wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych i uniezależnienia się od paliw kopalnych, w tym do ograniczenia powstania emisji gazów cieplarnianych, co będzie miało istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Zakłada się, że podejmowane działania będą zaprojektowane w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska klimatyczne. Ponadto część elektrowni wodnych będzie także przyczyniała się do ochrony przeciwpowodziowej terenów w dalszym biegu rzeki i zwiększenia retencji wody.</p> <p>Jednocześnie realizowane inwestycje nie mogą zwiększać zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiadujących, cennych przyrodniczo lub zagospodarowanych, terenach.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 23. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wodna

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W ramach projektu FEP wsparcie dla energetyki wodnej dotyczyć będzie wyłącznie przebudowy istniejących obiektów przy zapewnieniu drożności budowli dla przemieszczania się fauny wodnej. Ponadto jak podkreślono w projekcie FEP wspierane inwestycje nie mogą powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą też pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby wodne. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, co zapewni zgodność z wymogami RDW. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Prace budowlane i eksploatacja elektrowni wodnej prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Przy czym z funkcjonowaniem elektrowni wodnych nie wiąże się z powstawaniem znaczących ilości odpadów (głównie są</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>one w formie zanieczyszczeń stałych niesionych wodami rzeki, które są zatrzymywane na kracie).</p> <p>Ponadto założono, że jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów i urządzeń będzie gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Z budową i funkcjonowaniem elektrowni wodnych nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na jakość powietrza, wód i gleby.</p> <p>Wykorzystanie energetyki odnawialnej służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach.</p> <p>Zgodnie z zapisami projektu FEP przedsięwzięcia nie mogą powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą też pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.</p> <p>Ewentualne oddziaływania wystąpią na etapie prac inwestycyjnych, przy czym ich charakter będzie chwilowy i skupiony w miejscu budowy. Wynikają one mogą z pracy maszyn, wzmoczonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. Z tego względu w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby wodne. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>W projekcie FEP interwencja w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będzie wyłącznie przebudowy istniejących obiektów przy zapewnieniu drożności budowli dla przemieszczania się fauny wodnej. Zgodnie z zapisami Projektu przedsięwzięcia nie mogą powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą też pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Pozwoli to ograniczyć zagrożenie dla zasobów wodnych, niektórych ekosystemów (w tym zależnych od wód) i drożności korytarzy migracyjnych. Właściwe ograny mogą zobowiązać inwestorów do podjęcia działań dodatkowych, w szczególności do prowadzenia nadzoru (w tym między innymi ichtiologicznego), dostosowania harmonogramu prac do biologii poszczególnych grup organizmów czy ochrony gatunków chronionych.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p>

Tabela 24. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii – energia geotermalna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 052 - Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna) i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia skali wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			i uniezależnienia się od paliw kopalnych, w tym do ograniczenia powstania emisji gazów cieplarnianych, co będzie miało istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Zakłada się, że podejmowane działania będą zaprojektowane w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska klimatyczne. Pompy ciepła (źródło-grunt) są odporne na zmieniające się warunki zewnętrzne i są w stanie utrzymać maksymalną sprawność praktycznie przez cały czas funkcjonowania. Ponadto lokalizacja pomp ciepła nie będzie wpływała na skalę zagrożeń klimatycznych w sąsiedztwie urzędu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Z budową i funkcjonowaniem źródeł geotermalnych (z uwagi na niewielkie zasoby energii geotermalnej w Pomorskiem wspierane będą głównie pompy ciepła) nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na zasoby wodne.</p> <p>Rozwój energetyki odnawialnej służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach.</p> <p>Realizacja gruntowych i wodnych pomp ciepła będzie wykonywana zgodnie z przepisami prawa i dobrymi praktykami, co daje gwarancję właściwego zaizolowania urządzeń podziemnych i bezpieczeństwa dla jakości i ilości zasobów wodnych. Konserwacja instalacji zapewni szczelność rur i zminimalizuje ryzyko wycieku czynnika.</p> <p>Wykonanie gruntowych pomp ciepła wymagających odwiertów, w zależności od rodzaju pompy, uregulowane jest przepisami prawa, w tym odnoszącymi się do ochrony środowiska w zakresie odpowiedzialności za zanieczyszczenie. W trakcie procedur administracyjnych dokonywana jest analiza wpływu inwestycji na środowisko.</p> <p>Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Założono, że prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.</p> <p>Etap eksploatacji inwestycji, z uwagi na jej charakter, nie wiąże się z powstawaniem znaczących ilości odpadów.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.</p> <p>Rozwój energetyki odnawialnej opartej na energii ziemi służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach. Zastosowanie pomp ciepła przyczyni się do obniżenia emisji zanieczyszczeń, w tym szczególnie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, co jest szczególnie istotne na terenach o gęstej zabudowie.</p> <p>Funkcjonowanie pomp wykorzystujących wodę gruntową wiąże się z powstawaniem wód zrzutowych, charakteryzujących się niższą temperaturą niż grunt, jednak z uwagi na skalę i ilość wody w gruncie nie powinien być to znaczące oddziaływanie.</p> <p>Ewentualne oddziaływania wystąpić mogą na etapie prac inwestycyjnych, przy czym ich charakter będzie chwilowy i skupiony w miejscu budowy. Wynikać one mogą z pracy maszyn, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. Z tego względu w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego negatywnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Z uwagi na niewielkie zasoby energii geotermalnej w Pomorskiem założono, że w ramach projektu FEP</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>wspierane będą głównie pompy ciepła, a ich lokalizacja będzie w większości przypadków powiązana z istniejącą zabudową, dla której pompy będą produkować ciepło. Z tego względu ryzyko wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na bioróżnorodność i ekosystemy ocenia się na znikome.</p> <p>Ewentualne oddziaływania wystąpić mogą jedynie na etapie prac inwestycyjnych i związane mogą być z pracami ziemnymi czy usuwaniem warstwy ziemi wraz z roślinnością. Nie powinno to jednak wyprzedzić na trwałe zmiany w ekosystemach czy zakłócenie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych. Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Tabela 25. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biomasa²

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 050 - Energia odnawialna: biomasa o wysokim poziomie redukcji emisji gazów cieplarnianych i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne</p>

² Pod hasłem „biomasa” rozumiane są źródła służące do spalania biomasy. Instalacje służące do wykorzystania biogazu, z uwagi na odmienne kategorie interwencji i rodzaje oddziaływań, zostały ocenione odrębnie w dalszej części dokumentu.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego. Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia skali wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych i uniezależnienia się od paliw kopalnych, w tym do ograniczenia powstania emisji gazów cieplarnianych, co będzie miało istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Zakłada się, że podejmowane działania będą zaprojektowane w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska klimatyczne. Ponadto działania nie powinny wpływać na zwiększenie zagrożenia od czynników klimatycznych w obszarze realizacji inwestycji i w jego sąsiedztwie.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Z budową i funkcjonowaniem źródeł na biomasę nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na zasoby wodne. Przewiduje się, że działania będą realizowane w obrębie zabudowy, w odpowiednio przystosowanych na ten cel pomieszczeniach, które eliminują ryzyko wpływu na stan ilościowy i jakościowy wód. Ponadto rozwój energetyki odnawialnej opartej na biomase służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 26. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biomasa

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu:		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla	x	Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego. Działania polegać będą na wykorzystaniu biomasy do produkcji ciepła lub energii elektrycznej. Funkcjonowaniu instalacji nie będzie towarzyszyła produkcja znaczących ilości odpadów. Prace budowlane i eksploatacyjne prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Ponadto założono, że jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów i urządzeń będzie gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Z budową i funkcjonowaniem źródeł wykorzystujących biomasę nie powinny się wiązać znaczące oddziaływania na jakość powietrza, wód i gleby. Rozwój energetyki odnawialnej opartej na biomasie służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach. Przy czym ewentualny intensywny rozwój indywidualnych źródeł opalanych biomasą mógłby skutkować wzmożonymi emisjami zanieczyszczeń. Dlatego działania związane ze wsparciem indywidualnych źródeł ciepła nie mogą prowadzić do zwiększenia poziomu zanieczyszczeń (zwłaszcza pyłów) w powietrzu oraz innych uciążliwości, w tym zadymienia, a wykorzystywane paliwo musi charakteryzować się odpowiednimi parametrami (wilgotność do 20%). Ponadto wspierane działania muszą być zgodne z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Oddziaływania wystąpić mogą na etapie prac inwestycyjnych, przy czym ich charakter będzie chwilowy i skupiony w miejscu budowy. Wynikają one mogą z pracy maszyn, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. Z tego względu w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie polegać będzie na wykorzystaniu biomasy do produkcji energii. W projekcie FEP wykluczono wsparcie dla instalacji służących do zagospodarowania biomasy, które mogą być konkurencją dla rynku produkcji żywności. Wspierane projekty muszą być także zgodne ze wszystkimi kryteriami wymienionymi w art. 29 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Działania związane z wykorzystaniem biomasy do produkcji energii nie mogą przyczyniać się do rozwoju gatunków inwazyjnych.</p> <p>Ponadto inwestycje będą poprzedzone (tam, gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Tabela 27. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biogaz

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 052 - Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna) i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia skali wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych i uniezależnienia się od paliw kopalnych, w tym do ograniczenia powstania emisji gazów cieplarnianych, co będzie miało istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W związku z powyższym w przypadku instalacji do oczyszczania biometanu oraz jego zatłaczania do sieci gazowej zakłada się, że będą one wyposażone w rozwiązania służące minimalizacji ryzyka wycieku metanu do atmosfery.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Zakłada się, że podejmowane działania będą zaprojektowane w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska klimatyczne. Ponadto działania nie powinny wpływać na</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zwiększenie zagrożenia od czynników klimatycznych w obszarze realizacji inwestycji i w jego sąsiedztwie.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Z budową i funkcjonowaniem źródeł wykorzystujących biogaz nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na zasoby wodne. Rozwój energetyki odnawialnej opartej na biogazie służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach. Dodatkowo ograniczeniu może ulec ilość wody wykorzystywanej w układach technologicznych elektrowni konwencjonalnych (na przykład w układach chłodzenia). Przyczyni się to do zmniejszenia zużycia zasobów wodnych w energetyce.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 28. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biogaz

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działania polegają będą na produkcji i wykorzystaniu biogazu do produkcji ciepła lub energii elektrycznej wraz z systemami dystrybucji, kondycjonowania i zagospodarowania produktów ubocznych, w tym do produkcji nawozów. Możliwa będzie również realizacja instalacji do oczyszczania biometanu oraz jego zatłaczania do sieci gazowej. W przypadku biogazowni preferowane będą projekty, w ramach których przewidziano zagospodarowanie ciepła odpadowego, w tym przede wszystkim na potrzeby kondycjonowania pofermentu lub ukierunkowane na produkcję biometanu.</p> <p>Wspierane instalacje do produkcji i wykorzystania biogazu w istotny sposób przyczynią się do wdrażania GOZ. Instalacje oparte będą głównie na produktach ubocznych między innymi z hodowli i chowu zwierząt, produkcji roślinnej, zagospodarowania odpadów i ścieków. Ich odpowiednie przetworzenie pozwoli w maksymalnie możliwy sposób wykorzystać dostępne zasoby na różne cele.</p> <p>Nie przewiduje się, by wspieranym działaniom miała towarzyszyć produkcja znaczących ilości odpadów. Zakłada się, że prace budowlane i eksploatacyjne prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Do efektywnego gospodarowania odpadami przyczyni się wspieranie budowy instalacji wraz z systemami zagospodarowania produktów ubocznych z produkcji biogazu. Zastosowanie pozostałości pofermentacyjnych do nawożenia gleb umożliwi odzysk makro- i mikrośladników przez rośliny, a także ograniczenie zużycia nawozów mineralnych produkowanych z surowców nieodnawialnych.</p> <p>Ponadto założono, że jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów i urządzeń będzie gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Z budową i funkcjonowaniem instalacji do wytwarzania i wykorzystywania biogazu nie będą się wiązały znaczące oddziaływania na jakość powietrza, wód i gleby. Rozwój energetyki odnawialnej opartej na biogazie służyć będzie między innymi ograniczeniu wykorzystania paliw kopalnych w produkcji energii. Przełoży się to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich depozycji w glebie i wodach.</p> <p>Oddziaływania wystąpić mogą na etapie prac inwestycyjnych, przy czym ich charakter będzie chwilowy i skupiony w miejscu budowy. Wynikać one mogą z pracy maszyn, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. Z tego względu w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Dodatkowo z funkcjonowaniem biogazowni mogą się wiązać emisje odorów do powietrza. Założono, że dobór lokalizacji instalacji względem istniejącego zagospodarowania (zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej) będzie uwzględniać potrzebę minimalizacji uciążliwości, a projektowanie i realizacja inwestycji prowadzona będzie w zgodzie z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Magazynowanie substratu wykorzystywanego dla produkcji biogazu oraz postępowanie z pozostałościami poprodukcyjnymi (nawozy, odpady) będzie zgodne z prawem i nie doprowadzi do istotnego zwiększenia ładunków zanieczyszczeń w powietrzu, wodach i glebie.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działania polegające będą na produkcji i wykorzystaniu biogazu do produkcji ciepła lub energii elektrycznej wraz z systemami dystrybucji, kondycjonowania i zagospodarowania produktów ubocznych, w tym do produkcji nawozów. Możliwa będzie również realizacja instalacji do oczyszczania biometanu oraz jego zatłaczania do sieci gazowej. W przypadku biogazowni preferowane będą projekty, w ramach których przewidziano zagospodarowanie ciepła odpadowego, w tym przede wszystkim</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>na potrzeby kondycjonowania pofermentu lub ukierunkowane na produkcję biometanu.</p> <p>Przyjęto, że zdecydowana większość projektów zlokalizowana będzie na terenach rolniczych bądź już przekształconych, co będzie ograniczać wpływ na bioróżnorodność i ekosystemy.</p> <p>W projekcie FEP wykluczono wsparcie dla instalacji służących do zagospodarowania biomasy i produkcji biogazu, które mogą być konkurencją dla rynku produkcji żywności. Wspierane projekty muszą być także zgodne ze wszystkimi kryteriami wymienionymi w art. 29 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Dodatkowo działania związane z wykorzystaniem biomasy do produkcji energii nie mogą przyczyniać się do rozwoju gatunków inwazyjnych.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Tabela 29. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój magazynów energii działających na potrzeby OZE

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Niniejszy typ działania jest zbieżny co do zakresu z Inwestycją zawartą w KPO – B2.4.1. Magazyny energii.</p> <p>Wyżej wymieniona Inwestycja została oceniona w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy”, w której nie wykazano dla niej sprzeczności z zasadą „Nie czyn poważnych szkód”.</p> <p>Działanie polegać będzie na budowie/montażu urządzeń służących do magazynowania energii wyprodukowanej w źródłach OZE, które zostały wsparte w ramach projektu FEP. Z uwagi na zawarte w projekcie FEP ograniczenia dotyczące mocy poszczególnych urządzeń OZE można założyć, że zdecydowana większość magazynów energii będzie powiązana ze źródłami prosumenckimi, a także wyspami energetycznymi, klastrami energii, spółdzielniami lub społecznościami energetycznymi. Jako takie nie powinny mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cele środowiskowe.</p> <p>W związku z tym przyjęto, że niniejszy typ działania jest zgodny z zasadą DNSH.</p> <p>Jednocześnie należy podkreślić, że w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy” założono zorganizowanie systemu zarządzania zużyтыми magazynami energii w sektorze prosumenckimi, w przypadku zwiększenia krajowego strumienia wytwarzanych odpadów bateryjnych i elektrycznych. Budowa wyżej wymienionego systemu zarządzania będzie wymagała wprowadzenia rozwiązań prawnych na poziomie krajowym i leży to poza kompetencjami organu samorządu województwa.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	

Tabela 30. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Organizowanie i budowa wysp energetycznych, klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie OZE

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Niniejszy typ działania jest zbieżny co do zakresu z Inwestycją zawartą w KPO – B2.2.2. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne.</p> <p>Wyżej wymieniona Inwestycja została oceniona w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy”, w której nie wykazano dla niej sprzeczności z zasadą „Nie czyn poważnych szkód”.</p> <p>Działania polegać będzie na budowie źródeł OZE wraz z niezbędną infrastrukturą (w tym z sieciami dystrybucyjnymi i magazynami), służących produkcji i dystrybucji energii cieplnej lub elektrycznej na rzecz odbiorców z określonego obszaru województwa. W ramach tego działania w projekcie FEP przewiduje się interwencję realizowaną w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.</p> <p>Każdy z możliwych do wsparcia w ramach projektu FEP rodzajów technologii OZE został oceniony w ramach niniejszej analizy (tabele powyżej dla Priorytetu 2., Cel szczegółowy (ii)), a określone dla nich warunki będą mieć zastosowanie także dla źródeł wspieranych w ramach wysp energetycznych, klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych.</p> <p>W związku z tym przyjęto, że niniejszy typ działania jest zgodny z zasadą DNSH.</p> <p>Jednocześnie należy podkreślić, że w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy” założono, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu urządzeń wycofywanych z eksploatacji będą w bardzo wysokim procencie poddane recyklingowi. Wszakże w projekcie FEP nie ma takiego warunku, jednak można założyć, że wyżej wymieniony zapis zostanie uwzględniony.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	

(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Tabela 31. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (iv) – typ działania: Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na naturze, zabezpieczenie przed powodzią i suszą, zwłaszcza wspierające naturalną i małą retencję wodną

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 058 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powódzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe) oraz 060 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, na przykład burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe), które charakteryzują się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Wspieranie rozwiązań opartych na naturze, w tym zwiększenie terenów zielonych przyczyni się do tworzenia warunków służących między innymi absorpcji emitowanego CO₂ przez rośliny.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 058 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powódzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe) oraz 060 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, na przykład burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe), które charakteryzują się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Realizacja działania będzie wносить istotny wkład w adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP wsparcie będzie skierowane do obszarów miast i miejscowości do 100 tysięcy mieszkańców. Interwencja będzie miała na celu zabezpieczenie ich przed lokalnymi podtopieniami czy skutkami długotrwałych upałów. Zaplanowano wsparcie przedsięwzięć polegających na zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz przede wszystkim zastosowanie rozwiązań opartych na naturze. Zarówno na terenach miast i wsi zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie powierzchni zieleni (parki, zieleń uliczna i osiedlowa, zielone dachy i fasady budynków), co przyczyni się do zmniejszenia spływu powierzchniowego oraz zatrzymania wód opadowych w miejscu opadu. Ponadto będzie wspierany rozwój form mikroretencji, zbiorników retencyjnych, systemów infiltracyjnych i sedymentacyjno-biofiltracyjnych oraz zwiększenie powierzchni przepuszczalnych (boiska, parkingi, place). Interwencja ukierunkowana będzie na budowę lub rozbudowę indywidualnych i zbiorczych systemów zatrzymywania, zagospodarowania i wykorzystania wód opadowych i roztopowych tworzących element systemu retencji. W Projekcie zastrzeżono, że przedsięwzięcia polegające na budowie kanalizacji deszczowej będą wspierane w przypadku ujęcia ich w miejskich planach adaptacji do zmian klimatu lub w innych dokumentów wskazujących na istnienie ryzyka powodziowego.</p> <p>W projekcie FEP w zakresie zmniejszenia zagrożenia powodziowego od strony rzek i morza, na obszarach wyznaczonych na MZP i MRP, zaplanowano wsparcie budowy, przebudowy, rozbudowy i odbudowy budowli przeciwpowodziowych, przy czym zasięg oddziaływania inwestycji będzie miał charakter lokalny.</p> <p>Z kolei w zakresie przeciwdziałania suszy wsparcie ukierunkowano na ochronę zasobów wody, rozwijanie</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>naturalnej retencji (na przykład odtwarzanie lokalnych mokradł i śródpolnych oczek wodnych), renaturyzację obszarów od wód zależnych czy budowę zbiorników małej retencji wodnej.</p> <p>Realizacja działania, szczególnie w obrębie terenów zurbanizowanych, będzie korzystnie wpływać na regulację warunków temperaturowych i wilgotnościowych powietrza, cyrkulację powietrza i tym samym kształtowanie się warunków lokalnego klimatu (topoklimatu), zmniejszając prawdopodobieństwo występowania tak zwanych wysp ciepła i uciążliwości z nich wynikających. W całości działanie obejmuje szereg rozwiązań, które wniosą istotny wkład w adaptację do zmian klimatu, w tym ograniczą ryzyko niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych (powodzie, nawalne deszcze, gradobicia, orkany, fale upałów) na ludzi, przyrodę i aktywa.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 058 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powodzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe) oraz 060 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, na przykład burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe), które charakteryzują się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%.</p> <p>W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi budowę, przebudowę, rozbudowę oraz odbudowę budowli przeciwpowodziowych na obszarach wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i mapach ryzyka powodziowego (MRP). Wspierane będą tylko projekty nie mające negatywnego wpływu na stan lub potencjał ekologiczny JCW.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Zaplanowano również zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych między innymi poprzez budowę błękitno-zielonej infrastruktury, zastosowanie rozwiązań opartych na naturze, budowę zbiorników małej retencji. Realizacja powyższych przedsięwzięć przyczyni się do zrównoważonego gospodarowania wodą poprzez opóźnienie odpływu wód, zasilania wód gruntowych, poprawy bilansu wodnego danego terenu i jego sąsiedztwa. Ponadto inwestycje te będą zapobiegać przedostawaniu się zanieczyszczeń do odbiorników wód deszczowych w wyniku nawalnych deszczy.</p> <p>Zgodnie z projektem FEP nie będą wspierane przedsięwzięcia, które spowodują zastosowanie art. 4 ust. 7 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 32. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (iv) – typ działania: Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na naturze, zabezpieczenie przed powodzią i suszą, zwłaszcza wspierające naturalną i małą retencję wodną

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie przedsięwzięć polegających na zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zastosowanie rozwiązań opartych na naturze. Wsparciem objęto również budowę, przebudowę, rozbudowę oraz odbudowę budowli przeciwpowodziowych. Z kolei w zakresie przeciwdziałania suszy wsparcie ukierunkowano na ochronę zasobów wody, rozwijanie naturalnej retencji, renaturyzację obszarów od wód zależnych czy budowę zbiorników małej retencji wodnej.</p> <p>Zakłada się, że prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. W przypadku konieczności czasowego składowania mas ziemnych z wykopów konieczne jest odpowiednie przygotowanie do tego miejsca. Należy także dążyć do tego, by wydobyty materiał w miarę możliwości i jego przydatności wykorzystać ponownie w trakcie prac budowlanych.</p> <p>Ponadto jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej. Pozwoli to ograniczyć w przyszłości potrzeby remontowe, co skutkować będzie ograniczeniem ilości powstających odpadów rozbiórkowych i zapotrzebowania na materiały budowlane.</p> <p>Nie przewiduje się, by w trakcie funkcjonowania infrastruktury powstawały znaczące ilości odpadów, przy czym ich unieszkodliwianie (na przykład osadów z systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych) musi odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>W projekcie FEP będą wspierane projekty polegające między innymi na budowie, przebudowie, rozbudowie oraz odbudowie budowli przeciwpowodziowych tylko na obszarach wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i mapach ryzyka powodziowego (MRP). Zaplanowano również zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych między innymi poprzez budowę błękitno-zielonej infrastruktury, zastosowanie rozwiązań opartych na naturze, budowę zbiorników małej retencji. W Projekcie wspierane będą tylko przedsięwzięcia nie mające negatywnego wpływu na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód.</p> <p>Realizacja działań związanych z ochroną zasobów wodnych i rozwojem zieleni może przyczynić się do poprawy warunków aerosanitarnych, zwiększenia wilgotności powietrza i zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza. Z kolei zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych przyczyni się między innymi do zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia tak zwanych powodzi miejskich, w wyniku których spływające z wodą zanieczyszczenia dostają się bezpośrednio do odbiornika wód.</p> <p>Z funkcjonowaniem nowej i przebudowanej infrastruktury nie powinny wiązać się znaczące emisje zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Ewentualne oddziaływania wystąpić mogą w trakcie prowadzonych prac inwestycyjnych i związane będą z pracą maszyn, wzmożonym transportem na i z placu budowy, sytuacjami awaryjnymi i niekontrolowanymi wyciekami czy wzrostem zapylenia (w efekcie na przykład prac ziemnych), przy czym ich charakter powinien być chwilowy. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań. Ponadto jak podkreślono w projekcie FEP wspierane będą jedynie te inwestycje z zakresu budowy, przebudowy, rozbudowy oraz odbudowy budowli przeciwpowodziowych, które nie będą miały negatywnego wpływu na stan lub potencjał ekologiczny JCW. Zgodnie z projektem FEP nie będą wspierane przedsięwzięcia, które spowodują zastosowanie art. 4 ust. 7 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.</p> <p>Przewiduje się również, że stosowanie rozwiązań opartych na naturalnych procesach zachodzących w środowisku, będzie dodatkowo przyczyniać się do ograniczania poziomu zanieczyszczeń trafiających do powietrza, gleb i wód.</p> <p>Dodatkowo inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		oddziaływania na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane projekty polegające między innymi na budowie, przebudowie, rozbudowie oraz odbudowie budowli przeciwpowodziowych tylko na obszarach wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i mapach ryzyka powodziowego (MRP). Zaplanowano również zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych między innymi poprzez budowę błękitno-zielonej infrastruktury, zastosowanie rozwiązań opartych na naturze czy budowę zbiorników małej retencji.</p> <p>W zakresie rozwiązań bazujących na naturze przewiduje się zachowanie i odtwarzanie lokalnych mokradłał, torfowisk, śródpolnych oczek wodnych, jak również zwiększanie powierzchni zieleni na terenach miast i wsi (na przykład parków, zieleńców, zieleni ulicznej, zieleni osiedlowej, zielonych podwórek, zielonych dachów i fasad budynków, ogrodów deszczowych, zielonych przystanków komunikacji miejskiej). Część z powyższych przedsięwzięć będzie wiązała się z rozwojem bioróżnorodności i zwiększaniem powierzchni zielonych, stanowiących potencjalne miejsca rozwoju ekosystemów i bytowania niektórych gatunków.</p> <p>Zakłada się, że wprowadzana w ramach projektów zieleń będzie kształtowana przede wszystkim z gatunków rodzimych i z uwzględnieniem lokalnych warunków klimatycznych i siedliskowych.</p> <p>Zgodnie z projektem FEP nie będą wspierane przedsięwzięcia, które spowodują zastosowanie art. 4 ust. 7 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.</p> <p>Negatywne oddziaływania dla ekosystemów i bioróżnorodności wystąpić mogą przede wszystkim w związku z budową, przebudową, rozbudową oraz odbudową budowli przeciwpowodziowych, a także z budową zbiorników retencyjnych. Przedsięwzięcia w tym zakresie skutkować mogą czasowymi lub trwałymi zmianami w istniejących ekosystemach, zajmowaniem terenów zielonych, likwidacją istniejącej zieleni, płoszeniem, a także likwidacją miejsc bytowania, żerowania i rozrodu różnych gatunków, zmianą stosunków wodno-gruntowych czy wprowadzaniem do środowiska nowych zanieczyszczeń.</p> <p>Przy czym inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Wnioski uzyskane z powyższych</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Przykładowo właściwe ograny mogą zobowiązać inwestorów do podjęcia działań dodatkowych, w szczególności do prowadzenia nadzoru, dostosowania harmonogramu i sposobu prowadzenia prac do biologii poszczególnych grup organizmów czy ochrony gatunków chronionych. Pozwoli to ograniczyć zagrożenie między innymi dla zasobów przyrodniczych, niektórych ekosystemów (w tym zależnych od wód) i ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy migracyjnych. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p>

Tabela 33. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (iv) – typ działania: Doskonalenie systemów, monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania i alarmowania oraz wzmacnianie służb ratowniczych; przedsięwzięcia edukacyjne dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 058 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powódzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe) oraz 060 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, na przykład burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe), które charakteryzują się współczynnikiem do obliczania wsparcia</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 058 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powódzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe) oraz 060 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, na przykład burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe), które charakteryzują się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działanie będzie wносить istotny wkład w adaptację do zmian klimatu. Upowszechnienie rzetelnej wiedzy na temat mechanizmu zmian klimatu przyczyni się do wzrostu świadomości wystąpienia zagrożeń naturalnych (powódzie, nawałne deszcze, gradobicia, orkany, fale upałów), w tym potrzeby przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian.</p> <p>Z kolei doskonalenie systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń przyczynią się do wzmocnienia procesu rozpoznania i analizy czynników ryzyka, w tym podjęcia odpowiednich działań adaptacyjnych.</p> <p>Doskonalenie systemów szybkiego reagowania i alarmowania oraz wzmocnienie służb ratowniczych będą skutkować sprawnym reagowaniem na zmieniające się warunki pogodowe, w tym przyczynią się do ograniczenia niekorzystnych oddziaływań wywieranych na ludzi, przyrodę i aktywa.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 058 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powódzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe) oraz 060 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, na przykład burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe), które charakteryzują się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działania ukierunkowane będą między innymi na edukację z zakresu ochrony zasobów wodnych, której prowadzenie będzie sprzyjać zmianie zachowań i postaw wśród mieszkańców.</p> <p>Ponadto nie przewiduje się realizacji inwestycji, które z uwagi na charakter, skalę bądź lokalizację mogłyby wpływać negatywnie na zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Działania ukierunkowane będą na rozwijanie systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania, jak również na edukację ekologiczną. Z ich realizacją nie powinna się wiązać potrzeba prowadzenia prac budowlanych o istotnej skali i innych, które skutkować mogą powstawaniem znaczących ilości odpadów.</p> <p>Zakłada się, że ewentualne działania inwestycyjne i eksploatacja wyżej wymienionych systemów prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Z realizacją i eksploatacją systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania nie będą wiązać się prace budowlane, które skutkować mogą znaczącymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wód lub gleby. Ewentualne emisje, o niewielkiej skali i chwilowym oddziaływaniu, wiązać się mogą z pracą maszyn.</p> <p>Pozytywne oddziaływania na zasoby wodne, wynikające ze wzrostu świadomości mieszkańców, zmian w ich zachowaniu i mniejszej presji na środowisko mogą wystąpić na skutek realizacji działań edukacyjnych z zakresu ochrony zasobów wodnych.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Z realizacją i eksploatacją systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania nie będą wiązać się prace budowlane, które skutkować mogą znaczącymi negatywnymi oddziaływaniami, w szczególności związanymi z przekształceniami terenu, likwidacją istniejącej zieleni, zmianami stosunków wodnych i w ekosystemach zależnych od wód, a także negatywnym wpływem na zasoby objęte prawnymi formami ochrony przyrody czy na ciągłość funkcjonalną i przestrzenną korytarzy ekologicznych.</p> <p>Ponadto efektywne systemy monitorowania, prognozowania zagrożeń naturalnych, alarmowania i szybkiego reagowania na te zagrożenia mogą pośrednio przyczyniać się do ochrony bioróżnorodności i ekosystemów (na przykład wprowadzanie działań ograniczających ryzyko pożaru, suszy w wyniku prowadzonych działań monitoringowych).</p> <p>W efekcie edukacji ekologicznej z zakresu ochrony zasobów wodnych wystąpić mogą pozytywne oddziaływania wynikające ze wzrostu świadomości mieszkańców, zmian w ich zachowaniu i mniejszej presji na środowisko, co przełożyć się może na ochronę walorów przyrodniczych.</p>

(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Tabela 34. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Gospodarka ściekowa (rozwój zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Realizacja działania będzie służyć rozwojowi zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowaniu osadów ściekowych w aglomeracjach o wielkości od 2 do 15 tysięcy równoważnej liczby mieszkańców (RLM) wskazanych w aktualnie obowiązującym Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK).</p> <p>Zagospodarowanie osadów ściekowych, w tym energetyczne wykorzystanie biogazu powstającego w procesie ich fermentacji, pozwoli na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, co przyczyni się do łagodzenia zmian klimatu.</p> <p>Nieznaczne emisje zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych mogą pojawić się na etapie prac budowlanych z pracy maszyn i transportu do i z placu budowy oraz ewentualnych prac remontowych. Nie będą one jednak miały zauważalnego wpływu na zmiany klimatu, a czas ich trwania będzie związany wyłącznie z etapem inwestycyjnym i remontowym.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 065 - Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działanie związane będzie z rozwojem systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, które służyć będą ograniczaniu ilości zanieczyszczeń kierowanych do wód i do ziemi, ochronie zasobów wodnych i osiągnięciu dobrego stanu i/lub dobrego potencjału jednolitych części wód zgodnie z wymogami RDW. Ponadto przewiduje się, że część oczyszczonych ścieków w miarę potrzeby będzie</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			mogła zostać zawrócona do układu oczyszczania i wykorzystana ponownie w procesie technologicznym instalacji. Przyczyni się to dodatkowo do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 065 - Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działanie związane będzie z rozwojem systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, które służyć będą ograniczeniu ilości zanieczyszczeń kierowanych do wód i do ziemi, ochronie zasobów wodnych i osiągnięciu dobrego stanu i/lub dobrego potencjału jednolitych części wód zgodnie z wymogami RDW. Zakłada się, że jakość zastosowanych materiałów i technologia wykonania oraz odpowiedni nadzór na infrastrukturą zapewnią jej trwałość i brak awarii w postaci wycieków z kanalizacji czy zagniwania ścieków. Prawidłowo prowadzona gospodarka osadami ściekowymi nie przyczyni się do istotnej emisji na przykład odorów.</p> <p>W przypadku zbiorczych systemów odprowadzania ścieków zastosowane mogą zostać urządzenia monitorujące pracę systemu kanalizacyjnego i informującego o awariach na sieci, w przepompowniach / tłoczniach co przyczynić się może do szybkiego lokalizowania oraz usunięcia awarii i tym samym zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.</p> <p>Ponadto nie przewiduje się by z pracami budowlanymi wiązać się miały znaczące emisje zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb. Ewentualne przedostawanie się zanieczyszczeń do gruntu i do wód może nastąpić w sytuacjach awaryjnych - na etapie prac budowlanych, w postaci wycieków substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>inwestycyjny i kontrola stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Podczas użytkowania oczyszczalni ścieków, procesy technologiczne są ściśle monitorowane pod kątem ich efektywności (między innymi właściwy poziom napowietrzenia ścieków, odpowiednia temperatura procesu) i skuteczności (między innymi obowiązek poddawania ścieków surowych i ścieków oczyszczonych badaniom jakościowym dla oceny poziomu redukcji zanieczyszczeń).</p> <p>Osady ściekowe powstające w wyniku oczyszczania ścieków podlegają ustabilizowaniu, a przed ich skierowaniem do zagospodarowania poza zakładem, dodatkowym badaniom. Badania ścieków i osadów mają na celu zapewnienie, że do wód i gleb nie będą wprowadzane znaczące stężenia substancji powodujących ich zanieczyszczenie.</p> <p>Ważnym aspektem są również rozwiązania takie jak odpowiednie ulokowanie obiektu w przestrzeni względem terenów zabudowy, stosowanie przykryć zbiorników na ścieki oraz odpowiednich dodatków chemicznych, które umożliwiają ograniczenie dyspersji bioaerozoli i odorów z instalacji.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 35. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Gospodarka ściekowa (rozwój zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych)

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie będzie miało częściowy wkład w adaptację do zmian klimatu, szczególnie w związku z uzupełniającym wsparciem dla rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do rozwiązania problemu wyposażenia aglomeracji o wielkości od 2 do 15 tysięcy RLM w systemy kanalizacyjne oraz odpowiednio efektywne</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>oczyszczalnie ścieków, co przełoży się na osiągnięcie właściwego poziomu oczyszczania ścieków komunalnych.</p> <p>Można założyć, że działanie będzie zaprojektowane w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska klimatyczne (na przykład odpowiednio zwymiarowane zbiorniki na ścieki umożliwiające ich czasowe zmagazynowanie i zoptymalizowanie tempa oczyszczania ścieków, awaryjne zasilanie urządzeń w energię elektryczną), a także nie będzie prowadzić do zwiększenia istniejących zagrożeń na obszarach sąsiadujących i w budynkach podłączonych do sieci kanalizacyjnej (przykładowo nie będzie prowadzić do cofania ścieków do domów na skutek nawałnych deszczy). Ponadto w razie budowy nowych obiektów budowlanych ich lokalizacja musi uwzględniać zagrożenia klimatyczne, szczególnie związane z powodzią i podtopieniami, a projektowanie i realizacja inwestycji musi odbywać się w zgodzie z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi. Ponadto na obszarach skanalizowanych w przypadku wystąpienia powodzi nie będzie zachodzić ryzyko wypłukiwania nieczystości ze zbiorników bezodpływowych, tym samym zmniejsza się niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Część działań (w tym uzupełniających) służyć będzie wzmocnieniu GOZ.</p> <p>Planowane działania będą polegać na rozwoju systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków w aglomeracjach o wielkości od 2 do 15 tysięcy RLM. Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.</p> <p>W przypadku konieczności czasowego składowania mas ziemnych z wykopów konieczne jest odpowiednie przygotowanie do tego miejsca. Należy także dążyć do tego, by wydobyty materiał</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>w miarę możliwości i jego przydatności wykorzystać ponownie w trakcie prac budowlanych.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej. Pozwoli to ograniczyć w przyszłości potrzeby remontowe, co skutkować będzie ograniczeniem ilości powstających odpadów rozbiórkowych i zapotrzebowania na materiały budowlane.</p> <p>Na etapie eksploatacji ewentualne odpady pochodzący będą z czyszczenia sieci kanalizacyjnej bądź z procesu technologicznego w oczyszczalniach ścieków. Ich zagospodarowanie (w tym unieszkodliwianie) musi odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zastosowanie odpowiednich systemów zagospodarowania osadów ściekowych mających na celu ich wykorzystanie na przykład rolnicze, rekultywacyjne czy produkcję biogazu wpisuje się w GOZ.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Wspierany w ramach działania rozwój zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych służyć będzie ograniczeniu ilości ścieków nieoczyszczonych (bądź oczyszczonych w niedostatecznym stopniu) trafiających do wód i do gleb. Ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami, ograniczenie ładunku biogenów wprowadzanych do wód powierzchniowych i podziemnych przyczyni się do zmniejszenia zagrożenia dla ekosystemów wodnych i zależnych od wody.</p> <p>Ewentualne uciążliwości i oddziaływania dla bioróżnorodności i ekosystemów wystąpić mogą na etapie prac budowlanych i w wyniku budowy nowych obiektów. Skutkować to może zdejmowaniem wierzchnich warstw gleby wraz z roślinnością, usuwaniem drzew i krzewów, płoszeniem zwierząt bądź niszczeniem miejsc ich bytowania. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>W przypadku części nowych lub rozbudowywanych oczyszczalni ścieków może zostać nasadzona nowa zieleń wokół tych obiektów (zieleń izolacyjna mająca na celu filtrację powietrza na granicy zakładu i wzmacniająca lokalnie różnorodność biologiczną).</p> <p>Dodatkowo inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Przykładowo właściwe organy mogą zobowiązać inwestorów do podjęcia działań dodatkowych, w szczególności do prowadzenia nadzoru, dostosowania harmonogramu prac do biologii poszczególnych grup organizmów czy ochrony gatunków chronionych.</p> <p>Ochronie ciągłości ekologicznej i zasobów przyrodniczych służyć będzie także racjonalizacja gospodarowania przestrzenią, a także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p>

Tabela 36. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Budowa, rozbudowa lub przebudowa systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwój technologii wodooszczędnych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Realizacja działania będzie służyć zapewnieniu mieszkańcom gmin do 15 tysięcy mieszkańców nieprzerwanego dostępu do wody pitnej.</p> <p>Wsparcie systemów zaopatrzenia w wodę polegających na ich budowie będzie dopuszczone w ograniczonym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jako uzupełniający element projektów dotyczących gospodarki ściekowej, – jako samodzielne projekty, gdy na danym obszarze zapewniony jest sposób zagospodarowania ścieków zgodny z Dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych (bądź

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów).</p> <p>Ewentualne emisje zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych, do powietrza będą występować na etapie prac budowlanych i ewentualnych prac remontowych w związku z pracą maszyn i transportem kołowym. Jednak z uwagi na skalę inwestycji i ich charakter nie będą to oddziaływania znaczące i będą ustępować wraz z zakończeniem prac.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Jak wynika z prowadzonych badań i prognoz jednym z większych wyzwań związanych z adaptacją do zmian klimatu będzie zapewnienie dostępu do wody pitnej i przeciwdziałanie zjawisku suszy. W projekcie FEP w celu zapewnienia dostępu do wody pitnej w gminach do 15 tysięcy mieszkańców, zaplanowano, wsparcie przedsięwzięć dotyczących budowy, rozbudowy lub przebudowy systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat i rozwoju technologii wodoszczędnych.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do zagwarantowania dostępu do dobrej jakości wody pitnej mieszkańcom, a także ograniczenia strat wody, co jest szczególnie ważne na obszarach zagrożonych wystąpieniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej.</p> <p>Dodatkowo, w uzasadnionych i możliwych przypadkach, uzupełniająco zaplanowano wsparcie rozwiązań z zakresu adaptacji do zmian klimatu, w szczególności w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, skutkującej między innymi zwiększeniem powierzchni zieleni i naturalnej retencji wody.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 062 - Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia) i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%.</p> <p>W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Działanie będzie ukierunkowane na budowę, rozbudowę lub przebudowę systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwój technologii wodoszczędnych. Wsparcie systemów zaopatrzenia w wodę będzie dopuszczone w ograniczonym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jako uzupełniający element projektów dotyczących gospodarki ściekowej, – jako samodzielne projekty, gdy na danym obszarze zapewniony jest sposób zagospodarowania ścieków zgodny z Dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych (bądź taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów).. <p>Powyższe działania służyć będą między innymi racjonalizacji wykorzystania i ochronie zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Ponadto preferowane będą projekty między innymi w zakresie zaopatrzenia w wodę na obszarach jednolitych części wód podziemnych: JCWPd 12, JCWPd 14, JCWPd 15, JCWPd 16, JCWPd 17, JCWPd 30 czy na obszarach zagrożonych w stopniu silnym lub ekstremalnym wystąpieniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej.</p> <p>Realizacja miejsc poboru służących zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę, o rozpoznanych, potwierdzonych i kontrolowanych warunkach hydrogeologicznych wraz z systemami magazynowania i zbiorczymi systemami dostarczania wody odbiorcom, ograniczy obecność rozproszonych, indywidualnych ujęć wody o nie zawsze kontrolowanych wielkościach poborów i jakości wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola.</p> <p>Działanie polegać będzie na rozwoju i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę, w tym kwestiach uzdatniania i magazynowania wody, ograniczeniu strat i rozwoju technologii wodoszczędnych. Przedsięwzięcia w tym zakresie nie będą się przyczyniać do powstawania znaczących ilości zanieczyszczeń środowiska.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Realizacja ujęć wody będzie zgodna z przepisami Prawa geologicznego i górniczego oraz Prawa wodnego co gwarantuje bezpieczne dla środowiska gruntowo-wodnego przeprowadzenie prac.</p> <p>Działania dotyczące wymiany starych, azbestowych przewodów wodociągowych na nowe, trwałe, bezpieczne dla odbiorców materiałów przyczynią się do likwidacji elementów z materiałów niebezpiecznych i ograniczenia ich negatywnego oddziaływania, a także do zmniejszenia ryzyka awarii i ubytków wody.</p> <p>Ewentualne oddziaływania mogą się pojawić na etapie prac budowlanych i związane mogą być z pracą maszyn, transportem na i z placu budowy, a także z sytuacjami awaryjnymi (na przykład wyciek substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów). W związku z tym w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrola stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Z etapem eksploatacji infrastruktury zapewniającej wodę pitną nie wiążą się znaczące emisje (infrastruktura jest mało awaryjna, a odpady powstające podczas procesów uzdatniania wody, przy odpowiednim zagospodarowaniu, nie stwarzają zagrożenia dla środowiska).</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 37. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Budowa, rozbudowa lub przebudowa systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwój technologii wodooszczędnych

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Co więcej, jak wynika z projektu FEP część działań uzupełniających będzie mogła obejmować rozwiązania z zakresu GOZ.</p> <p>Planowane działania będą polegać na budowie, rozbudowie lub przebudowie systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwoju technologii wodooszczędnych. Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniu ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku.</p> <p>W przypadku konieczności czasowego składowania mas ziemnych z wykopów konieczne jest odpowiednie przygotowanie do tego miejsca. Należy także dążyć do tego, by wydobyty materiał w miarę możliwości i jego przydatności wykorzystać ponownie w trakcie prac budowlanych.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej. Pozwoli to ograniczyć w przyszłości potrzeby remontowe, co skutkować będzie ograniczeniem ilości powstających odpadów rozbiórkowych i zapotrzebowania na materiały budowlane.</p> <p>Na etapie eksploatacji ewentualne odpady pochodzący będą z procesu technologicznego w stacjach uzdatniania wody oraz ewentualnych prac remontowych. Ich utylizacja musi odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie skupiać się będzie na zapewnieniu dostępu w gminach do 15 tysięcy mieszkańców do wody pitnej o odpowiedniej jakości, a także na zmniejszeniu strat w systemach zaopatrzenia w wodę i rozwoju technologii wodooszczędnych. Uzupelniająco możliwe będzie także wsparcie dla błękitno-zielonej infrastruktury, w tym między innymi dla zwiększania powierzchni zielonych i rozwoju roślinności. Wyżej wymienione działania, dzięki racjonalnemu wykorzystaniu dostępnych zasobów wodnych i dążeniu do utrzymania korzystnego bilansu wodnego, mogą sprzyjać ochronie zasobów wodnych, a także niektórych ekosystemów wodnych i zależnych od wody.</p> <p>Ewentualne uciążliwości i oddziaływania dla bioróżnorodności i ekosystemów wystąpić mogą na etapie prac budowlanych i w wyniku budowy nowych obiektów. Skutkować to może zdejmowaniem wierzchnich warstw gleby wraz z roślinnością, usuwaniem drzew i krzewów, płoszeniem zwierząt bądź niszczeniem miejsc ich bytowania. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Dodatkowo inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Przykładowo właściwe organy mogą zobowiązać inwestorów do podjęcia działań dodatkowych, w szczególności do prowadzenia nadzoru, dostosowania harmonogramu prac do biologii poszczególnych grup organizmów czy ochrony gatunków chronionych.</p> <p>Ochronie ciągłości ekologicznej i zasobów przyrodniczych służyć będzie także racjonalizacja gospodarowania przestrzenią, a także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.

Tabela 38. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Monitoring ilościowy i jakościowy wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowanie zagrożeń w wodach podziemnych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu. W projekcie FEP będą wspierane działania pozwalające między innymi na analizę przestrzenno-czasową zmian jakościowych wód przeznaczonych do spożycia.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działanie będzie wносить istotny wkład w adaptację do zmian klimatu. Jak wynika z analiz i prognoz jednym z większych wyzwań związanych z przedmiotowym celem środowiskowym będzie zapewnienie ludności dostępu do wody pitnej. W projekcie FEP zaplanowano wsparcie monitoringu ilościowego i jakościowego, który pozwoli zapewnić lepsze warunki do analiz przestrzenno-czasowych zmian jakościowych wód przeznaczonych do spożycia. Ponadto realizacja wyżej wymienionego typu działania przyspieszy rozpoznanie czynników ryzyka, w tym podjęcie odpowiednich działań zaradczych. Z kolei wzmocnienie systemu prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych będzie skutkowało sprawnym reagowaniem w przypadku wystąpienia takich zagrożeń, w tym przyczyni się do ograniczenia niekorzystnych oddziaływań wywieranych na ludzi czy przyrodę. Dodatkowo, uzupełniająco możliwe będzie wsparcie dla rozwiązań z zakresu adaptacji do zmian klimatu. Ogół powyższych działań przyczyni się do przeciwdziałania, szczególnie jak najszybszego podjęcia działań zaradczych na wypadek wystąpienia zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 062 - Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia) i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działania w zakresie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych skupione będą między innymi na kwestiach oceny ilości oraz jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania potencjalnych zagrożeń dla wód podziemnych.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Z realizacją działania nie powinna się wiązać potrzeba prowadzenia prac budowlanych o istotnej skali i innych, które skutkować mogą powstawaniem znaczących ilości odpadów. Także w trakcie funkcjonowania monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych nie powinny powstawać znaczących ilości odpadów.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji O62 - Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia) i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działania w zakresie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych skupione będą między innymi na kwestiach oceny jakościowej zasobów wodnych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania potencjalnych zagrożeń dla wód podziemnych, w tym związanych z zanieczyszczeniami antropogenicznymi.</p> <p>W trakcie tworzenia i późniejszego funkcjonowania systemu monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych nie powinny powstawać znaczące ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Z realizacją działania nie powinna się wiązać potrzeba prowadzenia prac budowlanych o istotnej skali i innych, które skutkować mogą negatywnymi oddziaływaniami dla bioróżnorodności i ekosystemów. Ponadto ewentualna infrastruktura będzie projektowana i realizowana w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla form ochrony przyrody, występujących w obszarze inwestycji.</p>

(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Tabela 39. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnie korzystającej z zasobów, mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz stworzenie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym³

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 067 - Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenia centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego, – budowy lub rozbudowy systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, – budowy lub rozbudowy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), – budowy lub rozbudowy instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu, – budowy lub rozbudowy instalacji recyklingu odpadów, – budowy lub przebudowy instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji,

³ W zakres działania wpisuje się: tworzenie centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego, budowa lub rozbudowa systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, budowa lub rozbudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), budowa lub rozbudowa instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu, budowa lub rozbudowa instalacji recyklingu odpadów, budowa lub rozbudowa instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji, zapobieganie powstawania odpadów żywnościowych.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>– zapobiegania powstawaniu odpadów żywnościowych.</p> <p>Realizacja wyżej wymienionych przedsięwzięć przyczyni się do maksymalizacji skali recyklingu, już na samym początku procesu gospodarowania odpadami, przy jednoczesnym zapewnieniu, by odzyskane w ten sposób materiały zostały poddane recyklingowi jako surowiec wtórny. To ograniczy zużycie surowców pierwotnych i zwiększy wykorzystywanie produktów ubocznych i surowców wtórnych, co będzie miało istotny wkład w realizację celu środowiskowego.</p> <p>Zapobieganie powstawaniu odpadów żywnościowych (w szczególności przez wykorzystanie niesprzedanych produktów spożywczych lub produktów o krótkim terminie przydatności do spożycia) oraz inwestycje dotyczące instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji przyczynią się do zmniejszenia ilości odpadów składowanych.</p> <p>Zgodnie z treścią projektu FEP ze wsparcia wyłączone będą inwestycje służące zwiększeniu przepustowości obiektów przetwarzania odpadów resztkowych za wyjątkiem inwestycji w technologii odzyskiwania materiałów z odpadów resztkowych do celów gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że odpady powstające w trakcie prac budowlanych na etapie realizacji projektów będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu.</p> <p>Gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji odbywać się będzie zgodnie zobowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p> <p>Natomiast eksploatacja instalacji zgodnie z przepisami prawa - w miarę możliwości i obowiązku prawnego - z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT) oraz dobrymi praktykami</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zapewni ograniczenie emisji zanieczyszczeń gazowych, pyłowych, odorowych i energii do środowiska.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie ich do ponownego użycia oraz stwarzanie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym. Tworzenie centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego przyczyni się do ograniczenia produkcji nowych sprzętów, w tym emisji zanieczyszczeń. Rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych czy budowa lub rozbudowa instalacji przygotowania tych odpadów do procesów recyklingu (docelowo surowiec wtórny) prowadzić będzie do maksymalizacji skali recyklingu na samym początku procesu gospodarowania odpadami. Z kolei ograniczenie powierzchniowego składowania odpadów, które bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania, skutkować będzie zapobieganiem przedostawaniu się odcieków wysypiskowych do wód lub gleb oraz emisji gazów do atmosfery (na przykład amoniaku, tlenków siarki) czy emisji pyłów, których źródłem jest rozładunek odpadów i eksploatacja maszyn na składowisku. Konkludując realizacja działania będzie miała istotny wkład w ochronę środowiska przed zanieczyszczeniami i ich kontrolę.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji, jak i eksploatacji niektórych inwestycji i mogą polegać na krótkoterminowym wzroście emisji zanieczyszczeń (wskutek pracy maszyn, urządzeń i innych instalacji czy też wycieków w sytuacjach awaryjnych). Z tego względu prace muszą być prowadzone w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p> <p>Eksploatacja instalacji zgodnie z przepisami prawa - w miarę możliwości i obowiązku prawnego - z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT) oraz dobrymi praktykami zapewni ograniczenie emisji zanieczyszczeń gazowych, pyłowych, odorowych i energii do środowiska. Eksploatacja instalacji do zagospodarowania odpadów biodegradowalnych</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>(kompostownie, komory fermentacji) może się wiązać z emisjami substancji odorowych. W celu ich eliminacji, minimalizacji i neutralizacji, instalacje takie powinny zostać wyposażone w możliwie skuteczne rozwiązania technologiczne, organizacyjne i przestrzenne (w tym lokalizacja z uwzględnieniem uciążliwości tych obiektów na tereny zabudowane).</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 40. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnie korzystającej z zasobów, mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz stworzenie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym⁴

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenia centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego, – budowy lub rozbudowy systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, – budowy lub rozbudowy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), – zapobiegania powstawaniu odpadów żywnościowych.

⁴ W zakres działania wpisuje się: tworzenie centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego, budowa lub rozbudowa systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, budowa lub rozbudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), budowa lub rozbudowa instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu, budowa lub rozbudowa instalacji recyklingu odpadów, budowa lub rozbudowa instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji, zapobieganie powstawania odpadów żywnościowych.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Tworzenie centrów ponownego wykorzystania i napraw przyczyni się do ograniczenia między innymi ilości powstających elektroodpadów. Dodatkowo poprzez naprawę, regenerację i ponowne wykorzystanie urządzeń i sprzętu domowego, istotnemu przedłużeniu ulegnie okres ich użytkowania, co będzie miało wkład w ograniczenie zapotrzebowania na produkcję nowych sprzętów, w tym emisji gazów cieplarnianych z ich produkcji oraz wprowadzania do obrotu.</p> <p>Z kolei rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych będzie prowadzić do starannego ich sortowania przez mieszkańców, co przyczyni się do bardziej sprawnego i efektywnego recyklingu oraz optymalizacji mocy instalacji segregujących zmieszane odpady komunalne, a tym samym do zmniejszenia energochłonności procesu zagospodarowywania odpadów. Zapobieganie powstawaniu odpadów żywnościowych będzie prowadziło do ograniczenia powstania bioodpadów, w szczególności przez wykorzystanie niesprzedanych produktów spożywczych lub produktów o krótkim terminie przydatności do spożycia. W całym cyklu produkcji żywności są wykorzystywane różnego rodzaju surowce (takie jak: woda, energia, paliwa), dodatkowo część produkcji rolnej (zwłaszcza hodowla niektórych zwierząt) jest wysoce emisyjna pod względem gazów cieplarnianych. Ograniczenie powstawania odpadów żywnościowych przyczyni się do redukcji zapotrzebowania na wyżej wymienione surowce i emisje. Zmniejszy także obciążenie istniejących i zapotrzebowanie na nowe instalacje przetwarzające bioodpady. Docelowo prowadzić to będzie również do zmniejszenia ilości gazów cieplarnianych towarzyszących transportowi i zagospodarowaniu bioodpadów.</p> <p>Uzupełniająco, jako element projektów, wsparciem może zostać objęty rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i rozwiązań opartych na naturze, to przyczynić się może do wzmocnienia lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla.</p> <p>Dodatkowo w projekcie FEP wsparcie skierowano na budowę lub rozbudowę:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu (możliwa będzie między innymi przebudowa instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych wyłącznie w celu poprawy efektywności procesów przygotowania odpadów do recyklingu), - instalacji recyklingu odpadów, - instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji. <p>Wyżej wymienione przedsięwzięcia powinny - w miarę możliwości i obowiązku prawnego - uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT) ustalone dla zagospodarowania odpadów.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Rozwój instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu czy sam recykling odpadów będzie skutkować między innymi zmniejszeniem zapotrzebowania na surowce naturalne czy ograniczeniem składowania odpadów, które nierzadko nadal bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania. Zmniejszenie strumienia odpadów zmieszanych kierowanych na składowisko, zwłaszcza zawierających odpady ulegające rozkładowi biologicznemu, wpłynie korzystnie na ograniczenie ilości powstającego gazu wysypiskowego, zawierającego między innymi gazy cieplarniane (zwłaszcza metan).</p> <p>Rozwój instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji (zwłaszcza instalacje fermentacji bioodpadów) także przyczyni się do ograniczenia emisji metanu i zwiększy wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.</p> <p>Realizacja przedmiotowego typu działania przyniesie korzyści ekologiczne, ekonomiczne oraz społeczne, w tym w perspektywie długookresowej wpłynie pozytywnie na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, takich jak budowa lub rozbudowa instalacji recyklingu odpadów czy budowa lub przebudowa instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji i mogą wiązać się ze wzrostem emisji gazów cieplarnianych. Zanieczyszczenia te mogą pochodzić z pracy urządzeń oraz transportu materiałów, jednak powinny ustąpić po zakończeniu prac, a skala ich ewentualnych negatywnych oddziaływań będzie umiarkowana i będzie miała charakter lokalny.</p> <p>Ponadto zakłada się, że inwestycje będą prowadzone w warunkach odpowiedniego nadzoru i organizacji prac, z wykorzystaniem urządzeń w odpowiednim stanie technicznym.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności planowanej do zakupu infrastruktury. Zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla na etapie eksploatacyjnym.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie ich do ponownego użycia oraz</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		<p>stwarzanie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym (między innymi poprzez budowę lub rozbudowę instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu).</p> <p>W projekcie FEP, w uzasadnionych i możliwych do realizacji przypadkach, uzupełniająco zaplanowano wsparcie rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, w szczególności rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury. Powyższe działania, szczególnie w obrębie terenów zurbanizowanych, będą korzystnie wpływały na regulację warunków temperaturowych i wilgotnościowych powietrza, cyrkulację powietrza i tym samym kształtowanie się warunków lokalnego klimatu (topoklimatu), zmniejszając prawdopodobieństwo występowania tak zwanych wysp ciepła i uciążliwości z nich wynikających.</p> <p>Nowo wybudowana infrastruktura przedsiębiorstw powinna charakteryzować się wysoką odpornością na zmiany klimatu, a jej lokalizacja uwzględniać musi istniejące i prognozowane zagrożenia klimatyczne, zwłaszcza związane z podtopieniami i powodzią. Istotne będzie również uwzględnienie odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapewniających ciągłość procesów przetwarzania odpadów w instalacjach oraz ich bezpieczeństwo dla środowiska w sytuacjach anomalii pogodowych i ich skutków (na przykład dodatkowe zasilanie obiektów, odpowiednio zwymiarowane zbiorniki na odcieki czynności zaplanowane z uwzględnieniem dobowych i rocznych zmian warunków pogodowych). Ponadto z realizacją infrastruktury nie może się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenia centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego, – budowy lub rozbudowy systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, – budowy lub rozbudowy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), – budowy lub rozbudowy instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu, – budowy lub rozbudowy instalacji recyklingu odpadów, – budowy lub przebudowy instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji, – zapobiegania powstawaniu odpadów żywnościowych. <p>Celem działania jest przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie ich do ponownego użycia oraz stwarzanie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym (między innymi poprzez budowę lub</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>rozbudowę instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu).</p> <p>Realizacja wyżej wymienionych przedsięwzięć przyczyni się do stwarzania dogodnych warunków, już na samym początku procesu gospodarowania odpadami, do maksymalizacji skali recyklingu. Dodatkowo będzie skutkowała ograniczeniem ilości powstających odpadów na przykład poprzez: wydłużanie okresu użytkowania urządzeń i sprzętów, przeciwdziałanie powstawaniu odpadów żywnościowych czy kompostowanie lub fermentację odpadów ulegających biodegradacji. To przyczyni się do ograniczenia powierzchniowego składowania odpadów, które nierzadko nadal bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania i tym samym zapobiegania przedostawaniu się odcieków wysypiskowych do zasobów wodnych (w tym w niektórych przypadkach pośrednio do wód morskich). Wzrost ilości odpadów przygotowanych do ponownego wykorzystania i poddanych recyklingowi ograniczy zapotrzebowanie na nowe produkty, a zatem wpłynie również na zmniejszenie wykorzystania zasobów wodnych i morskich oraz emisji zanieczyszczeń do wód przy ich produkcji, dystrybucji i sprzedaży.</p> <p>Wyżej wymienione przedsięwzięcia powinny - w miarę możliwości i obowiązku prawnego - uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT). Spodziewać się można, że w części wspieranych instalacji stosowane będą rozwiązania ograniczania wodochłonności procesów na przykład poprzez zawracanie i ponowne wykorzystanie zużytej wody i czystych wód opadowych do procesów technologicznych, utrzymania czystości w obiektach czy utrzymania zieleni.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się w fazie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji i mogą polegać na przedostawaniu się zanieczyszczeń do zasobów wodnych i morskich (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych w wyniku prac budowlanych – faza realizacji, przedostanie się zanieczyszczeń z terenów składowania lub przetwarzania odpadów – faza eksploatacji). Zakłada się, że inwestycje będą prowadzone w warunkach odpowiedniego nadzoru i organizacji prac, z wykorzystaniem urządzeń w odpowiednim stanie technicznym, natomiast gospodarka odpadowa zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Na etapie eksploatacji wykorzystywane będą odpowiednio sparametryzowane, utrzymywane w dobrym stanie technicznym i stale monitorowane urządzenia do gromadzenia odpadów i pozostałości z ich zagospodarowania, co skutecznie ograniczy wpływ instalacji na stan jakościowy i ilościowy wód.</p> <p>Przy czym inwestycje będą (tam, gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków,</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie ich do ponownego użycia oraz stwarzanie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym. Realizacja działania przyczyni się do ograniczenia powierzchniowego składowania odpadów, które nierzadko nadal bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania. To skutkować będzie zrównoważonym</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		<p>użytkowaniem gruntów i gospodarowaniem nimi, w tym odpowiednią ochroną bioróżnorodności i ekosystemów będących dotychczas w dobrym stanie. Zapobieganie powstawaniu odpadów żywnościowych, w szczególności przez wykorzystanie niesprzedanych produktów spożywczych lub produktów o krótkim terminie przydatności do spożycia, będzie z kolei przyczyniało się do bardziej zoptymalizowanego i mniej intensywnego wykorzystania gruntów rolnych oraz ograniczenia skali przeznaczania nowych gruntów na potrzeby produkcji żywności.</p> <p>Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że inwestycje będą realizowane w większości na terenach zurbanizowanych.</p> <p>W związku z tym nie przewiduje się istotnych, trwałych zmian stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą wystąpić w trakcie realizacji inwestycji i mogą polegać na wzmożonej emisji zanieczyszczeń (pochodzących z pracy maszyn, urządzeń czy transportu materiałów). Uciążliwości te będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrola stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Negatywne oddziaływania mogą wystąpić także na skutek zmian w ekosystemach czy likwidacji istniejącej roślinności. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi. Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko.</p> <p>Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Tabela 41. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Transformacja do gospodarki o obiegu zamkniętym w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach, redukcja wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim transformacja mikro-, małych czy średnich przedsiębiorstw w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym, mającej na celu redukcję wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw, a także służących między innymi wykorzystaniu biomasy, zwiększaniu trwałości produktów, wspólnym użytkowaniu, ponownym użyciu, regeneracji i odświeżaniu produktów oraz recyklingu odpadów. Wsparciu podlegać będzie również wdrażanie w tych przedsiębiorstwach systemów zarządzania środowiskowego. Ponadto w projekcie FEP w przedsięwzięciach, w których będzie to uzasadnione i możliwe, uzupełniająco zaplanowano wsparcie dla rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, w szczególności w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, skutkującej między innymi zwiększeniem powierzchni zieleni czy ograniczeniem odpływu powierzchniowego.</p> <p>Ważne jest, by w trakcie projektowania infrastruktury uwzględniać potencjalne zagrożenia, wynikające z czynników klimatycznych, w szczególności nawalnych deszczy, silnych wiatrów i wysokich temperatur. Ponadto z jej realizacją nie może się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p> <p>Zakłada się, że działania wspierane w MŚP przyczynią się do wypracowania rozwiązań pozwalających lepiej zaadaptować działalność przedsiębiorstw do zmian klimatu, przykładowo poprzez stworzenie bardziej komfortowych warunków pracy (na przykład termicznych).</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie:</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<ul style="list-style-type: none"> – poprawy efektywności gospodarowania zasobami poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ich ponowne użycie, – rozwoju modeli biznesowych opartych na ekoprojektowaniu uwzględniającym cały cykl życia produktu, – wykorzystania w procesach produkcji materiałów przyjaznych środowisku, nadających się do ponownego użycia i recyklingu, – kaskadowego wykorzystania biomasy, – zwiększania trwałości produktów, wspólnego ich użytkowania, ponownego użycia, regeneracji i odświeżania produktów, – recyklingu odpadów. <p>Wspierane będą również inwestycje i rozwiązania organizacyjne, w tym wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego (służących redukcji wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw).</p> <p>Poprawa efektywności gospodarowania zasobami, poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ich ponowne użycie, będzie miała istotny wkład w realizację celu środowiskowego. Z kolei rozwój modeli biznesowych oparty na ekoprojektowaniu (uwzględniający cały cykl życia produktu), recykling odpadów czy wykorzystanie w procesach produkcji materiałów przyjaznych środowisku, przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na surowce pierwotne, a tym samym zwiększenia wykorzystywania produktów ubocznych i surowców wtórnych. Ponadto zwiększenie trwałości produktów, wspólne ich użytkowanie, ponowne użycie czy regeneracja, będą prowadzić do przedłużenia okresu ich użytkowania. To będzie miało istotny wkład w ograniczenie zapotrzebowania na produkcję nowych sprzętów i zużycia surowców pierwotnych oraz wytwarzania odpadów towarzyszących ich produkcji i wprowadzaniu na rynek.</p> <p>Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że wsparcie wyżej wymienionych przedsięwzięć będzie odbywać się z zachowaniem zasady optymalizacji wykorzystania surowców poprzez utrzymywanie produktów, komponentów i materiałów w obiegu zamkniętym, z zachowaniem ich najwyższej użyteczności, co będzie miało istotny wkład w realizację celu środowiskowego. Można przyjąć również, że odpady powstające w trakcie prac budowlanych będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu. Zgodność z hierarchią sposobów postępowania z odpadami należy zachować także na etapie eksploatacji inwestycji. Gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	

Tabela 42. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Transformacja do gospodarki o obiegu zamkniętym w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach, redukcja wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawy efektywności gospodarowania zasobami poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ich ponowne użycie, – rozwoju modeli biznesowych opartych na ekoprojektowaniu uwzględniającym cały cykl życia produktu, – wykorzystania w procesach produkcji materiałów przyjaznych środowisku, nadających się do ponownego użycia i recyklingu, – kaskadowego wykorzystania biomasy, – zwiększania trwałości produktów, wspólnego ich użytkowania, ponownego użycia, regeneracji i odświeżanie produktów, – recyklingu odpadów, <p>Wspierane będą również inwestycje i rozwiązania organizacyjne, w tym wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego (służących redukcji wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw).</p> <p>Zwiększenie trwałości produktów, wspólne ich użytkowanie, ponowne użycie czy regeneracja przyczynią się do przedłużenia okresu użytkowania i zmniejszenia zapotrzebowania na dany</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>produkt, co będzie miało wkład w ograniczenie zapotrzebowania na produkcję i wprowadzanie na rynek nowych sprzętów, w tym ograniczenie towarzyszących temu emisji gazów cieplarnianych. Z kolei recykling odpadów będzie skutkować między innymi zmniejszeniem zapotrzebowania na surowce naturalne czy ograniczeniem składowania odpadów, które nadal bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania, a wiążą się z emisją między innymi gazów cieplarnianych z masy składowanych odpadów. Kaskadowe wykorzystanie biomasy będzie prowadzić do ograniczenia emisji metanu i zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (neutralnych pod względem emisji dwutlenku węgla).</p> <p>Zastosowanie ekoinnowacji przyczyni się do poprawy efektywności energetycznej procesów produkcyjnych i budynków przedsiębiorstw (przy wzroście wykorzystania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł). To przyczyni się do uniezależnienia od paliw kopalnych, w tym do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, co będzie miało wkład w łagodzenie zmian klimatu. Należy podkreślić, że zakres dofinansowanych działań dotyczy poprawy efektywności energetycznej procesów produkcyjnych i budynków przedsiębiorstw musi wynikać z przeprowadzonego audytu efektywności energetycznej lub audytu energetycznego, co oznacza, że modernizacja musi wynikać z faktycznych, zidentyfikowanych potrzeb, a realizacja projektu musi przynosić efekt energetyczny.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie transformacji mikro-, małych czy średnich przedsiębiorstw w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym i mogą wiązać się z chwilowym wzrostem emisji gazów cieplarnianych. Emisje te mogą pochodzić między innymi z prac budowlanych, instalacyjno-montażowych oraz transportu materiałów niezbędnych dla dostosowywania procesów produkcyjnych do GOZ. Uciążliwości te prognozuje się jako umiarkowane, które ustąpią po zakończeniu prac, a ewentualne negatywne oddziaływania będą miały charakter lokalny.</p> <p>Ponadto zakłada się, że inwestycje będą prowadzone w warunkach odpowiedniego nadzoru i organizacji prac, z wykorzystaniem urządzeń w odpowiednim stanie technicznym.</p> <p>Przedsięwzięcia będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności planowanej do zakupu infrastruktury. Zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Poza tym we wszystkich projektach, w których będzie to uzasadnione i możliwe, uzupełniająco mogą zostać wsparte rozwiązania adaptacyjne do zmian klimatu na przykład zielono-niebieska infrastruktura, która przyczyni się do zwiększenia pochłaniania gazów cieplarnianych w skali lokalnej.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim transformacja mikro-, małych czy średnich przedsiębiorstw w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym, mającej na celu między innymi redukcję wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw. Efektem jej będzie zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych, ograniczenie ilości odpadów i ponowne wykorzystanie poszczególnych surowców (na przykład kaskadowe wykorzystanie biomasy). To przyczyni się do ograniczenia powierzchniowego składowania odpadów, które nadal bywa praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania, a tym samym do zapobiegania przedostawaniu się odcieków wysypiskowych do zasobów wodnych (w tym w niektórych przypadkach pośrednio do wód morskich). Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że wsparcie wyżej wymienionych przedsięwzięć będzie odbywać się z zachowaniem zasady optymalizacji wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych, poprzez utrzymywanie produktów, komponentów i materiałów w obiegu zamkniętym, z zachowaniem ich najwyższej użyteczności. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano wsparcie inwestycji i rozwiązań organizacyjnych z zakresu ekoinnowacji, mogących służyć między innymi redukcji wodochłonności i zmniejszania ładunku zanieczyszczeń trafiających do wód. To będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego, w tym poprawę gospodarki wodnej i efektywność zużycia wody. Przewidziane uzupełniająco do wsparcia rozwiązania z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury przyczynią się lokalnie do poprawy warunków retencji wód na terenie zainwestowania i wpłyną korzystnie na bilans wodny tego obszaru.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się w fazie realizacji, jak i eksploatacji przedsięwzięć i mogą polegać na przedostawaniu się zanieczyszczeń do zasobów wodnych i morskich (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych w wyniku prac budowlanych czy transportu materiałów – faza realizacji, przedostanie się zanieczyszczeń wskutek awarii urządzeń i innych instalacji – faza eksploatacji). Z tego względu przedsięwzięcia muszą</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>być prowadzone w warunkach odpowiedniego nadzoru i organizacji prac, z wykorzystaniem urządzeń w odpowiednim stanie technicznym, natomiast gospodarka odpadowa zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.</p> <p>Przedsięwzięcia będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji tych typów działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celu środowiskowego dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawy efektywności gospodarowania zasobami poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ich ponowne użycie, – rozwoju modeli biznesowych opartych na ekoprojektowaniu uwzględniającym cały cykl życia produktu,

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystania w procesach produkcji materiałów przyjaznych środowisku, nadających się do ponownego użycia i recyklingu, – kaskadowego wykorzystania biomasy, – zwiększania trwałości produktów, wspólnego ich użytkowania, ponownego użycia, regeneracji i odświeżanie produktów, – recyklingu odpadów. <p>Wspierane będą również inwestycje i rozwiązania organizacyjne, w tym wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego (służących redukcji wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw).</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim transformacja mikro-, małych czy średnich przedsiębiorstw w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym, mającej na celu redukcję wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw.</p> <p>Zwiększenie trwałości produktów, wspólne ich użytkowanie, ponowne użycie czy regeneracja, będą prowadzić do przedłużenia okresu ich użytkowania i zmniejszenia zapotrzebowania na nie. To będzie miało istotny wkład w ograniczenie produkcji nowych urządzeń i sprzętu oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Rozwój modeli biznesowych oparty na ekoprojektowaniu (uwzględniającym cały cykl życia produktu) czy recykling odpadów będą skutkować między innymi zmniejszeniem zapotrzebowania na surowce naturalne, zwiększeniem wykorzystania produktów ubocznych i surowców wtórnych czy ograniczeniem składowania odpadów, które nierzadko nadal bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania. Kaskadowe wykorzystanie biomasy będzie prowadzić do ograniczenia emisji metanu i zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (neutralnych pod względem emisji dwutlenku węgla), a tym samym korzystnie wpłynie na jakość powietrza. Z kolei zastosowanie ekoinnowacji przyczyni się do poprawy efektywności energetycznej procesów produkcyjnych i budynków przedsiębiorstw (przy wzroście wykorzystania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł). To przyczyni się do uniezależnienia od paliw kopalnych, w tym do ograniczenia powstania emisji zanieczyszczeń, co będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego. Dodatkowo analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że wsparcie wyżej wymienionych przedsięwzięć będzie odbywać się z zachowaniem zasady optymalizacji wykorzystania surowców poprzez utrzymywanie produktów, komponentów i materiałów w obiegu zamkniętym, z zachowaniem ich najwyższej użyteczności.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie transformacji mikro-, małych czy średnich przedsiębiorstw w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym, jak i na etapie eksploatacji i mogą wiązać się z chwilowym wzrostem emisji zanieczyszczeń. Zanieczyszczenia te mogą pochodzić z dostosowywania procesów produkcyjnych, sytuacji awaryjnych czy transportu materiałów budowlanych. Z tego względu w fazie</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim transformacja mikro-, małych czy średnich przedsiębiorstw w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym, mającej na celu redukcję wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw. Realizacja działania przyczyni się między innymi do ograniczenia powierzchniowego składowania odpadów, które nierzadko nadal bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania. To skutkować będzie zrównoważonym użytkowaniem gruntów i gospodarowaniem nimi, w tym odpowiednią ochroną bioróżnorodności i ekosystemów będących dotychczas w dobrym stanie. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć realizowanych z uwzględnieniem zasady optymalizacji wykorzystania surowców poprzez utrzymywanie produktów, komponentów i materiałów w obiegu zamkniętym, z zachowaniem ich najwyższej użyteczności, co będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego, na przykład poprzez zmniejszenie degradacji środowiska przyrodniczego w wyniku pozyskiwania surowców naturalnych. Stosowanie uzupełniająco rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury przyczyni się do poprawy różnorodności biologicznej tych terenów. Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że przedsięwzięcia będą realizowane w większości przypadków na terenach zurbanizowanych. W związku z tym nie powinny wystąpić istotne, trwałe zmiany stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą wystąpić w trakcie realizacji niniejszego typu działania i mogą polegać na wzmożonej emisji zanieczyszczeń (pochodzących z pracy maszyn, urządzeń czy transportu materiałów, w tym hałasu i drgań). Uciążliwości te będą miały charakter umiarkowany, krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. Stałe oddziaływania mogą nastąpić w związku z przekształcaniem niektórych terenów i trwałym usunięciem z nich roślinności. Z tego względu w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Dodatkowo działania związane z wykorzystaniem biomasy do produkcji energii nie mogą przyczyniać się do rozwoju gatunków inwazyjnych.</p>

Tabela 43. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Termiczne przekształcanie odpadów medycznych i weterynaryjnych wraz z odzyskiem energii

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest budowa lub rozbudowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wraz z odzyskiem energii.</p> <p>Ważne jest, by w trakcie projektowania infrastruktury uwzględniać potencjalne zagrożenia, wynikające z czynników klimatycznych, w szczególności nawałnych deszczy, wysokich i niskich temperatur oraz silnych wiatrów. Instalacje muszą zapewniać także odporność na obecne</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>i oczekiwane przyszłe warunki klimatyczne. Ponadto z ich realizacją nie może się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p> <p>W projekcie FEP uzupełniająco zaplanowano również wsparcie dla rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, w szczególności w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury. Rola tej infrastruktury jest szczególnie ważna dla przedmiotowego celu środowiskowego, bowiem wpływa nie tylko pozytywnie na estetykę przestrzeni, ale także łagodzi między innymi efekty zjawiska miejskiej wyspy ciepła, zapobiega problemom wynikającym z ekstremalnych opadów (podtopienia, powodzie) czy poprawia warunki życia mieszkańców.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 070 - Gospodarowanie odpadami przemysłowymi i handlowymi: odpady resztkowe i niebezpieczne i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie jest zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano budowę lub rozbudowę instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wraz z odzyskiem energii.</p> <p>Składowanie odpadów medycznych i weterynaryjnych stwarza większe ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko niż prawidłowo przeprowadzony proces termicznego ich przekształcenia. Dodatkowo realizacja działania będzie skutkować odzyskiem energii z nowego źródła. Dzięki temu ograniczeniu ulegnie wykorzystanie zasobów nieodnawialnych (na przykład paliw kopalnych).</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Planowane inwestycje są zamierzeniem, które będzie się wiązało z produkcją odpadów budowlanych na etapie jego realizacji. Na etapie jego eksploatacji odpady będą podlegały przetwarzaniu (w drodze procesów termicznych) a sama produkcja odpadów z tych procesów będzie stosunkowo niewielka. Wszystkie odpady powstające w trakcie prac budowlanych i eksploatacji będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych i eksploatacji poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu. Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p> <p>Z uwagi na charakter procesu termicznego przetwarzania odpadów niebezpiecznych instalacje takie powinny – w miarę możliwości i obowiązku prawnego - spełniać warunki najlepszych dostępnych technik (BAT). Ponadto gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie zobowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 44. Ocena merytoryczna, Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Termiczne przekształcanie odpadów (termiczne przekształcanie wraz z odzyskiem energii odpadów niebezpiecznych, w szczególności medycznych i weterynaryjnych)

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie dla budowy lub rozbudowy instalacji termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych. Dodatkowo realizacja działania będzie skutkować odzyskiem energii z nowego źródła. Dzięki temu</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>ograniczeniu ulegnie wykorzystanie zasobów nieodnawialnych (na przykład paliw kopalnych), z którymi wiążą się znaczne emisje gazów cieplarnianych.</p> <p>W związku ze wsparciem przedmiotowego typu działania nie można wykluczyć zwiększenia emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych, jednak analiza zakresu interwencji pozwala przypuszczać, że emisje te nie powinny być znaczące. Na etapie realizacji instalacji wystąpią czasowe, umiarkowane emisje wynikające z pracy maszyn i urządzeń budowlanych oraz transportu materiałów. Zakłada się, że w fazie realizacji prace będą prowadzone w sposób minimalizujący ich zasięg i oddziaływanie (między innymi poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie technologie budowy). W fazie eksploatacji emisje gazów cieplarnianych będą wynikać z transportu dostarczanych odpadów, jak i procesu spalania. W przypadku instalacji termicznego przekształcania odpadów musi zostać spełniony szereg wymogów prawnych między innymi w zakresie standardów emisyjnych, określonych dla instalacji spalania odpadów. W związku z powyższym można założyć, że instalacje tego typu będą zgodne z niniejszym celem środowiskowym.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest budowa lub rozbudowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wraz z odzyskiem energii.</p> <p>Ich realizacja przyczyni się do zapobiegania składowania odpadów niebezpiecznych, które nierzadko bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania. To przyczyni się jednocześnie do zapobiegania potencjalnym wyciekom substancji niebezpiecznych do zasobów wodnych i pogorszeniu ich stanu. Wytworzona w instalacji energia zastąpi energię wyprodukowaną na potrzeby odbiorców w konwencjonalnych źródłach, z których zanieczyszczenia mogą być deponowane w glebach i wodach.</p> <p>W projekcie FEP uzupełniająco zaplanowano również wsparcie rozwiązań z zakresu rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury. Rola tej infrastruktury jest szczególnie ważna, bowiem w okresach niedoboru wody (susze, fale upałów) zwiększa wilgotność powietrza, przyczynia się do retencji naturalnej, a w przypadku jej nadmiaru zapobiega problemom wynikającym z ekstremalnych</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>opadów (podtopienia, powodzie). Konkludując infrastruktura ta wpływa korzystnie na ogólny bilans wodny w środowisku.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, w tym wody, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania.</p> <p>Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>W przypadku uzyskania zgód wymaganych prawem można założyć, że w fazie realizacji inwestycji prace będą prowadzone w sposób minimalizujący ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami). Eksploatacja instalacji termicznego przekształcania odpadów musi spełniać szereg wymogów prawnych między innymi w zakresie odpowiedniego gromadzenia odcieków z odpadów oraz gromadzenia ścieków procesowych, ich rozdzielnego podczyszczania, zachowania standardów emisyjnych przy wprowadzaniu zanieczyszczeń do środowiska. Zapewni to zachowanie zasobów wodnych we właściwym stanie jakościowym i ilościowym.</p> <p>Należy dążyć także do tego, by instalacje tego typu uwzględniały – w miarę możliwości i obowiązku prawnego – najlepsze dostępne techniki (BAT) oraz rozwiązania w zakresie oszczędności zużycia wody.</p>
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP w ramach działania zaplanowano budowę lub rozbudowę instalacji do termicznego przekształcenia odpadów medycznych i weterynaryjnych wraz z odzyskiem energii. Realizacja działania przyczyni się do zapobiegania składowania tego rodzaju odpadów niebezpiecznych, co może się wiązać z przedostawaniem zanieczyszczeń ze składowisk do środowiska. W przypadku odpadów medycznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, metoda termicznego przekształcania odpadów jest jedyną, przewidzianą metodą gospodarowania, z uwagi na zagrożenie jakie stwarzają te odpady dla środowiska. Ponadto będzie spełniony szereg wymogów prawnych między innymi w zakresie standardów emisyjnych określonych dla instalacji spalania odpadów, w tym w odniesieniu do pyłów, gazów, odorów, ścieków, odpadów, hałasu towarzyszących spalaniu. Ścisłe określone prawnie są również zasady monitoringu i kontroli zanieczyszczeń emitowanych w procesie spalania. Wewnątrz tych instalacji montowane są specjalne filtry, których zadaniem jest zapobieganie przedostaniu się szkodliwych substancji do atmosfery. Z uwagi na odzysk energii możliwe będzie zmniejszenie zapotrzebowania na energię produkowaną w konwencjonalnych źródłach. Przyczyni się to do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliw kopalnych.</p> <p>W fazie realizacji nie można wykluczyć zwiększenia emisji zanieczyszczeń, jednak analiza zakresu interwencji pozwala wnioskować, że emisje te nie będą istotne. Można założyć, że projektowanie i realizacja inwestycji będą - w miarę możliwości i obowiązku prawnego - uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT), a także ustalenia wynikające z krajowych i regionalnych dokumentów dedykowanych środowisku. Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>W przypadku uzyskania zgód wymaganych prawem można założyć, że w fazie realizacji i funkcjonowania inwestycji prace będą</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>prorowadzone w sposób minimalizujący ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład na etapie budowy - poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, a na etapie eksploatacji – poprzez monitoring procesów i ilości zanieczyszczeń).</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano budowę lub rozbudowę instalacji do termicznego przekształcenia odpadów medycznych i weterynaryjnych wraz z odzyskiem energii. Realizacja działania przyczyni się do zapobiegania składowania tego typu odpadów niebezpiecznych, które nierzadko nadal bywają praktykowanym sposobem ich unieszkodliwiania. To skutkować będzie zrównoważonym użytkowaniem gruntów i gospodarowaniem nimi, w tym odpowiednią ochroną bioróżnorodności i ekosystemów będących dotychczas w dobrym stanie.</p> <p>Można założyć, że instalacje będą realizowane na obszarach już zurbanizowanych. W związku z powyższym nie przewiduje się istotnych, trwałych zmian stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii, a także ograniczenia ciągłości funkcjonalnej i przestrzennej korytarzy ekologicznych.</p> <p>W projekcie FEP uzupełniająco zaplanowano również wsparcie rozwiązań z zakresu rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury. Jej celem będzie między innymi zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych (takich jak: zieleń, zielone dachy i fasady budynków, ogrody deszczowe) oraz poprawa warunków retencji wód na zagospodarowanych terenach, co przyczyni się do odbudowy bioróżnorodności lub osiągnięcia dobrego stanu ekosystemów.</p> <p>W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić racjonalne gospodarowanie dostępną przestrzenią, odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji negatywnych oddziaływań na zasoby przyrodnicze terenu prac. Z kolei prawidłowo prowadzony proces termicznego przetwarzania odpadów, w tym dotrzymanie standardów emisyjnych, nie będzie pośrednio ani bezpośrednio wpływał negatywnie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, jak również - w miarę możliwości i obowiązku prawnego - z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik (BAT).</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji działania. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Tabela 45. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jst oraz kadr przedsiębiorstw w zakresie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i zasobooszczędnej.</p> <p>W obszarze budowania świadomości mieszkańców wspierane projekty mogą dotyczyć między innymi: zapobiegania powstawaniu odpadów (w tym żywnościowych), odpowiedniego przygotowaniu odpadów komunalnych do procesów między innymi recyklingu czy ponownego wykorzystania lub możliwości naprawy urządzeń i sprzętu domowego. Z kolei w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy i kompetencji pracowników jst oraz kadr zarządzających przedsiębiorstwami, projekty edukacyjne mogą być związane z: optymalizacją wykorzystania surowców, poprawą efektywności gospodarowania zasobami czy wykorzystania materiałów przyjaznych środowisku w procesach produkcji.</p> <p>Budowanie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			w ramach celu szczegółowego (vi), co będzie miało pośredni wkład w łagodzenie zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Cel przedmiotowego typu działania stanowi podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jst oraz kadr przedsiębiorstw w zakresie transformacji w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym. Działanie nie ma charakteru infrastrukturalnego, natomiast przyczyni się do popularyzacji i praktykowania rozwiązań lepiej adaptujących sektor komunalny oraz przedsiębiorstwa do zmian klimatu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich			<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jst oraz kadr przedsiębiorstw przede wszystkim w zakresie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i zasobooszczędnej. Zmiana zachowań i podniesienie wiedzy przyczynić się mogą do ograniczenia ilości powstających odpadów i innego ukierunkowania sposobów ich zagospodarowania (zwłaszcza zmniejszenia skali składowania odpadów). Ponadto poprzez podnoszenie kompetencji pracowników przedsiębiorstw w zakresie zasobooszczędnej gospodarki, realizacja działania przyczyni się do redukcji zasobo-, w tym wodochłonności procesów produkcyjnych. To będzie miało wkład w zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling			<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jst oraz kadr zarządzających przedsiębiorstwami w zakresie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i zasobooszczędnej. Realizacja powyższych zakresów tematycznych przyczyni się między innymi do ograniczenia zużycia surowców pierwotnych w procesach produkcji i zwiększenia wykorzystywania surowców wtórnych. To będzie skutkowało bardziej efektywnym gospodarowaniem zasobami. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano wsparcie</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			opracowywania dokumentów planistycznych związanych z wdrażaniem gospodarki o obiegu zamkniętym oraz strategii „zero waste”. Konkludując realizacja przedmiotowego typu działania będzie miała istotny wkład w realizację celu środowiskowego.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola			Działanie będzie wносить istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę. W projekcie FEP będą wspierane projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji w zakresie transformacji w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym, przede wszystkim służącej redukcji wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych. Ponadto wsparcie może zostać ukierunkowane na projekty edukacyjne promujące zasadę optymalizacji wykorzystania surowców (poprzez utrzymywanie produktów, komponentów i materiałów w obiegu, z zachowaniem ich najwyższej użyteczności). Działania edukacyjne mogą mieć też duży wkład dla przekazywania rzetelnych informacji na temat specyficznych metod przetwarzania odpadów takich jak kompostowanie, fermentacja czy spalanie, ich wpływu na środowisko, w tym ludność. W przypadku braku dokładnych i wiarygodnych danych wyżej wymienione sposoby zagospodarowania odpadów są często przedmiotem konfliktów społecznych. Konkludując realizacja przedmiotowego typu działania pośrednio przyczyni się do zminimalizowania emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby (pochodzących między innymi z procesów spalania odpadów w indywidualnych piecach czy nielegalnego ich porzucania w miejscach do tego nieprzeznaczonych) oraz ich kontroli, co będzie miało istotny wkład w realizację celu środowiskowego.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów			Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jst oraz kadr przedsiębiorstw w zakresie transformacji w kierunku zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym. Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że projekty edukacyjne będą promować rozwiązania eko-innowacyjne (służące poprawie efektywności energetycznej oraz wykorzystaniu odnawialnych źródeł

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>energii) czy rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych). Zmiana zachowań i podniesienie wiedzy pozwoli na wdrożenie skuteczniejszych procesów segregacji odpadów u źródła czy ograniczenie potrzeby składowania odpadów, co może mieć pośredni pozytywny wpływ na stan ekosystemów oraz siedlisk i gatunków.</p> <p>Budowanie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej pośrednio przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (vi), co będzie miało wkład w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Tabela 46. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vii) – typ działania: Poprawa stanu cennych gatunków i ich siedlisk oraz ochrona ekosystemów; ochrona i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane na wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych (PK). Możliwe będzie wsparcie między innymi działań wynikających z planów zadań ochronnych/ planów ochrony obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody, które pokrywają się z obszarami PK. Realizacja działania przyczyni się do ograniczenia degradacji środowiska, przeciwdziałania utracie zasobów różnorodności biologicznej czy wzmacniania spójności i ciągłości struktury ekologicznej województwa.</p> <p>Uzupełniająco będą wspierane również projekty polegające na przywracaniu, ochronie i wzmacnianiu różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich (w oparciu przede wszystkim o gatunki rodzime) czy rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów.</p> <p>Preferowane będą projekty realizowane między innymi na obszarach Natura 2000, na obszarach krajobrazów priorytetowych (wyznaczonych w audycie krajobrazowym) czy na obszarach wpisujące się w strukturę korytarzy ekologicznych.</p> <p>Działanie kładzie nacisk na efektywną ochronę i odbudowę zasobów przyrodniczych, w tym metodami czynnej ochrony. Zwiększanie udziału lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla przyczyni się do zwiększenia pochłaniania gazów cieplarnianych, co będzie miało wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, związane z emisjami gazów cieplarnianych, mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, takich jak budowa przepustów i przejść dla zwierząt, infrastruktury kanalizującej ruch turystyczny czy</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>ośrodków pomocy i rehabilitacji dzikich zwierząt, które mogą wiązać się ze wzrostem emisji gazów cieplarnianych. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac, a zastosowane podczas realizacji prac rozwiązania chroniące środowisko zmniejszą ewentualne negatywne oddziaływania.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane na wdrażanie zapisów planów ochrony PK. Uzupełniająco zaplanowano między innymi przywracanie, ochronę i wzmacnianie różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich.</p> <p>Preferowane będą projekty między innymi realizowane na obszarach Natura 2000.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do ograniczenia ryzyka niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych na ludzi, przyrodę i aktywa. Rozwój i ochrona roślinności pozwoli na zwiększenie stopnia retencji naturalnej, co służyć będzie ochronie przed suszą i podtopieniami. Tereny zurbanizowane są obszarami szczególnie wrażliwymi na zmiany klimatu. Działanie przyczyni się do regulacji miejscowych warunków wilgotności powietrza, łagodzenia efektu zjawiska miejskiej wyspy ciepła, zapobiegania problemom wynikającym z ekstremalnych opadów (powódzie, nawalne deszcze, gradobicia) i suszy a tym samym też poprawy warunków życia mieszkańców.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>W projekcie FEP wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane między innymi na wdrażanie zapisów planów ochrony PK. Możliwe będzie wsparcie działań wynikających z planów zadań ochronnych/ planów ochrony obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody, które pokrywają się z obszarami PK. Dodatkowo dofinansowanie będą mogły uzyskać przedsięwzięcia dotyczące poprawy stanu cennych gatunków i siedlisk</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>przyrodniczych, w tym ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się między innymi do ograniczenia degradacji środowiska, przeciwdziałania utraty zasobów różnorodności biologicznej oraz wzmacniania spójności i ciągłości struktury ekologicznej województwa.</p> <p>Zwiększenie udziału poszczególnych rodzajów zieleni, szczególnie przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych na terenach zurbanizowanych, poprawi warunki retencji wody, co długofalowo przyczyni się do bardziej zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i morskimi. Ochronie ekosystemów zależnych od wód towarzyszyć mogą pozytywne efekty dla samych zasobów wodnych, w tym wód morskich. Ponadto działania dotyczące ochrony przyrody mogą przyczynić się pośrednio do poprawy stanu lub potencjału ekologicznego JCW oraz do osiągnięcia dobrego stanu środowiska wód morskich na przykład poprzez wdrożenie programów odtwarzania i renaturalizacji ekosystemów. Uzupelniająco możliwa jest realizacja projektów dotyczących przywracania, ochrony i wzmacniania różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich, w oparciu o gatunki rodzime. Zwiększanie terenów zielonych sprzyja zmniejszeniu intensywnego spływu powierzchniowego wraz z zanieczyszczeniami, które bezpośrednio mogą przedostawać się do wód.</p> <p>Zakres inwestycji uzupełniających obejmuje realizację infrastruktury ukierunkowującej ruch turystyczny, która będzie przyczyniać się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych. Natomiast rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych wpłynie na poprawę jakości stanu wód. Realizacja działania będzie miała istotny wkład w realizację celu środowiskowego.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem działania jest między innymi wzmacnianie ochrony i zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazu. W projekcie FEP zaplanowano wsparcie między innymi budowy i przebudowy przepustów/przejsć dla zwierząt, rozwoju ośrodków pomocy i rehabilitacji dzikich zwierząt czy</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>uzupełniająco wsparcie infrastruktury turystycznej służącej ukierunkowaniu ruchu. Preferowane będą projekty realizowane między innymi na obszarach Natura 2000.</p> <p>Można założyć, że rozwój przedmiotowej infrastruktury będzie odbywał się w miarę możliwości z wykorzystaniem bardziej trwałych materiałów, co skutkować może maksymalizacją okresu ich eksploatacji. Dodatkowo można założyć, że część materiałów może stanowić ponownie wykorzystane surowce wtórne (przykładowo deski kompozytowe), które mogą pochodzić z wysokiej jakości recyklingu odpadów. Prawdopodobne jest również wykorzystanie materiałów naturalnych. Takie rozwiązania przyczynić się mogą do ograniczania wykorzystania zasobów naturalnych. Ponadto można się spodziewać, że w projektach ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu będą w dużej mierze wykorzystane rozwiązania oparte na naturze (NBS), które są mniej odpadowe niż tradycyjne.</p> <p>Ponadto prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku, co będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego. Gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontroli.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest między innymi wzmocnienie ochrony i zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazu. W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia prowadzące między innymi do ograniczenia degradacji środowiska, przeciwdziałania utracie zasobów różnorodności biologicznej, odbudowy i renaturalizacji ekosystemów, wzmocnienia spójności i ciągłości struktury ekologicznej województwa. Dofinansowanie będą mogły także uzyskać przedsięwzięcia dotyczące poprawy stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego.</p> <p>Przywracanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych, będzie skutkowało zwiększeniem udziału</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>ładowych pochłaniaczy dwutlenku węgla, co przyczyni się do ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody czy gleb.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji takich jak budowa przepustów/przejęć dla zwierząt, infrastruktury ośrodków pomocy i rehabilitacji dzikich zwierząt czy infrastruktury związanej z kanalizowaniem ruchu turystycznego, mogą wiązać się ze wzrostem emisji zanieczyszczeń. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac. Zakłada się, że prace będą prowadzone w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej procedury zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów			<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 065 - Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, 078 - Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000 oraz 079 - Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%.</p> <p>W projekcie FEP wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane na wdrażanie zapisów planów ochrony PK. Możliwe będzie wsparcie między innymi działań wynikających z planów zadań ochronnych/ planów ochrony obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody, które pokrywają się z obszarami PK.</p> <p>W projekcie FEP będzie wspierana w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrona zagrożonych gatunków, siedlisk przyrodniczych i ekotonów,

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie i wdrożenie programów odtwarzania i renaturalizacji ekosystemów, – przywracanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych leśnych, – eliminacja obcych gatunków inwazyjnych, – budowa lub przebudowa przepustów i przejść dla zwierząt. <p>Uzupełniająco będą wspierane projekty polegające między innymi na wsparciu infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych, przywracaniu, ochronie i wzmacnianiu różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich (w oparciu przede wszystkim o gatunki rodzime) czy rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych.</p> <p>Preferowane będą projekty realizowane między innymi na obszarach Natura 2000, na obszarach krajobrazów priorytetowych (wyznaczonych w audycie krajobrazowym) czy na obszarach wpisujących się w strukturę korytarzy ekologicznych.</p> <p>Realizacja działania przyczyni się do ograniczenia degradacji środowiska, przeciwdziałania utracie zasobów różnorodności biologicznej czy wzmacniania spójności i ciągłości struktury ekologicznej województwa. Dodatkowo w Projekcie założono, że rekultywacja terenów zdegradowanych powinna prowadzić w pierwszej kolejności do przeznaczenia tych terenów na cele przyrodnicze, co będzie się wiązać z poprawą warunków siedliskowych i w dłuższej perspektywie poprawą różnorodności biologicznej. Konkludując działanie wniesie istotny wkład w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji z zakresu infrastruktury i mogą polegać na chwilowym pogorszeniu stanu siedlisk lub gatunków lub w niektórych miejscach czasową lub stałą likwidacją roślinności. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac.</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Dodatkowo projektowanie i realizacja inwestycji będzie odbywać się w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi. Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Tabela 47. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vii) – typ działania: Ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych, w szczególności jezior

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych, w tym jezior.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia polegające między innymi na urządzaniu i zagospodarowaniu terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych w celu ograniczenia wpływu zanieczyszczeń powierzchniowych i antropopresji oraz wspieraniu działań w zlewni bezpośredniej jeziora,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>mających na celu ochronę ekosystemu tego jeziora. Wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane między innymi na wdrażanie zapisów planów ochrony PK.</p> <p>W szczególnie uzasadnionych przypadkach, jako element uzupełniający kompleksowych projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mających na celu ochronę cennych siedlisk wodnych, w tym jezior wrażliwych na eutrofizację, w szczególności jezior lobeliowych, – ukierunkowanych na poprawę jakości wód jezior stanowiących JCWP zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, ze względu na zanieczyszczenia komunalne, – dotyczących rekultywacji jezior. <p>Dopuszcza się również budowę lub rozbudowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.</p> <p>W projekcie FEP wsparcie zostanie skierowane również na ochronę obszarów podmokłych, przede wszystkim torfowisk. Mogą to być zarówno działania renaturalizacyjne, jak i rozwój małej infrastruktury (na przykład kładki, małe urządzenia zatrzymujące wodę).</p> <p>Preferowane będą projekty realizowane między innymi na obszarach Natura 2000.</p> <p>Ochrona ukierunkowana na urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior czy zbiorników wodnych oraz ich renaturalizację przyczynią się do zwiększenia udziału tak zwanych pochłaniaczy dwutlenku węgla i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji w zakresie renaturalizacji wód i ekosystemów od wód zależnych czy rozwoju przedmiotowej infrastruktury, a także budowa lub rozbudowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków. Praca maszyn i transport związany z budową będzie generował emisje zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Jednym z większych wyzwań klimatycznych w przyszłości będzie zapewnienie dostępu do wody pitnej. Celem działania</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>jest wsparcie projektów ukierunkowanych na ochronę wód i ekosystemów od wód zależnych, w tym stanowiących źródło wody przeznaczonej do spożycia. W projekcie FEP zaplanowano między innymi urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych (ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych), rozwój małej infrastruktury (ograniczenie antropopresji). Dzięki wsparciu ekosystemy wodne i zależne od wód zostaną utrzymane we właściwym stanie lub ich właściwy stan zostanie przywrócony, co w perspektywie długoterminowej będzie wzmacniać ich rolę w regulacji warunków wilgotnościowych lokalnego klimatu. Dodatkowo można założyć, że przedsięwzięcia będą zaprojektowane w sposób zapewniający odporność na obecne i przyszłe warunki klimatyczne, a także że z ich realizacją nie będzie się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach. Można się również spodziewać, że w dużej części projektów ochrony wód i ekosystemów zależnych od wód będą zastosowane efektywne rozwiązania oparte na naturze (NBS), co dodatkowo będzie wzmacniać adaptacyjność tego rodzaju działań do zmian klimatu.</p> <p>Zaplanowane działania renaturalizacyjne, jak i rozwój małej infrastruktury chroniącej obszary podmokłe na przykład odtwarzanie małych urządzeń wodnych zatrzymujących wodę na torfowisku wspierać będą naturalną retencję wód, zmniejszając skutki nawalnych deszczów powodujących nadmierny spływ powierzchniowy wód.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 065 - Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, 078 - Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000 oraz 079 - Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych, w tym jezior, terenów podmokłych czy torfowisk. W projekcie FEP zaplanowano między innymi urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych (ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych, działania w zlewni bezpośredniej jezior). Wsparcie będzie realizowane</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane między innymi na wdrażanie zapisów planów ochrony PK.</p> <p>W szczególnie uzasadnionych przypadkach będą wspierane projekty polegające między innymi na</p> <ul style="list-style-type: none"> – ochronie cennych siedlisk wodnych, w tym jezior wrażliwych na eutrofizację, w szczególności jezior lobeliowych, – rekultywacji jezior. <p>W Projekcie dopuszcza się, budowę lub rozbudowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków poza obszarami aglomeracji wyznaczonymi w KPOŚK (redukcja znaczącego negatywnego ich wpływu na jakość wód), których realizacja powinna wnieść istotny wkład w osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód, w tym powierzchniowych i podziemnych oraz wód morskich.</p> <p>Wsparcie zostanie skierowane również na ochronę obszarów podmokłych (przede wszystkim torfowisk), w tym rozwój małej infrastruktury (kanalizującej ruch i ograniczającej antropopresję). Dzięki wsparciu ekosystemy wodne i zależne od wód zostaną utrzymane we właściwym stanie lub ich właściwy stan zostanie przywrócony, co przyczyni się do bardziej zrównoważonego korzystania z zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się w fazie realizacji inwestycji, przykładowo w zakresie budowy lub rozbudowy systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków, i mogą polegać na niekontrolowanym przedostaniu się zanieczyszczeń do zasobów wodnych, w tym wód morskich. Negatywne oddziaływania mogą pojawić się także w trakcie prac sprzętu budowlanego czy transportu materiałów, przykładowo poprzez wyciek substancji niebezpiecznych. Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, monitorowanie przebiegu procesów pod względem emisyjności, odpowiednią lokalizację zaplecza budowy).</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na zasoby wodne. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Przeprowadzona OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem działania jest wsparcie projektów ukierunkowanych na ochronę wód i ekosystemów od wód zależnych. W projekcie FEP zaplanowano między innymi rozwój małej infrastruktury (jak na przykład kładki oraz małe urządzenia wodne) czy w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę lub rozbudowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków. Można założyć, że rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków przyczyni się do częściowego wykorzystania odzyskanych osadów ściekowych do produkcji nawozów, kompostów czy innych substytutów glebowych, co przełoży się na zwiększone wykorzystanie produktów ubocznych i zapobieganie powstawaniu odpadów. Z uwagi na charakter przedsięwzięć przewidzianych do wsparcia nie przewiduje się aby ich realizacja spowodowała znaczne zwiększenie wytwarzania odpadów.</p> <p>Spodziewać się można, że duża część projektów ochrony wód i ekosystemów zależnych od wód będzie wykorzystywać rozwiązania oparte na naturze (NBS), które są mniej odpadowe niż rozwiązania tradycyjne. Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej. Tam gdzie będzie to możliwe warto, by infrastruktura została wykonana z surowców wtórnych pochodzących z wysokiej jakości recyklingu odpadów (przykładowo deski kompozytowe), co przyczyni się do ograniczania wykorzystania zasobów naturalnych. Ponadto prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Dodatkowo gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontroli.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych. W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć ukierunkowanych między innymi na urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych (ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych), rozwój małej infrastruktury (kanalizującej ruch i ograniczającej antropopresję), rekultywację jezior czy w uzasadnionych przypadkach dopuszczono budowę lub rozbudowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków (redukcja znaczącego negatywnego ich wpływu na jakość wód).</p> <p>Działanie ograniczy ilość zanieczyszczeń antropogenicznych wprowadzanych do wód, powietrza i gleby i ich negatywny wpływ na wyżej wymienione ekosystemy. Rekultywacja jezior da możliwość efektywnej neutralizacji zanieczyszczeń, poprawy stanu elementów abiotycznych i biotycznych jezior i tym samym funkcjonowania tego typu ekosystemów.</p> <p>Ponadto zaplanowano również zwiększanie udziału naturalnych pochłaniaczy dwutlenku węgla, między innymi poprzez zrównoważone gospodarowanie terenami podmokłymi oraz ich renaturalizację, które przyczynią się do zwiększania pochłaniania zanieczyszczeń, co będzie miało wkład w realizację przedmiotowego celu środowiskowego. Przedsięwzięcia służące odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków pozwolą na zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń, przedostających się (często w sposób niekontrolowany) do wód i do gleb.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji infrastrukturalnej, które mogą wiązać się ze wzrostem emisji zanieczyszczeń z maszyn i transportu (w tym wycieków substancji ropopochodnych, hałasem). Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu robót. Zakłada się, że prace będą prowadzone</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac oraz stan techniczny maszyn). Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 065 - Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, 078 - Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000 oraz 079 - Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura i charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%.</p> <p>Celem przedmiotowego działania jest przede wszystkim ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych. W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia ukierunkowane między innymi na urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych (ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych i antropopresji), działania w zlewni bezpośredniej jeziora (ochrona ekosystemu). Wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane między innymi na wdrażanie zapisów planów ochrony PK.</p> <p>Interwencja w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jako element uzupełniający kompleksowych projektów, zostanie ukierunkowana również na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochronę cennych siedlisk wodnych, w tym jezior wrażliwych na eutrofizację, w szczególności jezior lobeliowych, - poprawę jakości wód jezior stanowiących JCWP zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, ze względu na zanieczyszczenia komunalne, - rekultywację jezior.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Dopuszcza się budowę lub rozbudowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków (redukcja znaczącego negatywnego ich wpływu na jakość wód).</p> <p>Ponadto w projekcie FEP zaplanowano wsparcie ochrony obszarów podmokłych, przede wszystkim torfowisk. W tym zakresie zaproponowano wsparcie projektów renaturalizacyjnych, jak i rozwoju małej infrastruktury chroniącej obszary podmokłe (kładki, małe urządzenia wodne) czy przedsięwzięcia wpływające na ograniczenie dopływu zanieczyszczeń (poprzez tworzenie stref buforowych). Uzupełniająco zaplanowano wsparcie projektów dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku nieprawidłowego składowania odpadów, która umożliwi właściwe zagospodarowanie zdeponowanych tam odpadów, w tym poprawę jakości wód.</p> <p>Konkludując realizacja działania wniesie istotny wkład w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji z zakresu budowy lub rozbudowy systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków czy infrastruktury.</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Ważne jest także by projektowanie i realizacja inwestycji odbywały się w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi. Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.

Tabela 48. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vii) – typ działania: Projekty edukacyjne z zakresu ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Działanie będzie wносить istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu. W projekcie FEP będą wspierane projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych. Budowanie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (vii), co będzie miało wkład w łagodzenie zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Upowszechnienie rzetelnej wiedzy na temat ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych, przyczyni się do wzrostu świadomości mieszkańców województwa, również w zakresie potrzeby przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian, co będzie oddziaływać długoterminowo i pozytywnie na ludność, przyrodę i aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Działanie będzie wносить istotny wkład w zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. W projekcie FEP będą wspierane projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji przede wszystkim

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			w zakresie ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych. Budowanie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (vii), co będzie miało wkład w realizację niniejszego celu środowiskowego.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji między innymi w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych. Budowanie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej, przykładowo w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i odpowiedniego gospodarowania nimi, stosowania niskoodpadowych technologii i rozwiązań opartych na naturze (NBS), pośrednio przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (vii).</p> <p>Z uwagi na skalę i charakter planowanych działań nie przewiduje się, że będą one prowadzić do znaczącego wzrostu wytwarzania odpadów na przykład w wyniku prowadzenia szkoleń czy warsztatów edukacyjnych. Gospodarowanie odpadami w ramach tego działania będzie prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola			<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji między innymi w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych. Budowanie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej pośrednio przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (vii), co będzie miało wkład w realizację niniejszego celu środowiskowego.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów			<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>przedsiębiorstw przede wszystkim w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej. Budowanie świadomości i odpowiedzialności ekologicznej przyczyni się do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (vii), co będzie miało istotny wkład w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

3. Fundusze europejskie dla mobilnego Pomorza

(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Tabela 49. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury transportu publicznego obejmujący inwestycje w węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego: kolejowego, tramwajowego, autobusowego, trolejbusowego

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 081 - Infrastruktura czystego transportu miejskiego, która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Stwarzanie warunków dla sprawnego i efektywnego przemieszczania środkami transportu publicznego poprzez zrównoważony rozwój infrastruktury umożliwiającej eksploatację między innymi taboru zero i niskoemisyjnego, przy jak najmniejszej presji na środowisko i przestrzeń, przełoży się na zwiększenie jej atrakcyjności i konkurencyjności wobec komunikacji indywidualnej. To z kolei przyczyni się do rezygnacji z podróży samochodami osobowymi, w tym do zmniejszenia zjawiska kongestii i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie tego rodzaju mobilności długoterminowo będzie miało istotny wkład w ustabilizowanie stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze.</p> <p>Działanie będzie zgodne z odpowiednim Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innym dokumentem planowania mobilności.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, zarówno w przypadku rozwoju istniejących, jak i budowy nowych węzłów integrujących podsystemy transportu zbiorowego, które mogą wiązać się ze wzrostem emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych z pracy maszyn i urządzeń oraz wzmożonego transportu. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. Ponadto prawidłowa organizacja prac</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			budowlanych, nadzór nad stanem technicznym maszyn służyć będą minimalizowaniu negatywnego oddziaływania inwestycji na etapie realizacji inwestycji.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 081 - Infrastruktura czystego transportu miejskiego, która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działanie nie będzie prowadzić do nasilenia niekorzystnego wpływu skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych na ludzi, przyrodę lub aktywa. Celem działania jest przede wszystkim zrównoważony rozwój infrastruktury transportu zbiorowego umożliwiającej eksploatację między innymi taboru zero i niskoemisyjnego, obejmujący inwestycje w węzły integrujące podsystemy tego transportu (autobusowego, kolejowego, tramwajowego, trolejbusowego).</p> <p>Infrastruktura transportowa charakteryzuje się wysoką wrażliwością na zmiany klimatu i czynniki atmosferyczne, szczególnie nagłych i intensywnych deszczy oraz silnego wiatru. Z tego względu węzły powinny być projektowane w sposób zapewniający odporność na obecne i oczekiwane warunki klimatyczne, w tym wystąpienie ekstremalnych zjawisk pogodowych (na przykład poprzez zwiększanie przepustowości systemów odwodnieniowych, ograniczanie tam, gdzie jest to możliwe między innymi ze względów środowiskowych, przestrzeni nieprzepuszczalnych, tworzenie warunków dla retencji wód opadowych i roztopowych). Ponadto z realizacją węzłów nie może się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich (względem ich lokalizacji) obszarach.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 50. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury transportu publicznego obejmujący inwestycje w węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego: kolejowego, tramwajowego, autobusowego, trolejbusowego

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	x	Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego. Rozwój infrastruktury będzie służyć zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej ukierunkowanej na środki transportu zeroemisyjnego i niskoemisyjnego. Można założyć, że wyżej wymieniona infrastruktura zostanie wyposażona w systemy kanalizacji deszczowej, co powinno pozwolić na zabezpieczenie zasobów wodnych przed spływającymi zanieczyszczeniami. Założono także, że rozwiązania projektowe obejmować będą systemy odprowadzania i oczyszczania wód (wraz z ewentualnymi zanieczyszczeniami olejowymi czy pochodzącymi z ścierania opon), gromadzących się na powierzchniach nieprzepuszczalnych, w tym drogach. Pozwolą one na zmniejszenie ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych. Dodatkowo mogą na niektórych odcinkach dróg przyczynić się do ograniczenia przenikania do wód i gleb substancji chemicznych, wykorzystywanych do zimowego utrzymania dróg. Z kolei dążenie do stosowania przepuszczalnych nawierzchni parkingowych (w miejscach gdzie to możliwe i bezpieczne z punktu

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>widzenia środowiska) będzie wpływało korzystnie na bilans stosunków wodnych. Dodatkowo tworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego może przyczynić się do redukcji zanieczyszczeń pochodzących z kołowego transportu indywidualnego i ich depozycji w wodach i glebach.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się w fazie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji i mogą polegać na przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych w wyniku wypadków i kolizji pojazdów, zanieczyszczenia spływające z infrastruktury transportu publicznego). Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na zasoby wodne. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie rozbudowy istniejących oraz budowę nowych węzłów integrujących podsystemy transportu zbiorowego. Z ich realizacją wiąże się możliwość powstawania większych ilości odpadów. W związku z tym prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. W przypadku konieczności czasowego składowania mas ziemnych z wykopów konieczne jest odpowiednie przygotowanie do tego miejsca. Należy także dążyć do tego, by wydobyty materiał w miarę możliwości i jego przydatności wykorzystać ponownie w trakcie prac budowlanych. Ponadto gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>Ważne jest także, by jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów gwarantowała utrzymanie infrastruktury transportowej w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim rozwój infrastruktury obejmującej węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego (kolejowego, tramwajowego, autobusowego, trolejbusowego). Stwarzanie warunków dla sprawnego i efektywnego przemieszczania się środkami transportu publicznego, przy jak najmniejszej presji na środowisko i przestrzeń, przełoży się na zwiększenie ich atrakcyjności i konkurencyjności wobec kołowej komunikacji indywidualnej. To z kolei przyczynić się może do rezygnacji z podróży samochodami osobowymi, w tym długoterminowo do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, wody czy gleby.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania (wzrost emisji zanieczyszczeń z pracy maszyn i urządzeń, transportu materiałów budowanych czy wycieki w sytuacjach awaryjnych) mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, zarówno w przypadku rozwoju istniejących, jak i budowy nowych węzłów integrujących. Uciążliwości te będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. Z tego względu prace muszą być prowadzone w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń, hałasu i wibracji (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn i lokalizację zaplecza budowy). Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim rozwój infrastruktury obejmujący węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego w miastach. Uzupełniająco możliwa będzie realizacja infrastruktury dostępowej. Dzięki podniesieniu atrakcyjności transportu zbiorowego możliwe będzie zmniejszenie presji środowiskowej (emisje zanieczyszczeń do ekosystemów, ograniczenie potrzeb rozwoju infrastruktury drogowej i jej towarzyszącej, obsługującej głównie ruch kołowy) kołowego transportu indywidualnego.</p> <p>W związku z budową i funkcjonowaniem węzłów możliwe będzie wystąpienie negatywnych oddziaływań na ekosystemy i bioróżnorodność. Na etapie realizacji inwestycji, zarówno w przypadku rozwoju istniejących, jak i budowy nowych węzłów, a także infrastruktury dostępowej (na przykład dróg) mogą nastąpić chwilowe bądź trwałe zmiany dotychczasowego przeznaczenia</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>i zagospodarowania terenu, w tym zajmowanie obszarów biologicznie czynnych na skutek prowadzonych prac budowlanych (plac budów, miejsca składowania materiałów budowlanych, praca sprzętu ciężkiego, a także transport materiałów). Ponadto realizacja infrastruktury liniowej może wpływać na ciągłość przestrzenną i funkcjonalną korytarzy ekologicznych. Działanie w zdecydowanej większości będzie realizowane na terenach zurbanizowanych, dlatego przyjąć można, że jego realizacja nie będzie prowadzić do znacznego pogorszenia dobrego stanu i odporności ekosystemów oraz zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Dodatkowo projektowanie i realizacja inwestycji będzie odbywać się w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, a ochronie ciągłości ekologicznej i zasobów przyrodniczych służyć będzie także racjonalizacja gospodarowania przestrzenią.</p> <p>Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Będzie to sprzyjać wzmocnieniu istniejących lub stworzeniu nowych korytarzy ekologicznych.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Tabela 51. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój linii autobusowych trolejbusowych oraz tramwajowych (z wyłączeniem inwestycji w przebudowę lub rozbudowę sieci drogowej wykorzystywanej dla indywidualnego ruchu samochodowego)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 081 - Infrastruktura czystego transportu miejskiego, która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Stwarzanie warunków dla sprawnego i efektywnego przemieszczania środkami transportu zbiorowego (autobusowego, trolejbusowego, tramwajowego), przy jak najmniejszej presji na środowisko i przestrzeń, przetoży się na zwiększenie ich atrakcyjności i konkurencyjności wobec komunikacji indywidualnej (samochody osobowe). To z kolei przyczyni się do rezygnacji z podróży środkami komunikacji indywidualnej, w tym między innymi do zmniejszenia zjawiska kongestii, co długoterminowo będzie miało istotny wkład w ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Działanie będzie zgodne z odpowiednim Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innym dokumentem planowania mobilności.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, to jest rozwoju linii autobusowych, trolejbusowych oraz tramwajowych, które mogą wiązać się ze wzrostem emisji zanieczyszczeń do powietrza (z pracy maszyn czy transportu na i z placu budowy). Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. Ponadto prawidłowa organizacja prac budowlanych, nadzór nad stanem technicznym maszyn służyć będą minimalizowaniu negatywnego oddziaływania inwestycji na etapie realizacji inwestycji.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 081 - Infrastruktura czystego transportu miejskiego, która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyń</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działanie nie będzie prowadzić do nasilenia niekorzystnego wpływu skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych na ludzi, przyrodę lub aktywa. Celem działania jest przede wszystkim zrównoważony rozwój multimodalnej mobilności miejskiej (autobusowej, trolejbusowej, tramwajowej).</p> <p>Infrastruktura transportowa charakteryzuje się wysoką wrażliwością na zmiany klimatu, zwłaszcza nagłe i intensywne opady deszczy i silny wiatr. Nie bez znaczenie pozostaje też kwestia wpływu ekstremalnych temperatur na stan infrastruktury. Można założyć, że rozwój linii autobusowych, tramwajowych oraz trolejbusowych powinien być zaprojektowany zgodnie z obowiązującymi standardami projektowania, które zapewniają wystarczające poziomy odporności tego rodzaju infrastruktury na obecne i oczekiwane przyszłe warunki klimatyczne, w tym wystąpienie ekstremalnych zjawisk pogodowych. Ponadto z realizacją działania nie może się wiązać zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na innych obszarach.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 52. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój linii autobusowych trolejbusowych oraz tramwajowych (z wyłączeniem inwestycji w przebudowę lub rozbudowę sieci drogowej wykorzystywanej dla indywidualnego ruchu samochodowego)

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Rozwój linii autobusowych, trolejbusowych oraz tramwajowych będzie służyć upowszechnieniu i podniesieniu atrakcyjności mobilności miejskiej. Tworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego może przyczynić się do redukcji zanieczyszczeń pochodzących z kołowego transportu indywidualnego i ich depozycji w wodach i glebach.</p> <p>Negatywne oddziaływania mogą pojawić się w fazie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji i mogą polegać na przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód (na przykład wyciek substancji niebezpiecznych w wyniku wypadków i kolizji pojazdów, zanieczyszczenia spływające z powierzchni utwardzonych. W takich przypadkach zostaną zastosowane rozwiązania chroniące środowisko, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji na przykład użycie sorbentów w przypadku wycieku paliwa, zastosowanie separatorów substancji ropopochodnych i zawiesin.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na zasoby wodne. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Mogą one dotyczyć na przykład kwestii odprowadzania i oczyszczania wód (wraz z ewentualnymi zanieczyszczeniami olejowymi czy pochodzącymi z ścierania opon) spływających z powierzchni utwardzonych.</p>
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie zrównoważonego rozwoju linii autobusowych, trolejbusowych oraz tramwajowych. W trakcie prac budowlanych możliwe będzie powstawanie odpadów. Z tego względu gospodarka nimi musi być prowadzona z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>powstawianiu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. W przypadku konieczności czasowego składowania mas ziemnych z wykopów konieczne jest odpowiednie przygotowanie do tego miejsca. Należy także dążyć do tego, by wydobyty materiał w miarę możliwości i jego przydatności wykorzystać ponownie w trakcie prac budowlanych. Ponadto gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji (na przykład odpadami z oczyszczania wód opadowych i roztopowych) odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>Ważne jest także, by jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów gwarantowała utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest rozwój linii autobusowych, trolejbusowych, tramwajowych. Stwarzanie warunków dla sprawnego i efektywnego przemieszczania środkami transportu publicznego, przy jak najmniejszej presji na środowisko i przestrzeń, przełoży się na zwiększenie ich atrakcyjności i konkurencyjności wobec komunikacji indywidualnej. To z kolei przyczyni się do rezygnacji z podróży samochodami osobowymi, w tym długoterminowo do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, wody czy gleby.</p> <p>Negatywne oddziaływania, które wiązać się będą ze wzrostem emisji zanieczyszczeń, hałasu i drgań czy sytuacjami awaryjnymi, mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, to jest rozwoju linii autobusowych, trolejbusowych oraz tramwajowych (na przykład budowy buspasów, budowy sieci trakcyjnej, budowy torowisk linii tramwajowej, montażu wiat przystankowych), a także w trakcie ich funkcjonowania. Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn i lokalizację zaplecza budowy).</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p>		<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>Celem działania jest rozwój linii autobusowych, trolejbusowych i tramwajowych, które mogą przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności transportu zbiorowego. Rezygnacja z transportu indywidualnego na rzecz transportu publicznego może przy odpowiedniej skali użytkowników przyczynić się do ograniczenia potrzeby rozwoju sieci drogowej czy przestrzeni parkingowych. To z kolei może przyczynić się do ograniczenia zajmowania kolejnych przestrzeni i likwidacji istniejących ekosystemów i terenów zielonych. Ponadto zmniejszenie ruchu kołowego indywidualnego przełoży się na poprawę jakości powietrza (redukcję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych), gleby i wód, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa ekosystemów.</p> <p>Negatywne oddziaływania dla bioróżnorodności, szczególnie dla ciągłości funkcjonalnej i przestrzennej korytarzy ekologicznych mogą wystąpić w związku z budową infrastruktury liniowej (na przykład tory tramwajowe, nowe buspasy). Ponadto w związku z budową linii i towarzyszących im obiektów dochodzić może do chwilowego bądź trwałego zajmowania obszarów biologicznie czynnych na skutek prowadzonych prac budowlanych (place budów, miejsca składowania materiałów budowlanych, praca sprzętu ciężkiego, a także transport materiałów). Działanie w zdecydowanej większości będzie realizowane na terenach zurbanizowanych, dlatego przyjąć można, że jego realizacja nie będzie prowadzić do znacznego pogorszenia dobrego stanu i odporności ekosystemów oraz zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Dodatkowo projektowanie i realizacja inwestycji będzie odbywać się w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, a ochronie ciągłości ekologicznej i zasobów przyrodniczych służyć będzie także racjonalizacja gospodarowania przestrzenią (na przykład dążenie do wykorzystania przekształconych już pasów drogowych, ograniczanie zajęcia i przekształcania znaczących powierzchni terenów aktualnie biologicznie czynnych).</p> <p>Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Będzie to sprzyjać wzmocnieniu istniejących lub stworzeniu nowych korytarzy ekologicznych.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.

Tabela 53. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, systemy bike-sharingowe)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 083 - Infrastruktura rowerowa, która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Zrównoważony rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, systemy bike-sharingowe) może przyczynić się do rezygnacji z podróży środkami transportu nierzadko o napędzie spalinowym na rzecz zeroemisyjnych form przemieszczania się. To z kolei będzie skutkowało zmniejszeniem zjawiska kongestii (które przekłada się na znaczące spalanie paliwa i emisje z pojazdów), a długoterminowo ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Działanie będzie zgodne z odpowiednim Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innym dokumentem planowania mobilności.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, w wyniku pracy maszyn czy transportu, które mogą wiązać się ze wzrostem emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac. Zastosowane rozwiązania chroniące środowisko (na</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			przykład niepozostawianie maszyn na tak zwanym jałowym biegu) zminimalizują ich negatywny wpływ.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 083 - Infrastruktura rowerowa, która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Działanie nie będzie prowadzić do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych na ludzi, przyrodę lub aktywa. Celem działania jest przede wszystkim zrównoważony rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego, obejmujący inwestycje w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe i systemy bike-sharingowe. Zakłada się, że rozwój wyżej wymienionej infrastruktury będzie zaprojektowany w sposób zapewniający odporność na obecne i oczekiwane przyszłe warunki klimatyczne, w tym wystąpienie ekstremalnych zjawisk pogodowych. Ponadto z racji charakteru infrastruktury nie powinna się ona przyczyniać do zwiększenia zagrożeń klimatycznych na innych obszarach.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 083 - Infrastruktura rowerowa, która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Zrównoważony rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, rozwój systemów bike-sharingowych) może przyczynić się do rezygnacji z podróży środkami transportu nierzadko o napędzie spalinowym na rzecz zeroemisyjnych form przemieszczania się. To z kolei będzie skutkować</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			ograniczeniem emisji zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, wody czy gleby, w tym generowanych z tradycyjnego transportu emisji hałasu i drgań. Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, to jest rozwoju infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego, który może wiązać się ze wzrostem emisji zanieczyszczeń. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac. Zakłada się, że prace będą prowadzone w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 54. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, systemy bike-sharingowe)

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub	x	Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego. Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, systemy bike-sharingowe) może przyczynić się do rezygnacji z podróży środkami transportu nierzadko o napędzie spalinowym na rzecz zeroemisyjnych form przemieszczania się. To z kolei będzie skutkowało ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i późniejszej ich depozycji w wodach, a także emisjami do wód substancji ropopochodnych z samochodów. Towarzysząca drogom

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		<p>rowerowym infrastruktura parkingowa będzie małoskalowa, a jej użytkowanie nie będzie generować szkodliwych dla środowiska wodnego substancji. Spodziewane powszechniejsze stosowanie przepuszczalnych nawierzchni parkingowych (w miejscach gdzie to możliwe i bezpieczne z punktu widzenia środowiska) będzie wpływało korzystnie na bilans stosunków wodnych.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się w fazie realizacji inwestycji i mogą polegać na przedostawaniu się zanieczyszczeń (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych w trakcie prac sprzętu ciężkiego, transportu materiałów budowlanych czy kolizji, wypadków i awarii). Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały w większości przypadków charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac. W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Dodatkowo inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na zasoby wodne. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie zrównoważonego rozwoju infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, systemy bike-sharingowe). Z ich realizacją wiąże się konieczność prac budowlanych, w trakcie których powstawać mogą odpady. Podczas eksploatacji systemów bike-sharingowych mogą powstawać niewielkie ilości odpadów związanych z przeglądami rowerów i ich drobnymi naprawami. Gospodarka odpadami będzie prowadzona z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku, co będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego. Gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>Na etapie funkcjonowania infrastruktury będą powstawać odpady wynikające z normalnego jej użytkowania, przy czym nie prognozuje się by były to znaczące ilości.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zrównoważony rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego, obejmujący inwestycję w drogi rowerowe, ciągi pieszne i pieszo-rowerowe oraz systemy bike-sharingowe. Długoterminowo realizacja działania służyć będzie zmianie zachowań transportowych na rzecz rozwiązań nieemisyjnych. Rozwiązania te pozwolić mogą na ograniczenie potrzeb w zakresie rozwoju infrastruktury dla indywidualnego transportu kołowego (na przykład rozwój powierzchni parkingowych), ponadto zmniejszenie presji środowiskowej (redukcja zanieczyszczeń z transportu kołowego) przyczynić się może do ochrony niektórych gatunków, zwłaszcza wrażliwych na czynniki środowiskowe. Towarzysząca drogom rowerowym infrastruktura parkingowa będzie raczej małoskalowa. Powierzchnie parkingowe dla środków transportu niezmotoryzowanego będą znacząco mniejsze niż w przypadku budowy parkingów samochodowych. Ponadto użytkowanie parkingów rowerowych nie będzie generować szkodliwych dla środowiska substancji i tym samym nie będzie istotnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji, co będzie wiązać się z chwilowymi bądź trwałymi zmianami dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu, w tym zajmowania obszarów biologicznie czynnych na skutek prowadzonych prac budowlanych (place budów, miejsca składowania materiałów budowlanych, praca sprzętu ciężkiego, a także transport materiałów). Niemniej wyżej wymienione uciążliwości w przewodzie będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. Ponadto działanie będzie realizowane w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, co będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego. Ochronie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych i zasobów przyrodniczych służyć będzie także racjonalizacja gospodarowania</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>przestrzenia. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Tabela 55. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Zakup zero i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego (autobusy, tramwaje, trolejbusy oraz inne środki komunikacji)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 082 - Tabor czystego transportu miejskiego, charakteryzującą się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W ramach działania przewiduje się wsparcie zakupu zero i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego. Do pojazdów zeroemisyjnych należą pojazdy napędzane energią elektryczną i wodorem lub w inny sposób, który nie prowadzi do bezpośrednich emisji gazów cieplarnianych lub innych substancji objętych systemem zarządzania emisjami gazów cieplarnianych. Istotną kwestią pozostaje sposób pozyskiwania energii elektrycznej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym, obecnie ukierunkowany na emisyjne (w kwestii gazów</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>cieplarnianych) paliwa kopalne, jednak ta kwestia pozostaje poza kompetencjami samorządu województwa. Zgodnie z zapisami projektu FEP pojazdy niskoemisyjne muszą spełniać wymogi ekologiczne dla czystych pojazdów w rozumieniu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE.</p> <p>Działanie będzie zgodne z odpowiednim Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innym dokumentem planowania mobilności.</p> <p>Ewentualne emisje gazów cieplarnianych mogą się pojawić w przypadku eksploatacji pojazdów niskoemisyjnych (na przykład zasilanych HEV). Eksploatacja nowoczesnego taboru niskoemisyjnego przyczyni się do zmniejszenia wpływu transportu (w tym publicznego) na zmiany klimatu (względem emisyjnego taboru spalinowego), choć będą również odpowiadać za pewien strumień emisji. Z tego względu niezbędne jest dążenie do spełniania przez zakupiony tabor możliwie najbardziej restrykcyjnych norm emisyjności. W przypadku taboru wodorowego pożądane jest, by wykorzystywał on przede wszystkim wodór wytworzony z wykorzystaniem energii z OZE.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W ramach działania przewiduje się wsparcie zakupu zarówno zero i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego. Działanie nie będzie prowadzić do nasilenia niekorzystnych skutków zmian klimatu, mogących oddziaływać na ten tabor, jak i na inne elementy. Ponadto można przyjąć, że nowy tabor będzie dostosowany do funkcjonowania przy wysokich, jak i bardzo niskich temperaturach powietrza. Wyposażenie pojazdów w systemy klimatyzacji umożliwi komfortowe korzystanie z taboru publicznego transportu zbiorowego w czasie wysokich temperatur.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Do możliwych do wsparcia środków transportu należą: autobusy, tramwaje, trolejbusy i inne środki komunikacji.</p> <p>Zakup (wraz z wcześniejszą produkcją) i późniejsza eksploatacja taboru nie będą przekładały się w sposób negatywny na stan zasobów wodnych, w tym morskich. Na</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>etapie eksploatacji taboru można się spodziewać pośredniego, umiarkowanego wpływu na zasoby wodne. Związane to będzie przede wszystkim z pracami utrzymaniowymi i myciem taboru w zajezdniach. Z racji organizacji zajezdni należy się spodziewać, że wykorzystanie wody na te cele będzie racjonalne i opomiarowane, a nieczystości z mycia taboru będą skutecznie gromadzone oraz zagospodarowywane i nie będą stwarzać zagrożenia dla zasobów wodnych i morskich. Ponadto tabor będzie podlegał regularnym kontrolom i przeglądom technicznym, a w razie potrzeb naprawom, co gwarantuje szczelność układów płynów hydraulicznych w tych pojazdach.</p> <p>Odejście od taboru spalinowego na rzecz rozwiązań zero- i niskoemisyjnych obniży w regionie skalę oddziaływania transportu na środowisko, w tym wody. Ponadto nowy tabor wpłynie na większą atrakcyjność transportu publicznego względem indywidualnego transportu samochodowego. Rezultatem będzie zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, a także skali ich późniejszej depozycji do wód powierzchniowych i poprzez glebę do wód podziemnych. Dodatkowo zgodnie z zapisami projektu FEP pojazdy niskoemisyjne muszą spełniać wymogi ekologiczne dla czystych pojazdów w rozumieniu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Wykorzystanie nowoczesnego, opartego na technologiach wodorowych i elektrycznych (a także w mniejszym stopniu niskoemisyjnego), taboru będzie skutkowało zmniejszeniem w województwie emisji zanieczyszczeń (względem taboru spalinowego oraz indywidualnego transportu samochodowego) do powietrza, a stamtąd do wód i gleby. Dany rodzaj pojazdów charakteryzuje się także mniejszą emisją hałasu niż pojazdy spalinowe. Tabor będzie podlegał regularnym kontrolom i przeglądom technicznym, a w razie potrzeb naprawom, co gwarantuje długoletnią przydatność pojazdów, zmniejszenie awaryjności i ich eksploatację bez emisji ponadnormatywnych zanieczyszczeń do wód, gleb</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			i powietrza. W przypadku taboru niskoemisyjnego niezbędne jest dążenie do spełniania przez zakupiony tabor możliwie najbardziej restrykcyjnych norm emisyjności. Dodatkowo zgodnie z zapisami projektu FEP pojazdy niskoemisyjne muszą spełniać wymogi ekologiczne dla czystych pojazdów w rozumieniu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE. W przypadku technologii wodorowych pożądane byłoby, żeby w przyszłości produkcja wodoru odbywała się z wykorzystaniem energii elektrycznej z OZE. Pozwoliłoby to na zmniejszenie wykorzystania energii produkowanej w konwencjonalnych źródłach, opalanych paliwami kopalnymi.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Zastosowanie zeroemisyjnego i niskoemisyjnego taboru transportu publicznego służyć będzie ograniczeniu emisji zanieczyszczeń, pochodzących ze spalania paliw kopalnych (w pojazdach spalinowych). Dodatkowo unowocześnienie taboru ma służyć zwiększeniu atrakcyjności transportu publicznego i zmniejszeniu skali wykorzystania pojazdów indywidualnych w codziennym przemieszczaniu się mieszkańców. To przełoży się na jakość powietrza, wód i gleby, co bezpośrednio przyczyni się do zmniejszenia presji na różnorodność biologiczną organizmów i istniejących ekosystemów oraz stan środowiska, w którym występują.

Tabela 56. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Zakup zero i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego (autobusy, tramwaje, trolejbusy oraz inne środki komunikacji)

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Działanie polegać będzie na zakupie zero- i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego, spełniającego wymogi dla ekologicznie czystych pojazdów w rozumieniu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE. Wsparcie będzie mogło zostać udzielone na zakup: autobusów, tramwajów, trolejbusów oraz innych środków komunikacji.</p> <p>Przewiduje się, że okres eksploatacji nowego taboru będzie przekraczał kilkadziesiąt lat, co pozwoli na możliwie jak najbardziej efektywne (w wymiarze czasowym) wykorzystanie zastosowanych do produkcji taboru materiałów. Tabor będzie podlegał regularnym kontrolom i przeglądom technicznym, a w razie potrzeb naprawom, co gwarantuje długoletnią przydatność pojazdów przy jednoczesnym umiarkowanym, racjonalnym wytwarzaniu odpadów oraz bezpieczeństwo, między innymi dla środowiska. Zużyte baterie litowo-jonowe z taboru elektrycznego będą zagospodarowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i w miarę możliwości poddawane recyklingowi lub innym procesom odzysku. W przypadku pozostałych powstających odpadów związanych z eksploatacją taboru również ich zagospodarowanie będzie się odbywało zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.</p> <p>W przypadku technologii wodorowych pożądanym byłoby, żeby w przyszłości produkcja wodoru odbywała się z wykorzystaniem energii elektrycznej z OZE. Pozwoliłoby to na zmniejszenie udziału energii produkowanej w konwencjonalnych źródłach, opalanych paliwami kopalnymi i ograniczenie eksploatacji tych zasobów nieodnawialnych.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

Tabela 57. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 086 - Infrastruktura paliw alternatywnych (cel działania jest zgodny z dyrektywą (UE)2018/2001), która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych może przyczynić się do wzrostu zainteresowania ich zakupem, a stopniowy wzrost udziału pojazdów z napędem ekologicznym w ruchu drogowym długoterminowo przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania (emisje gazów cieplarnianych) mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji. Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy, umiarkowany i ustąpią po zakończeniu prac. Zastosowane rozwiązania chroniące środowisko (na przykład niepozostawianie maszyn na tak zwanym jałowym biegu) zminimalizują ich negatywny wpływ. Ponadto z uwagi na prawdopodobną niewielką skalę inwestycji, a także ich lokalizację w rejonie sieci drogowej, w okresie długoterminowym negatywne oddziaływania na łagodzenie zmian klimatu nie będą znaczące.</p>
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego		<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorii interwencji 086 - Infrastruktura paliw alternatywnych (cel działania jest zgodny z dyrektywą (UE)2018/2001), która charakteryzuje się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		<p>zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych oraz długoterminowo wzrost udziału środków transportu o takim napędzie ogółem. Można założyć, że realizacja wyżej wymienionego typu działania będzie zaprojektowana w sposób zapewniający odporność na obecne i oczekiwane przyszłe warunki klimatyczne i nie będzie prowadzić do nasilenia ich niekorzystnych skutków na ludzi, przyrodę lub aktywa.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych przyczyni się do upowszechnienia takich środków transportu, które będą zastępować obecnie eksploatowane pojazdy, co ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko, w tym na zasoby wodne i morskie, mogąc prowadzić do poprawy stanu jednolitych części wód. Dodatkowo można założyć, że w wielu przypadkach infrastruktura ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych może zostać wyposażona między innymi w systemy odwadniania terenu (w tym kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi), co pozwoli na zabezpieczenie zasobów wodnych i morskich przed sptywającymi zanieczyszczeniami.</p> <p>Z realizacją i funkcjonowaniem infrastruktury dla pojazdów zeroemisyjnych nie powinno się wiązać ryzyko wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na zasoby wodne, w tym wody morskie. Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na zasoby wodne. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania,</p>	x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych przyczyni się do upowszechnienia takich środków transportu, które będą zastępować obecnie eksploatowane pojazdy, co zwłaszcza w przypadku stosowania „zielonego” wodoru przyczyni się do efektywnego gospodarowania zasobami.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>Z funkcjonowaniem wyżej wymienionej infrastruktury nie powinno się wiązać ryzyko powstawania znaczących ilości odpadów, a ich gospodarowanie musi odbywać się w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa. Natomiast odpady mogą być wytwarzane na etapie prac budowlanych, a ich zagospodarowanie powinno być prowadzone z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Ponadto jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę.</p> <p>Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych przyczyni się do upowszechnienia takich środków transportu, które będą zastępować obecnie eksploatowane pojazdy, co przyczyni się do znaczącego ograniczenia emisji zanieczyszczeń przede wszystkim do powietrza, ale także pośrednio wody czy gleby.</p> <p>W związku z realizacją działania możliwe będą emisje zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleby (emisje z pracy maszyn i transportu, wycieki substancji ropopochodnych, hałas, drgania). Niemniej wyżej wymienione uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu prac. Zakłada się, że prace będą prowadzone w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Zakłada się również, że na etapie funkcjonowania infrastruktury będą stosowane systemy wykrywania wycieków. Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek</p>		<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych przyczyni się do upowszechnienia takich środków transportu, które będą zastępować obecnie eksploatowane</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>pojazdy, co ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko. Zmniejszenie presji transportu na środowisko (w tym redukcja emisji) przyczyni się do zachowania przyrody i bioróżnorodności w dobrym stanie.</p> <p>Negatywne oddziaływania pojawić się mogą w związku z zajmowaniem terenu, a także usuwaniem wierzchniej warstwy ziemi i roślinności. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Ważna będzie także racjonalizacja gospodarowania przestrzenią, jak również projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Dodatkowo inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Tabela 58. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Cyfryzacja transportu miejskiego

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Niniejszy typ działania jest zbieżny co do zakresu z Inwestycją zawartą w KPO – E2.2.2. Cyfryzacja transportu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wyżej wymieniona Inwestycja została oceniona w ramach „Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy”, w której nie wykazano dla niej sprzeczności z zasadą „Nie czyń poważnych szkód”.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	W projekcie FEP zaplanowano między innymi wspieranie przedsięwzięć poprawiających funkcjonowanie,

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	konkurencyjność i bezpieczeństwo publicznego transportu zbiorowego)wraz z budową i wdrożeniem elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności, która realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP. Dodatkowo w projekcie FEP zakres wynika z rozstrzygnięć linii demarkacyjnej i obejmuje cyfryzację transportu miejskiego (przykładowo: systemy organizacji przewozów; systemy informacji pasażerskiej; aplikacje planowania podróży). Analiza obu zakresów pozwala stwierdzić, że ich cele są zbieżne (poprawa funkcjonowania, konkurencyjności i bezpieczeństwa publicznego transportu zbiorowego).
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>W związku z tym przyjęto, że niniejszy typ działania jest zgodny z zasadą DNSH.</p>

Tabela 59. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Działania edukacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć edukacyjnych mających na celu budowanie świadomości mieszkańców na temat racjonalnych zachowań transportowych. To z kolei będzie skutkowało rezygnacją z podróży środkami transportu indywidualnego nierzadko o napędzie spalinowym na rzecz alternatywnych form przemieszczania się (transport publiczny, rower, urządzenia transportu osobistego - UTO). Ograniczenie zużycia paliw kopalnych przełoży się na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych z transportu. Dzięki temu niniejszy typ działania przyczynić się może do wzmocnienia działań podejmowanych w ramach celu szczegółowego (viii).</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Upowszechnienie rzetelnej wiedzy na temat negatywnego wpływu sektora transportu na środowisko przyczyni się do</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>wzrostu świadomości potrzeby przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian poprzez wybieranie transportu przyjaznego środowisku (transport publiczny, rower, UTO). Długoterminowo będzie to wspierać realizację niniejszego celu środowiskowego.</p> <p>Z uwagi na nieinwestycyjny charakter działania nie przewiduje się by miało ono pogłębiać zagrożenie zmianami klimatu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Działania edukacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych (w tym prowadzących do obniżenia negatywnego wpływu sektora transportu na środowisko) przyczynią się do popularyzacji transportu zbiorowego kosztem transportu indywidualnego, upowszechnienia zero- i niskoemisyjnych środków transportu (które w mniejszym stopniu zanieczyszczają środowisko) czy zmniejszenia popytu na transport w ogóle, co będzie skutkowało poprawą stanu jednolitych części wód.</p> <p>Z uwagi na nieinwestycyjny charakter działania nie przewiduje się by miało ono negatywnie wpływać na niniejszy cel środowiskowy.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Działania edukacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych przyczynią się do popularyzacji transportu zbiorowego kosztem transportu indywidualnego, upowszechnienia zeroemisyjnych środków transportu (które w mniejszym stopniu zanieczyszczają środowisko) czy zmniejszenia popytu na transport w ogóle, co będzie skutkowało bardziej efektywnym gospodarowaniem zasobami naturalnymi i poprawą efektywności energetycznej.</p> <p>Z uwagi na nieinwestycyjny charakter działania nie przewiduje się by miało ono negatywnie wpływać na niniejszy cel środowiskowy.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę.</p> <p>Działania edukacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych przyczynią się do popularyzacji transportu zbiorowego kosztem transportu indywidualnego,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>upowszechnienia zero- i niskoemisyjnych środków transportu (które w mniejszym stopniu zanieczyszczają środowisko) czy zmniejszenia popytu na transport w ogóle. Skutkować to będzie obniżeniem negatywnego wpływu transportu na środowisko, w tym ograniczeniem emisji zanieczyszczeń oraz poprawą jakości powietrza.</p> <p>Z uwagi na nieinwestycyjny charakter działania nie przewiduje się by miało ono negatywnie wpływać na niniejszy cel środowiskowy.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Działania edukacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych wpłyną na popularyzację transportu zbiorowego kosztem transportu indywidualnego, upowszechnienie zero- i niskoemisyjnych środków transportu (które w mniejszym stopniu zanieczyszczają środowisko) czy zmniejszenie popytu na transport w ogóle, co przyczyni się do zmniejszenia potrzeb w zakresie rozwoju infrastruktury drogowej i parkingowej, a także ograniczenia emisji z transportu. To przyczyni się do obniżenia negatywnego wpływu sektora transportu na środowisko, a tym samym do zachowania dobrego stanu i odporności ekosystemów czy zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p> <p>Z uwagi na nieinwestycyjny charakter działania nie przewiduje się by miało ono negatywnie wpływać na niniejszy cel środowiskowy.</p>

4. Fundusze europejskie dla lepiej połączzonego Pomorza

(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Tabela 60. Lista kontrolna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój infrastruktury drogowej

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 61. Ocena merytoryczna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój infrastruktury drogowej

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Nie przewiduje się znaczącego wzrostu emisji gazów cieplarnianych, będących skutkiem realizacji inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury dróg wojewódzkich (w tym obwodnic), które będą realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.</p> <p>Wszakże z realizacją inwestycji z dużym prawdopodobieństwem wiązać się będzie zwiększenie natężenia ruchu na drogach, to nie powinno wpłynąć na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych. Wynikać to będzie z umożliwienia wykonywania usług publicznego transportu zbiorowego i zastąpienia nim pojazdów indywidualnych, upłynnienia ruchu, zwiększenia</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>prędkości poruszających się pojazdów oraz zmniejszenia zużycia paliwa.</p> <p>Ponadto niektóre inwestycje (obwodnice) służąc będą wyprowadzeniu ruchu kołowego z centrów miast i miejscowości, co przełoży się na poprawę komfortu życia mieszkańców tych terenów, a także zmniejszenie zjawiska kongestii na terenach zurbanizowanych, co także prowadzić będzie do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych. Osiągnięte efekty wzmocnione będą przez wykorzystanie systemów cyfrowych, między innymi inteligentnych systemów transportowych (ITS).</p> <p>Jak zapisano w projekcie FEP z zastrzeżeniem obiektów P&R położonych poza obszarami centralnymi miast oraz obwodnic, inwestycje drogowe realizowane na obszarach miast nie będą obejmowały budowy nowych, ani zwiększenia pojemności lub przepustowości istniejących dróg lub parkingów i nie będą przyczyniały się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego w obszarach miejskich. W związku z tym realizacja działania nie powinna wiązać się ze znaczącym wzrostem emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Ważną rolę w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych do powietrza będą odgrywać wykorzystywane w trakcie inwestycji materiały, zwłaszcza związane z nowymi nawierzchniami drogowymi. Niższy współczynnik tarcia pozwoli na zmniejszenie spalania paliwa przez pojazdy, co w ujęciu globalnym może dać znaczący efekt redukcji emisji m.in. gazów cieplarnianych.</p> <p>Jakość użytych materiałów powinna także gwarantować utrzymanie infrastruktury drogowej w dobrym stanie możliwie jak najdłużej, co przełoży się na ograniczone potrzeby remontowe w przyszłości i emisje z tym związane.</p> <p>Krótkotrwały wzrost emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych, wynikający z pracy maszyn i wzmożonego transportu, nastąpi na etapie prowadzenia prac budowlanych, przy czym oddziaływanie to ustąpi wraz z końcem prac.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Nie przewiduje się, by rozwój infrastruktury drogowej dróg wojewódzkich doprowadził do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na ludność, przyrodę lub aktywa. Ponadto nie przewiduje się by wyżej wymienione inwestycje doprowadziły do zaistnienia niekorzystnego wpływu klimatu na ich stan.</p> <p>Prawdopodobnie (według wskaźnika produktu) wśród realizowanych inwestycji dominować będzie przebudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury, jednak nie można wykluczyć możliwości realizacji nowych odcinków dróg, w tym obwodnic.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Jak wynika z analiz przeprowadzonych na potrzeby Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie mobilności i komunikacji, którego element stanowi Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Pomorskiego 2030, do głównych zagrożeń klimatycznych dla dróg wojewódzkich w województwie pomorskim należą przede wszystkim nawałny deszcz i porywisty wiatr. Ponadto w świetle postępujących zmian klimatu można przypuszczać, że w niedalekiej przyszłości infrastruktura drogowa będzie także poddawana działaniu ekstremalnie wysokich temperatur. Ze względu na skalę planowanych inwestycji (łącznie 40 km dróg, zgodnie ze wskaźnikiem produktu z projektu FEP) nie przewiduje się, by ich realizacja miała znacząco przyczynić się do zwiększenia niekorzystnego wpływu klimatu na różne elementy. Pozwolą one natomiast ograniczyć podatność modernizowanej infrastruktury na uszkodzenia wynikającego z czynników klimatycznych (między innymi spękania asfaltu).</p> <p>Ponadto inwestycje związane z budową obwodnic będą służyć wyprowadzeniu ruchu kołowego poza centralne części miast i miejscowości, w których z racji intensywności zabudowy pojawiać się może zjawisko wysp ciepła. Mniejszy ruch samochodów bezpośrednio przełoży się na ograniczenie „zysków ciepła” z pracujących silników, nagrzewającej się karoserii czy spalin w terenach zmagających się z problemem nadmiernie nagrzanym powierzchniami. Dodatkowo tam gdzie będzie to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. To przyczyni się do ograniczenia ryzyka niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych (na przykład nawałne deszcze).</p> <p>Ważne jest, by w trakcie projektowania infrastruktury uwzględniać potencjalne zagrożenia, wynikające z czynników klimatycznych, w szczególności nawałnych deszczy i silnych wiatrów. Lokalizacja drogi nie może także pomniejszać odporności sąsiadujących z nią terenów na zmiany klimatu.</p> <p>Ważne jest między innymi, by realizowane inwestycje uwzględniały możliwość odwodnienia pasa drogowego, służącego z jednej strony ochronie infrastruktury drogowej, a z drugiej - ochronie zasobów wodnych (na przykład retencja wody, odprowadzanie wody po oczyszczeniu do gruntu, zmniejszenie zjawiska parowania). Ponadto tam, gdzie kwestie zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego na to pozwolą, w ramach realizowanych inwestycji kluczowa powinna być maksymalizacja ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) bądź wprowadzanie nowych nasadzeń. Celem takiego działania będzie zmniejszanie skali nagrzewania się nawierzchni drogi, regulacja wilgotności i wzrost infiltracji powierzchniowej poprzez intercepcję (zatrzymywanie przez roślinność) wody.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Ewentualne przedostawanie się zanieczyszczeń do gruntu i do wód może nastąpić w sytuacjach awaryjnych - na etapie prac budowlanych, w postaci wycieków substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, w tym wody, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Założono, że rozwiązania projektowe dla dróg obejmować będą zapewnienie retencji oraz systemy odprowadzania i oczyszczania wód (wraz z ewentualnymi zanieczyszczeniami olejowymi czy pochodzącymi z ścierania opon), wpływających z nawierzchni drogowej. Pozwolą one na wyeliminowanie ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych, znajdujących się w sąsiedztwie pasa drogowego. Dodatkowo powinny pozwolić na ograniczenie przenikania do wód i gleb substancji chemicznych, wykorzystywanych do zimowego utrzymania dróg.</p> <p>Ochronie jakości wód służyć będzie także projektowanie infrastruktury z uwzględnieniem istniejących i prognozowanych zagrożeń klimatycznych, zwłaszcza związanych z podtopieniami i powodzią.</p> <p>W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Planowane działania będą polegać przede wszystkim na modernizacji i przebudowie istniejącej infrastruktury, możliwe będzie także wsparcie budowy nowych odcinków dróg, w tym obwodnic. Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Należy dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu. Destrukt (asfaltowy lub betonowy, zawierający ok 90-95% kruszywa) powstający w trakcie frezowania warstw istniejących nawierzchni drogowych może zostać ponownie wykorzystany w mieszankach mineralno-asfaltowych jako częściowy substytut kruszywa, a także do utwardzania poboczy, podbudów drogowych, budowy zjazdów i tym podobnych. W przypadku konieczności czasowego składowania mas ziemnych z wykopów konieczne jest odpowiednie przygotowanie do tego miejsca. Należy także dążyć do tego, by wydobyty materiał w miarę możliwości i jego przydatności wykorzystać ponownie w trakcie prac budowlanych.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury drogowej w dobrym stanie możliwie jak najdłużej. Pozwoli to ograniczyć w przyszłości potrzeby remontowe, co skutkować będzie ograniczeniem ilości powstających odpadów rozbiórkowych i zapotrzebowania na materiały budowlane.</p> <p>Na etapie eksploatacji infrastruktury drogowej ewentualne odpady pochodzą z opróżniania systemów oczyszczania wód opadowych i roztopowych, przy czym ich utylizacja musi odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Planowane działania służą przede wszystkim zwiększeniu bezpieczeństwa ruchu drogowego, upłynnieniu ruchu i zmniejszeniu zjawiska kongestii, a także wzmocnieniu wykorzystywania transportu publicznego. Może to skutkować zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza z transportu (zwłaszcza związanego z wysokim spalaniem paliw przy bardzo niskich prędkościach), wynikające z zatorów drogowych i intensywnego wykorzystania transportu indywidualnego. To z kolei przełoży się na poprawę jakości powietrza (redukcję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych), a poprzez zmniejszenie depozycji zanieczyszczeń z powietrza w glebie i wodach, także i tych komponentów środowiska. Ponadto dzięki spodziewanemu zmniejszeniu liczby zdarzeń drogowych możliwe będzie ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia wód i gleby substancjami ropopochodnymi i innymi wyciekami, pochodzącymi z uszkodzonych pojazdów. Tam gdzie będzie to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. To dodatkowo przyczyni się do ograniczenia przedostawania się zanieczyszczeń.</p> <p>Z funkcjonowaniem nowej i przebudowanej infrastruktury wiązać się może wzmożony ruch samochodowy i wystąpienie nowych</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>emisji hałasu i drgań. Przy czym dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań - nowych nawierzchni o lepszych parametrach (w tym tak zwane ciche nawierzchnie), odpowiedniej geometrii dróg (łuki na przebiegu drogi) i organizacji ruchu możliwa będzie poprawa względem stanu dotychczasowego warunków wibroakustycznych w pasie drogowym i poza nim. Dodatkowo tam, gdzie uwarunkowania lokalne będą tego wymagały konieczne może się okazać zastosowanie ekranów akustycznych ograniczających uciążliwości hałasowe, przy czym powinno to zostać rozważone na etapie projektowania inwestycji i procedury OOŚ.</p> <p>Z punktu widzenia charakteru inwestycji nie przewiduje się możliwości wystąpienia znaczących zanieczyszczeń światłem. W większości przypadków oświetlenie dróg wojewódzkich będzie realizowane jedynie na terenach zabudowanych, przy przejściach dla pieszych, skrzyżowaniach i tym podobne, gdzie służyć będzie zachowaniu bezpieczeństwa wszystkich użytkowników drogi.</p> <p>W trakcie prowadzonych prac inwestycyjnych pojawić się mogą dodatkowe, chwilowe emisje zanieczyszczeń do środowiska, wynikające z pracy maszyn, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy wzrostu zapylenia. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny i kontrola stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.</p> <p>Wprowadzenie zieleni uzupełniającej i nowych nasadzeń wzdłuż modernizowanych i przebudowywanych dróg (tam, gdzie względy bezpieczeństwa ruchu drogowego na to pozwolą) także będzie ograniczało potencjalne zanieczyszczenie. Rośliny wyższe (drzewa i krzewy) pełnią funkcję filtracyjną, oczyszczając z zanieczyszczeń gleby oraz wody gruntowe i powierzchniowe (tak zwane fitoremediacja).</p> <p>Ograniczeniu potencjalnych zanieczyszczeń służyć będzie także projektowanie infrastruktury z uwzględnieniem istniejących i prognozowanych zagrożeń klimatycznych, zwłaszcza związanych z podtopieniami i powodzią. Dodatkowo projektowanie i realizacja inwestycji powinny w miarę możliwości uwzględniać ustalenia wynikające z krajowych i regionalnych dokumentów dedykowanych środowisku.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków,</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Zgodnie ze wskaźnikiem produktu projektu FEP przewiduje się przede wszystkim modernizację i przebudowę istniejących dróg, jednak możliwa będzie także budowa nowych odcinków dróg (na przykład obwodnic). To pozwala przypuszczać, że skala nowych negatywnych oddziaływań na bioróżnorodność czy ciągłość przestrzenną ekosystemów powinna być ograniczona. Główne oddziaływania wiążą się będą z zajmowaniem (czasowym lub trwałym) terenów zielonych, likwidacją istniejącej zieleni,</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		<p>zagrożeniem dla istniejących ekosystemów, płoszeniem, a także likwidacją miejsc bytowania, żerowania i rozrodu różnych gatunków, zmianą stosunków wodno-gruntowych czy wprowadzaniem do środowiska nowych zanieczyszczeń.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji. Przykładowo właściwe organy mogą zobowiązać inwestorów do podjęcia działań dodatkowych, w szczególności do prowadzenia nadzoru (w tym między innymi herpetologicznego, ornitologicznego, chiropterologicznego, botanicznego, mykologicznego), dostosowania harmonogramu prac do biologii poszczególnych grup organizmów czy ochrony gatunków chronionych (na przykład przeniesienie gatunków chronionych do siedlisk zastępczych), a także do wprowadzenia do projektu rozwiązań zapewniających zachowanie ciągłości ekologicznej obszarów cennych przyrodniczo i ważnych korytarzy migracyjnych.</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń (tam, gdzie kwestie zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego na to pozwolą). W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją. Będzie to sprzyjać wzmocnieniu istniejących lub stworzeniu nowych korytarzy ekologicznych.</p> <p>Ochronie ciągłości ekologicznej i zasobów przyrodniczych służyć będzie także racjonalizacja gospodarowania przestrzenią, a także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p>

Tabela 62. Lista kontrolna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Tabor kolejowy wraz z infrastrukturą utrzymaniowo-naprawczą

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. działanie wpisuje się w kategorię interwencji 107 - Bezemisyjny/zasilany energią elektryczną tabor kolejowy, charakteryzującą się współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu w wysokości 100%. W związku z tym działanie można uznać za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu środowiskowego.</p> <p>W ramach działania przewiduje się zakup taboru kolejowego do przewozów o charakterze regionalnym. Inwestycja ta będzie realizowana w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W ramach działania przewiduje się zakup taboru kolejowego do przewozów o charakterze regionalnym. W projekcie FEP planuje się wsparcie zakupu zeroemisyjnego taboru kolejowego wykorzystywanego w przewozach pasażerskich, spełniającego wymagania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym wraz z inwestycjami w infrastrukturę utrzymaniowo-naprawczą.</p> <p>Realizacja działania nie będzie prowadzić do nasilenia niekorzystnych skutków zmian klimatu, mogących oddziaływać na ten tabor i infrastrukturę, jak i na inne elementy. Ponadto można przyjąć, że nowy tabor będzie dostosowany do funkcjonowania przy wysokich temperaturach powietrza.</p> <p>Infrastruktura utrzymaniowo-naprawcza w związku z pełnioną funkcją będzie lokalizacyjnie związana z istniejącą siecią kolejową. Przypuszczać można, że nie będzie ona zlokalizowana na obszarach, na których występują największe zagrożenia klimatyczne w regionie, w szczególności związane z powodzią i podtopieniami. Niezależnie od tego warto, by w trakcie projektowania uwzględnić potrzebę zapewnienia możliwie jak największej odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Zakup i późniejsza eksploatacja taboru nie będą przekładały się w sposób negatywny na stan zasobów wodnych, w tym morskich. Odejście od taboru spalinowego na rzecz rozwiązań zeroemisyjnych obniży w regionie skalę oddziaływania transportu kolejowego na środowisko, w tym wody. Ponadto nowy tabor kolejowy wpłynie na większą atrakcyjność przewozów kolejowych względem indywidualnego transportu samochodowego. Rezultatem będzie zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, a także skali ich późniejszej depozycji do wód powierzchniowych i poprzez glebę do wód podziemnych. W przypadku nowego taboru z toaletami, toalety te powinny zostać wyposażone w zamknięty obieg, co pozwoli wyeliminować odprowadzanie ścieków z toalet pociągów bezpośrednio na tory.</p> <p>Także działalność naprawczo-utrzymawcza (serwis taboru, ich naprawy i utrzymywanie w czystości) nie tylko nie powinna wiązać się z nadmiernymi oddziaływaniami, ale także ze względu na ograniczanie liczby i charakteru awarii składów i lokomotyw, może przyczynić się do zmniejszenia incydentów wycieków substancji niebezpiecznych do środowiska.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Przewiduje się, że okres eksploatacji nowego taboru będzie przekraczał kilkadziesiąt lat, co pozwoli na możliwie jak najbardziej efektywne (w wymiarze czasowym) wykorzystanie zastosowanych do produkcji taboru materiałów. Infrastruktura utrzymawczo-naprawcza pozwoli na maksymalizację okresu eksploatacji taboru i utrzymanie go w dobrym stanie technicznym, a także objęcie pracami serwisowymi pozostałego, funkcjonującego już w regionie.</p> <p>Ewentualne prace budowlane prowadzone w związku z inwestycjami w infrastrukturę utrzymawczo-naprawczą uwzględnić muszą potrzebę poszanowania hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku. Wyżej wymieniona zasada musi być uwzględniana także w trakcie funkcjonowania infrastruktury utrzymaniowo-naprawczej.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Wykorzystanie nowoczesnego taboru, opartego na zeroemisyjnych technologiach, będzie skutkować zmniejszeniem w województwie emisji zanieczyszczeń (względem taboru spalinowego oraz indywidualnego transportu samochodowego) do powietrza, wody i gleby. W przypadku nowego taboru z toaletami, toalety te powinny zostać wyposażone w zamknięty obieg, co pozwoli wyeliminować odprowadzanie ścieków z toalet pociągów bezpośrednio na tory. W trakcie prowadzonych prac inwestycyjnych obejmujących budowę infrastruktury utrzymaniowo-naprawczej pojawić się mogą chwilowe emisje zanieczyszczeń do środowiska, wynikające z pracy maszyn, wzmożonego transportu na i z placu budowy, sytuacji awaryjnych i niekontrolowanych wycieków czy zwiększonego zapylenia. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym nadzór inwestycyjny, odpowiedni harmonogram prac, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 63. Ocena merytoryczna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Tabor kolejowy wraz z infrastrukturą utrzymaniowo-naprawczą

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego</p>		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W ramach działania przewiduje się zakup taboru kolejowego do przewozów o charakterze regionalnym. W projekcie FEP planuje się wsparcie zakupu zeroemisyjnego taboru kolejowego wykorzystywanego w przewozach pasażerskich, spełniającego wymagania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym wraz z inwestycjami w infrastrukturę utrzymaniowo-naprawczą.</p> <p>Zastosowanie zeroemisyjnego taboru w przewozach pasażerskich służyć będzie ograniczeniu emisji zanieczyszczeń emitowanych przez pojazdy o napędzie spalinowym. Dodatkowo unowocześnienie taboru ma służyć zwiększeniu atrakcyjności transportu publicznego i zmniejszeniu skali wykorzystania pojazdów indywidualnych w codziennym przemieszczaniu się mieszkańców. To przełoży się na jakość powietrza, wód i gleby, co bezpośrednio przyczyni się do zmniejszenia presji na istniejące ekosystemy i środowisko, w którym występują.</p> <p>W przypadku infrastruktury utrzymaniowo-naprawczej można założyć, że w związku ze swoją funkcją, położona będzie ona w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej sieci kolejowej (czyli z dużym prawdopodobieństwem w terenach zurbanizowanych, o charakterze przemysłowym). Z tego względu nie przewiduje się, by jej lokalizacja miała wywołać nowe znaczące oddziaływania na istniejącą bioróżnorodność i ekosystemy. Co więcej, prace serwisowe na rzecz utrzymania dobrego stanu wykorzystywanego taboru, prowadzić będą do zmniejszenia awarii czy niekontrolowanych wycieków zanieczyszczeń z taboru.</p> <p>Ewentualne, krótkotrwałe oddziaływania na niektóre gatunki mogą wystąpić na etapie prowadzonych prac budowlanych i wiązać się mogą między innymi z płoszeniem zwierząt czy likwidacją istniejącej roślinności. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>W przypadku infrastruktury utrzymaniowo-naprawczej inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie OOŚ. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.

5. Fundusze europejskie dla silniejszego społecznie Pomorza (EFS+)

(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Tabela 64. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (a) – typ działania: Poprawa sytuacji na rynku pracy

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego działania jest przede wszystkim poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w tym między innymi osób młodych w wieku 18-29 lat, osób w wieku 55 lat i starszych, długotrwale bezrobotnych czy z niepełnosprawnościami. Ponadto w projekcie FEP również zaplanowano wsparcie dla osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, które nierzadko mają na celu ominięcie przepisów prawa pracy i obniżenie kosztów zatrudnienia. Preferowane będą projekty ukierunkowane na nabywanie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości, kluczowych technologii prorozwojowych czy zielonej gospodarki. Przewiduje się, że wsparte formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych mogą być realizowane zarówno metodami tradycyjnymi – stacjonarnie, jak i metodami zdalnymi i hybrydowo, co może przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu. Pośrednio rozwój wyżej wymienionych kompetencji długoterminowo może przyczynić się do rozwoju kadry pracowniczej branż, w których działalność istotne jest łagodzenie zmian klimatu, zmiana nawyków i zachowań oraz upowszechnianie rozwiązań przyczyniających się do łagodzenia zmian klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (zwiększenie wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych czy czystej lub neutralnej dla klimatu mobilności).</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących wszystkich osób poszukujących pracy. Preferowane będą projekty między innymi ukierunkowane na nabywanie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości, kluczowych technologii prorozwojowych czy zielonej gospodarki. Rozwój wyżej wymienionych kompetencji może przyczynić się do rozwoju kadry pracowniczej branż, w których działalności istotne jest rozpoznanie i zastosowanie rozwiązań w zakresie adaptacji (na przykład rozwój błękitno-zielonej infrastruktury), co może przyczynić się do ograniczenia ryzyka niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych.</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich</p> <p>Planowane w projekcie FEP wsparcie o nieinfrastrukturalnym charakterze ma zwiększyć dostęp do zatrudnienia i działań aktywizujących wszystkie osoby poszukujące pracy. Preferowane będą projekty między innymi ukierunkowane na nabywanie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości, kluczowych technologii prorozwojowych czy zielonej gospodarki. Rozwój tych kompetencji przyczyni się do rozwoju kadry pracowniczej branż, w których działalności istotne jest rozpoznanie i stosowanie zrównoważonego wykorzystywania zasobów wodnych i ich ochrony.</p> <p>Przewiduje się, że wsparte formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych będą realizowane różnicowanymi metodami (stacjonarnie, zdalnie, hybrydowo), co może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu do gleb i wód, a tym samym pośrednio przyczynić się do bardziej zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych i morskich.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			Z uwagi na charakter działania udzielone wsparcie nie będzie bezpośrednio zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu JCW powierzchniowych i podziemnych oraz dobremu stanowi środowiska wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Planowane w projekcie FEP wsparcie ma zwiększyć dostęp do zatrudnienia i działań aktywizujących wszystkie osoby poszukujące pracy. Preferowane będą projekty między innymi ukierunkowane na nabywanie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości, kluczowych technologii prorozwojowych czy zielonej gospodarki. Rozwój wyżej wymienionych kompetencji może przyczynić się do wzmocnienia świadomej kadry pracowniczej w branżach, w których działalności szczególnie istotne jest zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ich przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu, co służyć będzie bardziej efektywnemu wykorzystaniu zasobów naturalnych w przyszłości. W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów biurowych, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Planowane w projekcie FEP wsparcie przede wszystkim ma zwiększyć dostęp do zatrudnienia i działań aktywizujących wszystkich osób poszukujących pracy. Preferowane będą projekty między innymi ukierunkowane na nabywanie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości, kluczowych technologii prorozwojowych czy zielonej gospodarki. Pośrednio rozwój wyżej wymienionych kompetencji może przyczynić się do zapobiegania i ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz poprawy jakości powietrza, wody i gleb, przykładowo poprzez rozwój kadr pracowników, wykorzystujących innowacyjne technologie. W związku z nieinfrastrukturalnym charakterem działania nie przewiduje się możliwości wystąpienia znacznych emisji zanieczyszczeń wynikających z jego realizacji. Ponadto</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			przewiduje się, że wsparte formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych mogą być realizowane zróżnicowanymi metodami (stacjonarnie, zdalnie, hybrydowo), co może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu do powietrza, wód, gleb.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Planowane w projekcie FEP wsparcie przede wszystkim ma zwiększyć dostęp do zatrudnienia i działań aktywizujących wszystkich osób poszukujących pracy. Preferowane będą między innymi projekty ukierunkowane na nabywanie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości czy zielonej gospodarki. Realizacja działania może mieć wkład w osiągnięcie celu środowiskowego poprzez rozwój kadr pracowników, wykorzystujących innowacyjne technologie, świadomych potrzeby zrównoważonego korzystania z zasobów środowiska oraz roli ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Zakres działania nie obejmuje realizacji infrastruktury i tym samym nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

(b) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy

Tabela 65. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (b) – typ działania: Rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy; doskonalenie mechanizmów diagnozowania i prognozowania zapotrzebowania na kompetencje na regionalnym i lokalnych rynkach pracy

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym i regionalnym.</p> <p>Zaplanowano w jego ramach rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz prowadzenie badań i analiz zmian, potrzeb, trendów oraz procesów gospodarczych w zakresie innowacyjności, przedsiębiorczości i rynku pracy województwa pomorskiego oraz realizowaną w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP interwencję w zakresie rozwijania regionalnego systemu monitorowania gospodarki, rynku pracy i turystyki.</p> <p>Działanie z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter nie wiąże się bezpośrednio z emisją gazów cieplarnianych. Przewiduje się, że rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz analizy rynku pracy mogą być realizowane zróżnicowanymi metodami (stacjonarnie, zdalnie, hybrydowo), co może przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu, a tym samym pośrednio do złagodzenia zmian klimatu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym i regionalnym.</p> <p>Zaplanowano w jego ramach rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz prowadzenie badań i analiz zmian, potrzeb, trendów oraz procesów gospodarczych w zakresie</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>innowacyjności, przedsiębiorczości i rynku pracy województwa pomorskiego.</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych.</p> <p>Celem działania jest doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym i regionalnym.</p> <p>Zaplanowano w jego ramach rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz prowadzenie badań i analiz zmian, potrzeb, trendów oraz procesów gospodarczych w zakresie innowacyjności, przedsiębiorczości i rynku pracy województwa pomorskiego. Przewiduje się, że rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz analizy rynku pracy mogą być realizowane zróżnicowanymi metodami (stacjonarnie, zdalnie, hybrydowo), co może przyczynić się do ograniczenia emisji z transportu do gleb i wód i tym samym pośrednio do bardziej zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Działanie ma nieinfrastrukturalny charakter i nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich oraz nie będzie się wiązało z emisjami zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem działania jest doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym i regionalnym.</p> <p>Zaplanowano w jego ramach rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz prowadzenie badań i analiz zmian, potrzeb, trendów oraz procesów gospodarczych w zakresie innowacyjności, przedsiębiorczości i rynku pracy województwa pomorskiego.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów biurowych, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Przewiduje się, że rozwój kompetencji pracowników</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz analizy rynku pracy mogą być realizowane zróżnicowanymi metodami (w tym zdalnie, hybrydowo), co może przyczynić się do ograniczenia produkcji odpadów z tych działań.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę. Celem działania jest doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym i regionalnym.</p> <p>Zaplanowano w jego ramach rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz prowadzenie badań i analiz zmian, potrzeb, trendów oraz procesów gospodarczych w zakresie innowacyjności, przedsiębiorczości i rynku pracy województwa pomorskiego.</p> <p>Działanie z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z bezpośrednimi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Przewiduje się, że rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz analizy rynku pracy mogą być realizowane zróżnicowanymi metodami (stacjonarnie, zdalnie, hybrydowo), co może pośrednio przyczynić się do ograniczenia emisji z transportu do powietrza, wód i gleby i tym samym zmniejszenia ryzyka degradacji tych komponentów środowiska.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem działania jest doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym i regionalnym.</p> <p>Zaplanowano w jego ramach rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy oraz prowadzenie badań i analiz zmian, potrzeb, trendów oraz procesów gospodarczych w zakresie innowacyjności, przedsiębiorczości i rynku pracy województwa pomorskiego.</p> <p>Zakres działania nie obejmuje realizacji infrastruktury i tym samym nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Tabela 66. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (c) – typ działania: Wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.</p> <p>Zakres działania obejmuje między innymi aktywizację społeczno-zawodową kobiet, wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wyłącznie jako wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową), upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu, wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej, readaptację osób powracających do pracy, zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywanie stereotypów związanych z płcią.</p> <p>Działanie z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter nie wiąże się bezpośrednio z emisją gazów cieplarnianych. Upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej, może przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.</p> <p>Zakres działania obejmuje między innymi aktywizację społeczno-zawodową kobiet, wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wyłącznie jako</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową), upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu, wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej, readaptację osób powracających do pracy, zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywanie stereotypów związanych z płcią.</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych.</p> <p>Celem działania jest wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.</p> <p>Zakres działania obejmuje między innymi aktywizację społeczno-zawodową kobiet, wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wyłącznie jako wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową), upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu, wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej, readaptację osób powracających do pracy, zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywanie stereotypów związanych z płcią.</p> <p>Działanie ma nieinfrastrukturalny charakter i nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich oraz nie będzie się wiązało z emisjami zanieczyszczeń do wód. Upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej, może przyczynić się do ograniczenia emisji z transportu do gleb i wód i tym samym pośrednio do bardziej zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem działania jest wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Zakres działania obejmuje między innymi aktywizację społeczno-zawodową kobiet, wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wyłącznie jako wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową), upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu, wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej, readaptację osób powracających do pracy, zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywanie stereotypów związanych z płcią.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów biurowych, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem działania jest wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.</p> <p>Zakres działania obejmuje między innymi aktywizację społeczno-zawodową kobiet, wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wyłącznie jako wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową), upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu, wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej, readaptację osób powracających do pracy, zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywanie stereotypów związanych z płcią.</p> <p>Działanie z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z bezpośrednimi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej, może pośrednio przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu do powietrza, wód i gleby i tym samym zmniejszenia ryzyka degradacji tych komponentów środowiska.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem działania jest wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.</p> <p>Zakres działania obejmuje między innymi aktywizację społeczno-zawodową kobiet, wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wyłącznie jako wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową), upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu, wzmocnienie kompetencji kadry zarządzającej, readaptację osób powracających do pracy, zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywanie stereotypów związanych z płcią.</p> <p>Zakres działania nie obejmuje realizacji infrastruktury i tym samym nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

Tabela 67. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (d) – typ działania: Aktywne i zdrowe starzenie

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa oraz wzrost świadomości roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, w tym między innymi działania z zakresu kompleksowej rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy oraz eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.</p> <p>Zakres działania obejmuje profilaktykę i diagnostykę, zapobieganie występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej.</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych. Co więcej rozwój i wykorzystanie nowoczesnych technologii takich jak telemedycyna może sprzyjać ograniczeniu potrzeby przemieszczania się w celu uzyskania wsparcia w placówkach medycznych i tym samym emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa oraz wzrost świadomości roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, w tym między innymi działania z zakresu kompleksowej rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy oraz eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Zakres działania obejmuje profilaktykę i diagnostykę, zapobieganie występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej. W warunkach zmieniającego się klimatu można się spodziewać nasilenia negatywnych skutków już występujących chorób cywilizacyjnych czy innych zdarzeń epidemiologicznie. Realizacja zadania może przyczynić się do zmniejszenia negatywnych skutków tych chorób.</p> <p>Działanie, z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa oraz wzrost świadomości roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, w tym między innymi działania z zakresu kompleksowej rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy oraz eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.</p> <p>Zakres działania obejmuje profilaktykę i diagnostykę, zapobieganie występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej.</p> <p>Działanie, z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich, w szczególności nie będzie skutkowało emisjami zanieczyszczeń do wód. Rozwój i wykorzystanie nowoczesnych technologii takich jak telemedycyna może sprzyjać ograniczeniu potrzeby przemieszczania się w celu uzyskania wsparcia medycznego w placówkach stacjonarnych i tym samym ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do wód.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa oraz wzrost świadomości roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, w tym między innymi działania z zakresu kompleksowej rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy oraz eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.</p> <p>Działanie będzie obejmować profilaktykę i diagnostykę, zapobieganie występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów, głównie biurowych, ale też medycznych (z czynności profilaktycznych, diagnostycznych, rehabilitacyjnych), których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa oraz wzrost świadomości roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, w tym między innymi działania z zakresu kompleksowej rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy oraz eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.</p> <p>Zakres działania obejmuje profilaktykę i diagnostykę, zapobieganie występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej.</p> <p>Działanie nie wiąże się z emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby, co więcej rozwój nowoczesnych</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			technologii takich jak telemedycyna może sprzyjać ograniczeniu potrzeby przemieszczania się w celu uzyskania wsparcia medycznego w placówkach i tym samym emisji zanieczyszczeń z transportu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa oraz wzrost świadomości roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, w tym między innymi działania z zakresu kompleksowej rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy oraz eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.</p> <p>Działanie będzie obejmować profilaktykę i diagnostykę, zapobieganie występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności (w tym poprzez działania z zakresu rehabilitacji leczniczej) oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej.</p> <p>Zakres działania, z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

Tabela 68. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (d) – typ działania: Adaptacyjność

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie procesów dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym związanych z obszarem zielonej gospodarki oraz gospodarki o obiegu zamkniętym. Realizacja</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>tych przedsięwzięć będzie odbywać się zwłaszcza poprzez wprowadzenie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej oraz dostosowanie środowiska pracy.</p> <p>Działanie, ze względu na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie się wiązało z bezpośrednimi emisjami gazów cieplarnianych. Pośrednio wprowadzenie pracy zdalnej i inne rozwiązania organizacji pracy długoterminowo mogą przyczynić się do łagodzenia zmian klimatu poprzez zmniejszenie potrzeb transportowych (na trasie dom – praca), zużycia energii, ciepła, chłodu i powierzchni wykorzystywanych w miejscu pracy, co wpłynie na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie procesów dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym wprowadzenie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej oraz dostosowanie środowiska pracy.</p> <p>Działanie, ze względu na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych. Nowe rozwiązania w zakresie organizacji warunków pracy mogą się przyczynić do lepszych warunków pracy w świetle zmieniającego się klimatu i związanych z tym zagrożeń (na przykład upałów, chorób zakaźnych), w tym dla grup pracowników szczególnie narażonych na ich negatywne skutki (między innymi osoby starsze, niepełnosprawni, przewlekle chore).</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie procesów dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym wprowadzenie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej oraz dostosowanie środowiska pracy.</p> <p>Działanie, ze względu na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie prowadziło do zintensyfikowania wykorzystania</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zasobów wodnych lub morskich i zmniejszenia poziomu ich ochrony. Pośrednio wprowadzenie pracy zdalnej oraz inne rozwiązania w organizacji pracy mogą przyczynić się do poprawy stanu ekosystemów wodnych poprzez zmniejszenie potrzeb transportowych (na trasie dom – praca), co wpłynie na ograniczenie emisji pochodzących z transportu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie procesów dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym wprowadzenie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej oraz dostosowanie środowiska pracy.</p> <p>Pośrednio wprowadzenie pracy zdalnej oraz inne rozwiązania dotyczące organizacji pracy mogą przyczynić się do zmniejszenia zużycia zasobów i materiałów w siedzibie pracodawcy. Jednocześnie w wyniku zdalnych form świadczenia pracy można spodziewać się powstawania pewnego poziomu odpadów elektrycznych i elektronicznych (na przykład komputery przenośne). Odpady te będą zagospodarowywane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym z zastosowaniem dedykowanych im metod odzysku i recyklingu.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie procesów dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym związanych z obszarem zielonej gospodarki oraz gospodarki o obiegu zamkniętym. Realizacja tych przedsięwzięć będzie odbywać się zwłaszcza poprzez wprowadzenie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej oraz dostosowanie środowiska pracy.</p> <p>Pośrednio wprowadzenie pracy zdalnej oraz innych rozwiązań organizacji pracy może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń oraz poprawy jakości powietrza, wody i gleb, poprzez zmniejszenie potrzeb</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>transportowych (na trasie dom – praca), co wpłynie na ograniczenie emisji pochodzących z transportu.</p> <p>Działanie z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z bezpośrednimi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie procesów dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym wprowadzenie elastycznych form zatrudnienia i pracy zdalnej oraz dostosowanie środowiska pracy.</p> <p>Pośrednio wprowadzenie pracy zdalnej oraz innych rozwiązań organizacji pracy może przyczynić się do zachowania bioróżnorodności i ekosystemów poprzez zmniejszenie potrzeb transportowych (na trasie dom – praca), co wpłynie na ograniczenie emisji pochodzących z transportu.</p> <p>Zakres działania nie obejmuje realizacji infrastruktury i tym samym nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Tabela 69. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (f) – typ działania: Edukacja przedszkolna⁵; kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, w tym realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP dotyczących wsparcia szkół i placówek oświatowych oraz utworzenia sieci referencyjnych szkół i placówek oświatowych, jak również wsparcie działań mających na celu podniesienie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej oraz edukacji szkolnej, w tym przyczyniających się do wspierania rozwoju kluczowych kompetencji wśród dzieci. Kompetencje kluczowe obejmować mogą między innymi wiedzę z zakresu zmian klimatu i metod ich łagodzenia oraz innych wyzwań cywilizacyjnych. Pośrednio wsparcie rozwoju powyższych kompetencji może w przyszłości wpłynąć na zmianę zachowań na korzystniejsze pod względem wpływu na środowisko, w tym na klimat.</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, oraz wsparcie działań</p>

⁵ Działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji prowadzonej w CP 4 – celu szczegółowym (ii).

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>mających na celu podniesienie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej i szkolnej, w tym przyczyniających się do wspierania rozwoju kluczowych kompetencji wśród dzieci. Kompetencje kluczowe wiążąc się mogą między innymi z tematyką nadmorskiego położenia województwa i zmian klimatu, ich niekorzystnych skutków i rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>Pośrednio wsparcie rozwoju powyższych kompetencji może w przyszłości przyczynić się do zastosowania rozwiązań w zakresie adaptacji, co może skutkować ograniczeniem ryzyka niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych.</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów oraz wsparcie działań mających na celu podniesienie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej i szkolnej, w tym przyczyniających się do wspierania rozwoju kluczowych kompetencji wśród dzieci. Kompetencje kluczowe wiążąc się mogą między innymi z tematyką racjonalnego gospodarowania wodami oraz identyfikacji, eliminacji i zapobiegania zagrożeniom dla ekosystemów wodnych.</p> <p>Pośrednio wsparcie rozwoju powyższych kompetencji może w przyszłości wpłynąć na zmianę zachowań na korzystniejsze pod względem wpływu na środowisko, w tym wody, skutkując ograniczeniem zanieczyszczania wód oraz efektywniejszym gospodarowaniem zasobami wodnymi, co przyczyni się do osiągnięcia dobrego stanu zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Działanie ma nieinfrastrukturalny charakter i nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich oraz nie będzie się wiązało z emisjami zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>W projekcie FEP zaplanowano doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów oraz wsparcie działań mających na celu podniesienie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej i szkolnej, w tym przyczyniających się do wspierania rozwoju kluczowych kompetencji wśród dzieci. Kompetencje kluczowe wiążąc się mogą między innymi z tematyką racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi i odpadami, w tym recyklingu, oraz wpływu tych zagadnień na środowisko.</p> <p>Pośrednio wsparcie rozwoju powyższych kompetencji może w przyszłości wpłynąć na zmianę zachowań, przyczyniając się do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym.</p> <p>Prowadzenie zajęć dla rozwoju kompetencji uczniów i doskonalenia zawodowego nauczycieli może się również wiązać z produkcją ograniczonej ilości odpadów, głównie biurowych. Zagospodarowanie powstałych odpadów będzie się odbywało zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów oraz wsparcie działań mających na celu podniesienie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej i szkolnej, w tym przyczyniających się do wspierania rozwoju kluczowych kompetencji wśród dzieci. Kompetencje kluczowe wiążąc się mogą między innymi z tematyką zanieczyszczenia środowiska, w tym powietrza, wody i gleby, oraz zapobiegania jego zanieczyszczeniom.</p> <p>Pośrednio wsparcie rozwoju powyższych kompetencji może w przyszłości wpłynąć na zmianę zachowań na korzystniejsze pod względem wpływu na środowisko. Przyczyni się to do ograniczenia emisji zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza, wody i gleby.</p> <p>Działanie z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z bezpośrednimi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>W projekcie FEP zaplanowano doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów oraz wsparcie działań mających na celu podniesienie jakości i dostępności edukacji przedszkolnej i szkolnej, w tym przyczyniających się do wspierania rozwoju kluczowych kompetencji wśród dzieci. Kompetencje kluczowe wiążą się mogą między innymi z tematyką stanu, zagrożeń i ochrony bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Pośrednio wsparcie rozwoju powyższych kompetencji może w przyszłości wpłynąć na zmianę zachowań na korzystniejsze pod względem wpływu na środowisko, przyczyniając się do ochrony i odbudowy bioróżnorodności.</p> <p>Zakres działania nie obejmuje realizacji infrastruktury i tym samym nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

Tabela 70. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (f) – typ działania: Rozwijanie indywidualnych ścieżek edukacji; rozwój szkolnictwa zawodowego⁶

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wdrażanie założeń edukacji włączającej, wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień oraz rozwój szkolnictwa zawodowego.</p> <p>Wdrażanie założeń edukacji włączającej zostanie skierowane do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji, z trudnościami w nauce oraz uczniów z doświadczeniem migracji. Wdrażane będą także kompleksowe działania koordynowane przez SWP dotyczące wsparcia edukacji włączającej.</p>

⁶ Działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji w celu polityki (CP) 4 – celu szczegółowym (ii).

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień, realizowane poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP, obejmuje między innymi: diagnozowanie uzdolnień uczniów, wsparcie rodziców i opiekunów prawnych, wsparcie nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym, budowę bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienie wiedzy eksperckiej.</p> <p>Rozwój szkolnictwa zawodowego realizowany poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami, obejmuje: dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, wsparcie w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, uruchamianie dodatkowych zajęć, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych.</p> <p>Pośrednio wsparcie rozwoju indywidualnych ścieżek edukacji i szkolnictwa zawodowego w przyszłości wpłynie na zmianę zachowań na korzystniejsze pod względem wpływu na środowisko, w tym na klimat.</p> <p>Działanie, z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wdrażanie założeń edukacji włączającej, wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień oraz rozwój szkolnictwa zawodowego.</p> <p>Wdrażanie założeń edukacji włączającej zostanie skierowane do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji, z trudnościami w nauce oraz uczniów z doświadczeniem migracji. Wdrażane będą także kompleksowe działania koordynowane przez SWP dotyczące wsparcia edukacji włączającej.</p> <p>Wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień, realizowane poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP, obejmuje między innymi: diagnozowanie uzdolnień uczniów, wsparcie rodziców i opiekunów prawnych, wsparcie nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym, budowę</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienie wiedzy eksperckiej.</p> <p>Rozwój szkolnictwa zawodowego realizowany poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami, obejmuje: dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, wsparcie w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, uruchamianie dodatkowych zajęć, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych.</p> <p>Działanie, z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych. Pośrednio, wdrażanie indywidualnych ścieżek edukacji i rozwój szkolnictwa zawodowego, w przyszłości przyczyni się do podniesienia wiedzy i wykorzystywania rozwiązań w zakresie adaptacji, co może skutkować ograniczeniem ryzyka niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wdrażanie założeń edukacji włączającej, wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień oraz rozwój szkolnictwa zawodowego.</p> <p>Wdrażanie założeń edukacji włączającej zostanie skierowane do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji, z trudnościami w nauce oraz uczniów z doświadczeniem migracji. Wdrażane będą także kompleksowe działania koordynowane przez SWP dotyczące wsparcia edukacji włączającej.</p> <p>Wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień, realizowane poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP, obejmuje między innymi: diagnozowanie uzdolnień uczniów, wsparcie rodziców i opiekunów prawnych, wsparcie nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym, budowę bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienie wiedzy eksperckiej.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Rozwój szkolnictwa zawodowego realizowany poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami, obejmuje: dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, wsparcie w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, uruchamianie dodatkowych zajęć, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych.</p> <p>Działanie, ze względu na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich, w tym nie będzie się wiązać z emisją zanieczyszczeń do wód. Pośrednio, wdrażanie wyżej wymienionych rodzajów edukacji w przyszłości przyczyni się do podniesienia wiedzy i wykorzystywania rozwiązań dotyczących zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wdrażanie założeń edukacji włączającej, wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień oraz rozwój szkolnictwa zawodowego.</p> <p>Wdrażanie założeń edukacji włączającej zostanie skierowane do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji, z trudnościami w nauce oraz uczniów z doświadczeniem migracji. Wdrażane będą także kompleksowe działania koordynowane przez SWP dotyczące wsparcia edukacji włączającej.</p> <p>Wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień, realizowane poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP, obejmuje między innymi: diagnozowanie uzdolnień uczniów, wsparcie rodziców i opiekunów prawnych, wsparcie nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym, budowę bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienie wiedzy eksperckiej.</p> <p>Rozwój szkolnictwa zawodowego realizowany poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP we</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami, obejmuje: dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, wsparcie w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, uruchamianie dodatkowych zajęć, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych.</p> <p>Pośrednio, wdrażanie wyżej wymienionych rodzajów edukacji w przyszłości przyczyni się do podniesienia wiedzy i wykorzystywania rozwiązań w zakresie gospodarki cyrkularnej, w tym gospodarki odpadami.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wdrażanie założeń edukacji włączającej, wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień oraz rozwój szkolnictwa zawodowego.</p> <p>Wdrażanie założeń edukacji włączającej zostanie skierowane do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji, z trudnościami w nauce oraz uczniów z doświadczeniem migracji. Wdrażane będą także kompleksowe działania koordynowane przez SWP dotyczące wsparcia edukacji włączającej.</p> <p>Wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień, realizowane poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP, obejmuje między innymi: diagnozowanie uzdolnień uczniów, wsparcie rodziców i opiekunów prawnych, wsparcie nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym, budowę bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienie wiedzy eksperckiej.</p> <p>Rozwój szkolnictwa zawodowego realizowany poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami, obejmuje: dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, wsparcie w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, uruchamianie dodatkowych</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>zajęć, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych.</p> <p>Działanie nie wiąże się z emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Wdrażanie wyżej wymienionych rodzajów edukacji w przyszłości pośrednio przyczyni się do podniesienia wiedzy i wykorzystywania rozwiązań dotyczących zapobiegania, ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń trafiających do środowiska i metod ich kontroli.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć mających na celu wdrażanie założeń edukacji włączającej, wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień oraz rozwój szkolnictwa zawodowego.</p> <p>Wdrażanie założeń edukacji włączającej zostanie skierowane do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji, z trudnościami w nauce oraz uczniów z doświadczeniem migracji. Wdrażane będą także kompleksowe działania koordynowane przez SWP dotyczące wsparcia edukacji włączającej.</p> <p>Wsparcie uczniów w rozwoju ich uzdolnień, realizowane poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP, obejmuje między innymi: diagnozowanie uzdolnień uczniów, wsparcie rodziców i opiekunów prawnych, wsparcie nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym, budowę bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienie wiedzy eksperckiej.</p> <p>Rozwój szkolnictwa zawodowego realizowany poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami, obejmuje: dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, wsparcie w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, uruchamianie dodatkowych zajęć, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Zakres działania, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się bezpośrednio z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki. Edukacja włączająca, wsparcie rozwoju uzdolnień uczniów oraz rozwój szkolnictwa zawodowego realizowane będą w istniejących już instytucjach i placówkach.</p> <p>Pośrednio, wdrażanie wyżej wymienionych rodzajów edukacji w przyszłości przyczyni się do podniesienia wiedzy i wykorzystywania rozwiązań dotyczących ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Tabela 71. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (g) – typ działania: Wspieranie uczenia się przez całe życie

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym możliwość podnoszenia, zmiany, nabywania kwalifikacji/umiejętności przez osoby dorosłe, adekwatnie do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano realizację działań polegających między innymi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – intensyfikacji usług rozwojowych, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych i przedsiębiorczości, – wsparciu w zakresie kompetencji podstawowych, – wypracowaniu mechanizmów wspierania i rozwoju zawodowego mieszkańców Pomorza w oparciu o przystosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego w ramach kompleksowej i koordynowanej przez SWP interwencji, – podnoszeniu kompetencji kadr systemu ochrony zdrowia, kultury i turystyki. <p>Ponadto w obszarze uczenia się dorosłych (z wyłączeniem kadr ochrony zdrowia oraz kultury i turystyki) preferowane będą projekty ukierunkowane między innymi na rozwój, potwierdzanie, nabywanie kompetencji/kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką.</p> <p>Z kolei w obszarze wsparcia kadr systemu ochrony zdrowia preferowane będą projekty:</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<ul style="list-style-type: none"> – przyczyniające się do rozwoju kadr oraz wzmocnienia kompetencji w ramach środowiskowych form opieki zdrowotnej, – wzmacniające kadry podstawowej i/lub ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z bezpośrednimi emisjami gazów cieplarnianych. Realizacja działania przyczyni się do rozwoju dobrze wyszkolonych kadr pracowników różnych sektorów gospodarki, w tym w zakresie dotyczącym zmniejszenia energo- i zasobochłonności związanych z działalnością powyższych sektorów, co długoterminowo może prowadzić do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Dodatkowo, przewiduje się, że część działań związanych z rozwojem, potwierdzaniem, nabywaniem kompetencji/kwalifikacji będzie mogła się odbywać w formie zdalnej lub hybrydowo, co może przełożyć się na ograniczenie potrzeb transportowych i emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym możliwość podnoszenia, zmiany, nabywania kwalifikacji/umiejętności przez osoby dorosłe, adekwatnie do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy.</p> <p>W obszarze uczenia się dorosłych (z wyłączeniem kadr ochrony zdrowia oraz kultury i turystyki) będą preferowane projekty ukierunkowane między innymi na rozwój kompetencji/kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką. Można założyć, że w wyżej wymienionych sektorach szczególną uwagę poświęci się konieczności adaptacji do zmian klimatu. Realizacja działania przyczyni się do rozwoju dobrze wyszkolonych kadr pracowników różnych sektorów gospodarki, w tym w zakresie dotyczącym lepszej adaptacyjności działalności do warunków zmieniającego się klimatu.</p> <p>Uwzględniając powyższą preferencję oraz nieinfrastrukturalny charakter działania można założyć, że nie będzie ono prowadzić do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			klimatycznych, wywieranych na to działanie, ludzi, przyrodę czy aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym możliwość podnoszenia, zmiany, nabywania kwalifikacji/umiejętności przez osoby dorosłe, adekwatnie do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy.</p> <p>Między innymi będą preferowane projekty ukierunkowane na rozwój kompetencji/kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką. Realizacja działania przyczyni się do rozwoju dobrze wyszkolonych kadr pracowników różnych sektorów gospodarki, w tym w zakresie dotyczącym wodooszczędności, ochrony zasobów wodnych i morskich w działalności tych sektorów. Realizacja działania pośrednio przyczynić się także może do zrównoważonego wzrostu gospodarki regionu, w tym zmniejszenia jej wodochłonności.</p> <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie się wiązać z emisją zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym możliwość podnoszenia, zmiany, nabywania kwalifikacji/umiejętności przez osoby dorosłe, adekwatnie do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy.</p> <p>Między innymi będą preferowane projekty ukierunkowane na rozwój kompetencji/kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką. Realizacja działania przyczyni się do rozwoju dobrze wyszkolonych kadr pracowników różnych sektorów gospodarki, w tym w zakresie dotyczącym zasobooszczędności i gospodarowania odpadami, co pośrednio wpłynie na transformację gospodarki w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i zasobooszczędnej, mającej na celu bardziej</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>efektywne gospodarowanie zasobami, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. To może mieć wkład w realizację przedmiotowego celu środowiskowego.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym możliwość podnoszenia, zmiany, nabywania kwalifikacji/umiejętności przez osoby dorosłe, adekwatnie do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy.</p> <p>Między innymi będą preferowane projekty ukierunkowane na rozwój kompetencji/kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką. Realizacja działania przyczyni się do rozwoju dobrze wyszkolonych kadr pracowników różnych sektorów gospodarki, w tym w zakresie dotyczącym zapobiegania, ograniczania, likwidacji i kontroli zanieczyszczeń trafiających do środowiska i pośrednio wpłynąć może na zrównoważony wzrost gospodarki regionu oraz zmniejszenie jej wodo-, transporto- i energochłonności. To może prowadzić do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody czy gleby. Natomiast z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter działania, jego realizacja nie spowoduje emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim wspieranie uczenia się przez całe życie, w tym możliwość podnoszenia, zmiany, nabywania kwalifikacji/umiejętności przez osoby dorosłe, adekwatnie do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy.</p> <p>Między innymi będą preferowane projekty ukierunkowane na rozwój kompetencji/kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką. Realizacja działania przyczyni się do rozwoju dobrze wyszkolonych kadr</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>pracowników różnych sektorów gospodarki, w tym w zakresie ograniczania negatywnego wpływu działalności tych sektorów na gatunki, siedliska i ekosystemy, w tym poprzez błękitno-zieloną infrastrukturę. Pośrednio realizacja działania może przyczynić się do zrównoważonego wzrostu gospodarki regionu.</p> <p>Z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter działania, jego realizacja nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Tabela 72. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (h) – typ działania: Aktywizacja społeczna i zawodowa oraz rozwój ekonomii społecznej⁷

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, a także realizacja usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie projektów wykorzystujących instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej. W ramach prowadzonej interwencji wsparciem zostaną objęte w szczególności osoby z niepełnosprawnościami, ich opiekunowie oraz seniorzy, w tym w ramach działań koordynowanych przez SWP dotyczących stworzenia regionalnego systemu wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów. Ponadto nastąpi realizacja kompleksowych programów koordynowanych przez SWP służących podnoszeniu wiedzy i świadomości wszystkich mieszkańców województwa w obszarze aktywności obywatelskiej, różnorodności kulturowej oraz równego traktowania i niedyskryminacji. Przewidziano również kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej, służące ich profesjonalizacji, a także powstawania nowych. Zaplanowano między innymi podnoszenie jakości oraz promocję produktów i usług świadczonych przez te podmioty czy doskonalenie kompetencji ich liderów.</p> <p>Można założyć, że w ramach powyższych projektów mogą być prowadzone działania podnoszące świadomość osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz</p>

⁷ Działania w ramach aktywizacji społecznej i zawodowej będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji prowadzonej w CP 4 – celu szczegółowym (iii) oraz CP 5 – celu szczegółowym (i). Ponadto, w zakresie działań zintegrowanych z interwencją w CP 5 – celu szczegółowym (i), realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia na obszarach zdegradowanych w miastach, objętych programami rewitalizacji, uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>biernych zawodowo na przykład w zakresie mechanizmu zmian klimatu, potrzeby przeciwdziałania tym zmianom, a także adaptacji do ich skutków. To może przyczynić się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych, między innymi poprzez oszczędzanie energii, wybieranie czystej lub neutralnej dla klimatu mobilności, optymalizację funkcjonowania placówek prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej czy zapobieganie powstawaniu odpadów (z których produkcją a późniejszym unieszkodliwianiem również wiążą się emisje gazów cieplarnianych).</p> <p>Działanie z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter nie wiąże się bezpośrednio z emisją gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, a także realizacja usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie projektów wykorzystujących instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej. Przewidziano również kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej, służące ich profesjonalizacji, a także powstawania nowych.</p> <p>W ramach projektów mogą być prowadzone działania podnoszące świadomość osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo przykładowo w zakresie adaptacji do zmian klimatu, w tym odpowiedniego reagowania w przypadku wystąpienia zagrożeń spowodowanych tymi zmianami (powódzie, nawalne deszcze, gradobicia, orkany, fale upałów).</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, a także realizacja usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie projektów wykorzystujących instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej. Przewidziano również kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej, służące ich profesjonalizacji, a także powstawania nowych.</p> <p>W ramach projektów mogą być prowadzone działania podnoszące świadomość osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo przykładowo w zakresie zrównoważonego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych i morskich. Funkcjonowanie wspartych istniejących i nowych podmiotów ekonomii społecznej może się wiązać ze zużyciem pewnych ilości wody, jednak przewiduje się, że będą to ilości umiarkowane i opomiarowane, a powstające ścieki zostaną odpowiednio zagospodarowane.</p> <p>Działanie ma nieinfrastrukturalny charakter i nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich oraz nie będzie się wiązało z emisjami zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, a także realizacja usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie projektów wykorzystujących instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej. Przewidziano również kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej, służące ich profesjonalizacji, a także powstawania nowych.</p> <p>W ramach projektów edukacyjnych mogą być prowadzone działania podnoszące świadomość osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo przykładowo w zakresie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i zasobooszczędnej. To może przyczynić się do zwiększonej zdolności tych osób do ograniczenia wytwarzania odpadów, w tym poprzez racjonalne zakupy (między innymi przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności), naprawę sprzętów i urządzeń</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>domowych czy staranne segregowanie odpadów komunalnych.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów biurowych, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, a także realizacja usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie projektów wykorzystujących instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej. Przewidziano również kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej, służące ich profesjonalizacji, a także powstawania nowych.</p> <p>W ramach projektów mogą być prowadzone działania podnoszące świadomość osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo przykładowo w zakresie oszczędzania energii czy efektywnego korzystania z wody pitnej. To może przyczynić się do zwiększenia kompetencji i świadomości, które przełożą się na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby w codziennych ich aktywnościach.</p> <p>Działanie z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z bezpośrednimi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, a także realizacja usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano między innymi wsparcie projektów wykorzystujących instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej. W tym zaplanowano wsparcie towarzyszące kierowane do rodzin wyżej wymienionych osób, polegające na rozwoju</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>kompetencji w zakresie spędzania czasu wolnego i udziału w kulturze. Przewidziano również kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej, służące ich profesjonalizacji, a także powstawania nowych.</p> <p>W ramach projektów mogą być prowadzone działania podnoszące świadomość osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo przykładowo w zakresie roli bioróżnorodności i ekosystemów, które stanowią o trwałości środowiska. Aktywizacja tych osób i ich bezpośrednie zaangażowanie w działania związane z ochroną i odbudową bioróżnorodności i ekosystemów, między innymi poprzez akcje edukacyjne czy warsztaty terenowe (tworzenie eko-ogródków, budowa domków dla owadów) przyczynią się do budowania odpowiedzialności za ich stan i chęć dalszej ochrony. Nie przewiduje się, aby takie prace interwencyjne realizowane w ramach działania w znaczący sposób wpłynęły na różnorodność biologiczną i ekosystemy ze względu na ich ograniczony zakres i ich prowadzenie w obrębie terenów już zabudowanych i istniejących obiektów.</p> <p>Zakres działania nie obejmuje realizacji infrastruktury i tym samym nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

Tabela 73. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Integracja imigrantów

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest systemowa integracja imigrantów. Preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi, pracodawcami czy organizacjami pracodawców oraz wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat. Działanie to będzie realizowane poprzez instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej i zdrowotnej. Ponadto, przewiduje się realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP obejmujących między innymi podwyższanie kompetencji pracowników instytucji publicznych oraz pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych w zakresie integracji imigrantów, budowania standardów obsługi imigrantów, a także analizy, badania i monitoringu sytuacji i liczby imigrantów w województwie.</p> <p>Działanie, ze względu na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest systemowa integracja imigrantów. Preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi, pracodawcami czy organizacjami pracodawców oraz wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat. Działanie to będzie realizowane poprzez instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej i zdrowotnej.</p> <p>Działanie, ze względu na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest systemowa integracja imigrantów. Preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi, pracodawcami czy organizacjami pracodawców oraz wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat. Działanie to będzie realizowane poprzez instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej i zdrowotnej.</p> <p>Działanie, ze względu na swój nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich oraz nie będzie się wiązało z emisjami zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest systemowa integracja imigrantów. Preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi, pracodawcami czy organizacjami pracodawców oraz wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat. Działanie to będzie realizowane poprzez instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej i zdrowotnej.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów przede wszystkim biurowych, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest systemowa integracja imigrantów. Preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi, pracodawcami czy organizacjami pracodawców oraz wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat. Działanie to będzie realizowane poprzez instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej i zdrowotnej.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest systemowa integracja imigrantów. Preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi, pracodawcami czy organizacjami pracodawców oraz wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat. Działanie to będzie realizowane poprzez instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej i zdrowotnej.</p> <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Tabela 74. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (k) – typ działania: Usługi społeczne i zdrowotne⁸

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych i zdrowotnych, w szczególności dla osób z zaburzeniami psychicznymi, seniorów, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności i dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań czy społeczności marginalizowanych.</p> <p>W szczególności wspierana będzie deinstytucjonalizacja usług w województwie. Można założyć, że realizacja działania przyczyni się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania się na dalsze odległości, a tym samym do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p> <p>Działanie z uwagi na swój nieinfrastrukturalny charakter nie wiąże się bezpośrednio z emisją gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>W szczególności wspierana będzie deinstytucjonalizacja</p>

⁸ Działania w obszarze usług społecznych i zdrowotnych będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji prowadzonej w CP 4 – celu szczegółowym (iii) oraz CP 5 – celu szczegółowym (i). Ponadto, w zakresie działań zintegrowanych z interwencją w CP 5 – celu szczegółowym (i), realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia na obszarach zdegradowanych w miastach, objętych programami rewitalizacji, uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>usług. Można założyć, że realizacja działania nie przyczyni się do zwiększania ryzyka niekorzystnych skutków wywieranych na ludzi, przyrodę lub aktywa. Pośrednio wsparcie powyższych działań może przyczynić się do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych czy chorych (w tym na choroby cywilizacyjne) w warunkach zmian klimatu.</p> <p>Działanie ma charakter nieinfrastrukturalny i nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych i zdrowotnych. W szczególności wspierana będzie deinstytucjonalizacja usług w województwie. Można założyć, że realizacja działania nie przyczyni się do pogorszenia stanu zasobów wodnych i morskich, co więcej udzielone wsparcie sprzyjać będzie zmniejszeniu potrzeb transportowych, a tym samym ograniczeniu emisji zanieczyszczeń z transportu i ich późniejszej depozycji w wodach.</p> <p>Działanie ma nieinfrastrukturalny charakter i nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich oraz nie będzie się wiązało z emisjami zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych i zdrowotnych. W szczególności wspierana będzie deinstytucjonalizacja usług w województwie. Można założyć, że realizacja działania nie przyczyni się do zwiększenia powstawania odpadów.</p> <p>W ramach realizacji działania powstawać mogą odpady medyczne. Niemniej ich zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Celem działania jest przede wszystkim zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych i zdrowotnych. W szczególności wspierana będzie deinstytucjonalizacja usług w województwie. Można założyć, że realizacja działania nie przyczyni się do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń⁹ do powietrza, wody lub gleby w porównaniu z sytuacją sprzed rozpoczęcia tej działalności. Co więcej brak konieczności przemieszczania się w celu uzyskania wsparcia w ramach wyżej wymienionych usług przyczyni się do redukcji uciążliwości środowiskowych pochodzących z transportu.</p> <p>Działanie, z uwagi na zakres i charakter interwencji, nie wiąże się ze znaczącymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych i zdrowotnych. W szczególności wspierana będzie deinstytucjonalizacja usług w województwie. Można założyć, że realizacja działania nie będzie szkodzić bioróżnorodności i ekosystemom.</p> <p>Zakres działania nie obejmuje realizacji infrastruktury i tym samym nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

⁹ Innych niż emisje gazów cieplarnianych.

(I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

Tabela 75. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (I) – typ działania: Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Analiza zakresu interwencji wskazuje, że zaplanowane przedsięwzięcia będą miały charakter nieinwestycyjny. Ich celem jest przede wszystkim aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich między innymi poprzez realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania, powstawania i konsolidacji inicjatyw systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych.</p> <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Analiza zakresu interwencji wskazuje, że zaplanowane przedsięwzięcia będą miały charakter nieinwestycyjny. Ich celem jest przede wszystkim aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich między innymi poprzez realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania, powstawania i konsolidacji inicjatyw systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych.</p> <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie prowadziło do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Analiza zakresu interwencji wskazuje, że zaplanowane przedsięwzięcia będą miały charakter nieinwestycyjny. Ich celem jest przede wszystkim aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich między innymi poprzez realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania, powstawania i konsolidacji inicjatyw systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych.</p> <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie będzie miało wpływu na stan zasobów wodnych i morskich oraz nie będzie się wiązało z emisjami zanieczyszczeń do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Analiza zakresu interwencji wskazuje, że zaplanowane przedsięwzięcia będą miały charakter nieinwestycyjny. Ich celem jest przede wszystkim aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich między innymi poprzez realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania, powstawania i konsolidacji inicjatyw systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych. W ramach realizacji działania powstawać mogą ograniczone ilości odpadów biurowych, których zagospodarowanie odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami praw.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Analiza zakresu interwencji wskazuje, że zaplanowane przedsięwzięcia będą miały charakter nieinwestycyjny. Ich celem jest przede wszystkim aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich między innymi poprzez realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania, powstawania i konsolidacji inicjatyw</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych.</p> <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z bezpośrednimi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Analiza zakresu interwencji wskazuje, że zaplanowane przedsięwzięcia będą miały charakter nieinwestycyjny. Ich celem jest przede wszystkim aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich między innymi poprzez realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania, powstawania i konsolidacji inicjatyw systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych.</p> <p>Działanie, z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter, nie wiąże się z wpływem na ekosystemy, siedliska i gatunki.</p>

6. Fundusze europejskie dla silniejszego społecznie Pomorza (EFRR)

(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online

Tabela 76. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój szkolnictwa zawodowego; rozwój edukacji włączającej; upowszechnianie edukacji przedszkolnej¹⁰

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 77. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój szkolnictwa zawodowego; rozwój edukacji włączającej; upowszechnianie edukacji przedszkolnej¹¹

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego. Celem działania jest przede wszystkim wspieranie rozwoju szkolnictwa zawodowego i edukacji włączającej oraz upowszechnienie edukacji przedszkolnej. Zakres prowadzonych działań obejmuje między innymi rozwój infrastruktury i wyposażenia placówek przedszkolnych, szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu oraz

¹⁰ Działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć uzupełniający charakter w stosunku do interwencji w CP 4 – celu szczegółowym (f).

¹¹ Jak wyżej.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>dostosowanie infrastruktury i wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych do potrzeb uczniów. W ramach rozwoju szkolnictwa zawodowego planowane jest wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Ponadto w przypadku wszystkich wyżej wymienionych form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.</p> <p>Można założyć że działania służące wsparciu kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, w tym wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie oraz poprawa dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej przyczynią się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania, a tym samym do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, mogą powstawać na etapie prac budowlanych w ramach rozwoju i dostosowania infrastruktury oraz likwidacji barier architektonicznych. Emisje mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczać się będzie do zasięgu lokalnego. Na etapie funkcjonowania wspartej infrastruktury społecznej umiarkowane emisje gazów cieplarnianych będą związane przede wszystkim z grzaniem lub chłodzeniem obiektów.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności (przykładowo poprawa warunków w istniejących placówkach przedszkolnych, szkołach, placówkach kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu). Można założyć, że zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie rozwoju szkolnictwa zawodowego i edukacji włączającej oraz upowszechnienie edukacji przedszkolnej. Zakres prowadzonych działań obejmuje między innymi rozwój infrastruktury i wyposażenie placówek przedszkolnych, szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu oraz</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>dostosowanie infrastruktury i wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych do potrzeb uczniów. W ramach rozwoju szkolnictwa zawodowego planowane jest wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Ponadto w przypadku wszystkich wyżej wymienionych form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.</p> <p>Można założyć, że w wielu wypadkach w ramach rozwoju infrastruktury zostaną zamontowane systemy klimatyzacyjne bądź wentylacji mechanicznej, które poprawią warunki użytkowe obiektu i ograniczą ryzyko niekorzystnych skutków fal upałów. Zakłada się również, że infrastruktura będzie odporna na czynniki pogodowe, a jej projektowanie będzie odbywać się z uwzględnieniem istniejących i prognozowanych zagrożeń klimatycznych (powódzie, nawalne deszcze, gradobicia, orkany, fale upałów, niskie temperatury). Ponadto z jej realizacją nie będzie wiązać się zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie rozwoju szkolnictwa zawodowego i edukacji włączającej oraz upowszechnienie edukacji przedszkolnej. Zakres prowadzonych działań obejmuje między innymi rozwój infrastruktury i wyposażenie placówek przedszkolnych, szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu oraz dostosowanie infrastruktury i wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych do potrzeb uczniów. W ramach rozwoju szkolnictwa zawodowego planowane jest wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Ponadto w przypadku wszystkich wyżej wymienionych form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.</p> <p>Można założyć że działania służące wsparciu odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, w tym wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie oraz poprawa dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej przyczynią się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania, a tym samym do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu do środowiska, w tym wód.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na przedostawaniu się zanieczyszczeń do zasobów wodnych i morskich, mogą powstawać na etapie prac budowlanych w ramach rozwoju i dostosowywania infrastruktury oraz likwidacji barier architektonicznych. Potencjalne zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>wyciek substancji niebezpiecznych), jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego. W związku z tym w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami). Funkcjonowanie nowej infrastruktury edukacyjno-wychowawczej wiąże się z poborami wody na cele socjalno-bytowe i produkcją ścieków przez użytkowników obiektów oraz w mniejszej skali ścieków pochodzących z działalności dydaktycznej (na przykład laboratoria, warsztaty), które odprowadzone będą do oczyszczalni ścieków. Przewiduje się, że ilości zużywanej wody będą racjonalne, umiarkowane, a pobór będzie opomiarowany i nie wpłynie istotnie na zasobność i jakość zasobów wodnych i morskich. Inwestycje będą (tam, gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie rozwoju szkolnictwa zawodowego i edukacji włączającej oraz upowszechnienie edukacji przedszkolnej. Zakres prowadzonych działań obejmuje między innymi rozwój infrastruktury i wyposażenie placówek przedszkolnych, szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu oraz dostosowanie infrastruktury i wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych do potrzeb uczniów. W ramach rozwoju szkolnictwa zawodowego planowane jest wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Ponadto w przypadku wszystkich wyżej wymienionych form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.</p> <p>Zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów, zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji, będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleniami. Odpady powstające w trakcie prac budowlanych (związanych z rozwojem infrastruktury czy likwidacją barier architektonicznych) będą zagospodarowywane z poszanowaniem</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym formom odzysku i ponownemu wykorzystaniu.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie rozwoju szkolnictwa zawodowego i edukacji włączającej oraz upowszechnienie edukacji przedszkolnej. Zakres prowadzonych działań obejmuje między innymi rozwój infrastruktury i wyposażenie placówek przedszkolnych, szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu oraz dostosowanie infrastruktury i wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych do potrzeb uczniów. W ramach rozwoju szkolnictwa zawodowego planowane jest wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Ponadto w przypadku wszystkich wyżej wymienionych form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.</p> <p>Można założyć że działania służące wsparciu odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, w tym wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie oraz poprawa dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej przyczynią się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania, a tym samym do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu do powietrza, wody i gleby.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na wzroście emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby (w tym hałasu i drgań) mogą powstawać na etapie budowy nowych lub modernizacji istniejących obiektów infrastruktury czy likwidacji barier architektonicznych. Potencjalne zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych), jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego.</p> <p>W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Emisje występujące podczas użytkowania wspartej infrastruktury (ścieki, pyły, gazy, hałas) będą miały ograniczoną skalę i zasięg, tym samym nie doprowadzą do istotnego</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>zwiększenia skali zanieczyszczenia powietrza, wód czy gleby. Poza tym będą zagospodarowywane zgodnie z prawem i wymogami ochrony środowiska.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie rozwoju szkolnictwa zawodowego i edukacji włączającej oraz upowszechnienie edukacji przedszkolnej. Zakres prowadzonych działań obejmuje między innymi rozwój infrastruktury i wyposażenie placówek przedszkolnych, szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu oraz dostosowanie infrastruktury i wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych do potrzeb uczniów. W ramach rozwoju szkolnictwa zawodowego planowane jest wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Ponadto w przypadku wszystkich wyżej wymienionych form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na zajmowaniu powierzchni biologicznie czynnych, mogą powstawać na etapie budowy nowych lub rozbudowy, przebudowy czy remontu istniejących obiektów infrastruktury czy likwidacji barier architektonicznych. Potencjalne zmiany zagospodarowania i użytkowania terenu (przykładowo usuwanie wierzchniej warstwy ziemi, likwidacja istniejącej roślinności) oraz emisje zanieczyszczeń (pochodzące z pracy maszyn, urządzeń i transportu) powinny w znacznej części ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. Natomiast w przypadku budowy czy rozbudowy budynków zajęcie terenu będzie trwałe. Jednak analiza zakresu interwencji oraz fakt, że budowa, rozbudowa budynków oraz likwidacja barier architektonicznych będzie realizowana w obrębie istniejących obiektów budowlanych bądź na terenach zurbanizowanych pozwalają wnioskować, że skala tych oddziaływań będzie niewielka, o zasięgu lokalnym i nie wpłyną one istotnie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym racjonalizację gospodarowania przestrzenią, nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn oraz pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi. Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Tabela 78. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Infrastruktura społeczna¹²

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 79. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Infrastruktura społeczna¹³

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego grup w niekorzystnej sytuacji (między innymi marginalizowanych czy o szczególnych potrzebach).</p> <p>W projekcie FEP zastrzeżono, że wsparcie otrzymają wyłącznie przedsięwzięcia przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz zapobiegania umieszczeniu osób w instytucjach pobytu długoterminowego. Zaplanowano wsparcie przedsięwzięć polegających między innymi na rozwoju infrastruktury służącej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych i innych,

¹² Działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć uzupełniający charakter w stosunku do interwencji w CP 4 – celach szczegółowych (h) oraz (k).

¹³ Jak wyżej.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<ul style="list-style-type: none"> - wsparciu osób z niepełnosprawnościami, - rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego, - wsparciu dziennym dzieci, młodzieży i seniorów. <p>W ramach wszystkich form interwencji zaplanowano likwidację barier architektonicznych oraz poprawę dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. Można założyć, że deinstytucjonalizacja przyczyni się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania na dalsze odległości, a tym samym do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, mogą powstawać między innymi na etapie likwidacji barier architektonicznych. Emisje mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego. Na etapie funkcjonowania infrastruktury społecznej umiarkowane emisje gazów cieplarnianych będą związane przede wszystkim z grzaniem lub chłodzeniem obiektów.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności (przykładowo w placówkach opiekuńczo-wychowawczych). Można założyć, że zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego grup w niekorzystnej sytuacji. W projekcie FEP zastrzeżono, że wsparcie otrzymają wyłącznie przedsięwzięcia przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług społecznych.. Zakres prowadzonych w ramach niniejszego Celu działań obejmie między innymi rozwój infrastruktury służącej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych i innych, - wsparciu osób z niepełnosprawnościami, - rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego, - wsparciu dziennym dzieci, młodzieży i seniorów. <p>Można założyć, że w ramach powyższego przedsięwzięcia w części obiektów zostaną zamontowane systemy klimatyzacyjne czy podjęte będą prace termomodernizacyjne, które poprawią warunki</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>użytkowe i ograniczą ryzyko niekorzystnych skutków fal upałów lub niskich temperatur dla ich użytkowników.</p> <p>Zakłada się również, że nowa i zmodernizowana infrastruktura będzie odporna na czynniki pogodowe, a jej projektowanie będzie odbywać się z uwzględnieniem istniejących i prognozowanych zagrożeń klimatycznych (powodzie, nawałne deszcze, gradobicia, orkany, fale upałów, niskie temperatury). Ponadto z jej realizacją nie będzie wiązać się zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego grup w niekorzystnej sytuacji.</p> <p>W projekcie FEP zastrzeżono, że wsparcie otrzymają wyłącznie przedsięwzięcia przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług społecznych. To przyczyni się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania na dalsze odległości, a tym samym do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu do środowiska, w tym wód. Zakres prowadzonych w ramach niniejszego Celu działań obejmie między innymi rozwój infrastruktury służącej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych i innych, – wsparciu osób z niepełnosprawnościami, – rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego, – wsparciu dziennym dzieci, młodzieży i seniorów. <p>Ponadto w ramach wszystkich form interwencji będzie możliwa likwidacja barier architektonicznych.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na przedostawaniu się zanieczyszczeń do zasobów wodnych i morskich, mogą powstawać na etapie prac związanych z rozwojem infrastruktury czy likwidacją barier architektonicznych. Potencjalne zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych), jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego.</p> <p>W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami).</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego grup w niekorzystnej sytuacji. W projekcie FEP zastrzeżono, że wsparcie otrzymają wyłącznie przedsięwzięcia przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług społecznych. Zakres prowadzonych w ramach niniejszego Celu działań obejmie między innymi rozwój infrastruktury służącej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych i innych, – wsparciu osób z niepełnosprawnościami, – rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego, – wsparciu dziennym dzieci, młodzieży i seniorów. <p>Ponadto w ramach wszystkich form interwencji będzie możliwa likwidacja barier architektonicznych.</p> <p>Zagospodarowanie wszystkich powstających odpadów (na etapie realizacji infrastruktury społecznej, jak i jej użytkowania) będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleńiami. Zakres działalności objętej wsparciem nie wiąże się z powstawaniem znacznej ilości odpadów. Powstające odpady będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym formom odzysku oraz ponownemu wykorzystaniu.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego grup w niekorzystnej sytuacji. W projekcie FEP zastrzeżono, że wsparcie otrzymają wyłącznie przedsięwzięcia przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług społecznych. Można założyć, że deinstytucjonalizacja przyczyni się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania na dalsze odległości, a tym samym do ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu. Zakres prowadzonych w ramach niniejszego Celu działań obejmie między innymi rozwój infrastruktury służącej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych i innych, – wsparciu osób z niepełnosprawnościami, – rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego, – wsparciu dziennym dzieci, młodzieży i seniorów.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Ponadto w ramach wszystkich form interwencji będzie możliwa likwidacja barier architektonicznych.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, mogą powstawać między innymi na etapie likwidacji barier architektonicznych. Potencjalne zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych), jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego. W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Funkcjonowanie infrastruktury społecznej może się wiązać z produkcją umiarkowanych ilości ścieków, pyłów i gazów oraz emisją hałasu. Będą one zagospodarowywane zgodnie z wymogami prawa i ochrony środowiska i tym samym nie doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu zanieczyszczeń w środowisku.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego grup w niekorzystnej sytuacji. W projekcie FEP zastrzeżono, że wsparcie otrzymają wyłącznie przedsięwzięcia przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług społecznych. Zakres prowadzonych w ramach niniejszego Celu działań obejmie między innymi rozwój infrastruktury służącej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych i innych, – wsparciu osób z niepełnosprawnościami, – rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego, – wsparciu dziennym dzieci, młodzieży i seniorów. <p>Ponadto w ramach wszystkich form interwencji będzie możliwa likwidacja barier architektonicznych.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na zajmowaniu powierzchni biologicznie czynnych, mogą powstawać między innymi na etapie likwidacji barier architektonicznych.</p> <p>Potencjalne zmiany zagospodarowania i użytkowania terenu (przykładowo usuwanie wierzchniej warstwy ziemi, likwidacja istniejącej roślinności, wykopy pod uzbrojenie terenu lub miejsce składowania materiałów budowlanych) oraz emisje zanieczyszczeń</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>(pochodzące z pracy maszyn, urządzeń i transportu) powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym racjonalizację gospodarowania przestrzenią, nadzór inwestycyjny oraz kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną i ekosystemy, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej¹⁴

Tabela 80. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 81. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zapewnianie mieszkańcom regionu równego dostępu do systemów opieki zdrowotnej, w tym wspieranie przechodzenia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. W projekcie FEP zaplanowano wsparcie między innymi:</p>

¹⁴ Wszystkie realizowane w ramach celu szczegółowego działania będą powiązane z działaniami realizowanymi w ramach EFS+, w szczególności w ramach CP 4 – celów szczegółowych (d) oraz (k), w obszarach profilaktyki zdrowotnej, rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy, usług zdrowotnych, w tym na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności dzieci i młodzieży oraz wdrażania standardów dostępności. Ponadto działanie jest komplementarne z interwencją w ramach FERS w obszarze deinstytucjonalizacji opieki medycznej oraz rozwoju opieki koordynowanej w celu szczegółowym (k), a także rozwoju zasobów kadrowych systemu ochrony zdrowia w celach szczegółowych (f) i (g).

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<ul style="list-style-type: none"> – inwestycji ukierunkowanych na rozwój opieki jednego dnia oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, w tym w ramach szpitali, – wsparcie infrastruktury podstawowej opieki zdrowotnej, w tym wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym, – inwestycji w zakresie tworzenia nowych i rozwijania istniejących placówek wsparcia środowiskowej opieki zdrowotnej, – wsparcie infrastruktury leczenia psychiatrycznego obejmujące wszystkie poziomy opieki, – wsparcie infrastruktury służące rehabilitacji w trybie dziennym dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży), – wsparcie opieki długoterminowej (w tym opieki paliatywnej i hospicyjnej) zarówno w formie ambulatoryjnej, jak i środowiskowej (domowej). <p>Dodatkowo zaplanowano realizację rozwiązań z zakresu e-zdrowia, technologii informacyjnej (IT) oraz telemedycyny.</p> <p>Rozwój infrastruktury podmiotów leczniczych przyczyni się do poprawy jakości i funkcjonalności opieki zdrowotnej, świadczonej w środowisku lokalnym (przejście z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej). Z kolei wykorzystanie nowoczesnych technik i technologii dodatkowo wzmocni szybki i bezpieczny dostęp do usług zdrowotnych. Realizacja przedmiotowego typu działania może przyczynić się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania na dalsze odległości, uzyskania pomocy na poziomie lokalnym lub za pośrednictwem telemedycyny, a tym samym do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, mogą powstawać na etapie rozwoju i dostosowania infrastruktury podmiotów leczniczych. Emisje mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. Na etapie funkcjonowania szeroko rozumianej infrastruktury zdrowotnej umiarkowane emisje gazów cieplarnianych będą związane przede wszystkim z grzaniem lub chłodzeniem obiektów.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności. Można założyć, że zapewnione w ten sposób najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zapewnianie mieszkańcom regionu równego dostępu do systemów opieki zdrowotnej poprzez wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych, w tym przechodzenie z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano realizację rozwiązań z zakresu e-zdrowia, IT i telemedycyny. Można założyć, że wspierana infrastruktura podmiotów leczniczych będzie charakteryzować się wysoką odpornością na zmiany klimatu, a jej projektowanie będzie odbywać się z uwzględnieniem istniejących i prognozowanych zagrożeń klimatycznych (powodzie, nawałne deszcze, gradobicia, orkany, fale upałów). W miarę możliwości infrastruktura zostanie także odpowiednio zabezpieczona przed skutkami działania czynników atmosferycznych, w tym do możliwych sytuacji czasowych przerw w dostawie energii elektrycznej lub innych mediów. Rozwiązania z zakresu telemedycyny pozwolą na ograniczenie wystąpienia ryzyka niekorzystnych skutków zjawisk atmosferycznych (na przykład upały, ekstremalnie niskie temperatury) wywieranych na ludzi (między innymi osoby starsze, niepełnosprawne, przewlekle chore). To pozwoli na szybszy dostęp pacjentów do usług zdrowotnych i pośrednio lepszą adaptację zdrowotną społeczeństwa do warunków zmieniającego się klimatu.</p> <p>Z realizacją infrastruktury nie będzie wiązać się zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach. Warto także w miarę możliwości w ramach realizowanej infrastruktury wdrażać rozwiązania służące adaptacji do zmian klimatu (na przykład retencjonowanie wód opadowych i roztopowych i późniejsze ich wykorzystanie, rozwiązania bazujące na przyrodzie – NBS).</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zapewnianie mieszkańcom regionu równego dostępu do systemów opieki zdrowotnej poprzez wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych, w tym przechodzenie z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano realizację rozwiązań z zakresu e-zdrowia, IT i telemedycyny. Można założyć, że w ramach rozwoju infrastruktury podmiotów leczniczych zostaną zastosowane rozwiązania poprawiające efektywność zużycia wody, a także ograniczające emisję zanieczyszczeń do wód. Z funkcjonowaniem szeroko rozumianej nowej infrastruktury zdrowotnej mogą się wiązać dodatkowe</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>pobory wody na cele socjalno-bytowe i produkcja ścieków przez jej użytkowników. Przewiduje się, że będą to ilości racjonalne, umiarkowane, a pobór będzie opomiarowany i nie wpłynie istotnie na zasobność i jakość zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na przedostawaniu się zanieczyszczeń do zasobów wodnych, mogą powstawać na etapie rozwoju i dostosowania infrastruktury podmiotów leczniczych. Emisje mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami).</p> <p>Ponadto inwestycje będą tam, gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zapewnianie mieszkańcom regionu równego dostępu do systemów opieki zdrowotnej poprzez wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych, w tym przechodzenie z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano realizację rozwiązań z zakresu e-zdrowia, IT i telemedycyny.</p> <p>W trakcie realizacji inwestycji i funkcjonowania infrastruktury powstawać będą odpady. Ich zagospodarowanie będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleniami. Dodatkowo powstające odpady będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim zapewnienie mieszkańcom regionu równego dostępu do systemów opieki zdrowotnej poprzez wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych, w tym przechodzenie z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano realizację rozwiązań z zakresu e-zdrowia, IT i telemedycyny.</p> <p>Rozwój infrastruktury podmiotów leczniczych przyczyni się do poprawy jakości i funkcjonalności opieki zdrowotnej, świadczonej w środowisku lokalnym. Z kolei wykorzystanie nowoczesnych technik i technologii dodatkowo wzmocni szybki i bezpieczny dostęp do usług zdrowotnych. Realizacja przedmiotowego typu działania może przyczynić się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania na dalsze odległości, uzyskania pomocy na poziomie lokalnym lub za pośrednictwem telemedycyny, a tym samym do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby z transportu.</p> <p>Ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby (w tym hałasu i drgań) mogą powstawać na etapie rozwoju i dostosowania infrastruktury podmiotów leczniczych. Emisje z realizacji infrastruktury mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. Z tego względu w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Funkcjonowanie szeroko rozumianej infrastruktury zdrowotnej może się wiązać z produkcją umiarkowanych ilości ścieków, pyłów i gazów, a także hałasu. Biorąc pod uwagę charakter działalności i niewielką skalę emisji, nie przewiduje się istotnego zwiększenia poziomu zanieczyszczeń w środowisku.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:	x	Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>Celem działania jest przede wszystkim zapewnianie mieszkańcom regionu równego dostępu do systemów opieki zdrowotnej poprzez wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych, w tym przechodzenie z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Dodatkowo w projekcie FEP zaplanowano realizację rozwiązań z zakresu e-zdrowia, IT i telemedycyny.</p> <p>Rozwój rozwiązań z zakresu telemedycyny może przyczynić się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania na dalsze odległości, co może przełożyć się na mniejszą presję na ekosystemy i gatunki wrażliwe na zanieczyszczenia środowiska.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na zajmowaniu powierzchni biologicznie czynnych, mogą powstawać na etapie realizacji inwestycji. Zajęcie terenu, w zależności od rodzaju prac, może być tymczasowe lub stałe. Analiza zakresu interwencji oraz fakt, że budowa, rozbudowa będzie realizowana w obrębie istniejących obiektów, bądź na terenach zurbanizowanych pozwalają wnioskować, że skala tych oddziaływań będzie niewielka, o zasięgu lokalnym i nie wpłyną one istotnie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Potencjalne zmiany zagospodarowania i użytkowania terenu (przykładowo usuwanie wierzchniej warstwy ziemi, likwidacja roślinności, wykopy pod uzbrojenie terenu) oraz emisje zanieczyszczeń (pochodzące z pracy maszyn, urządzeń i transportu) z etapu realizacji powinny w dużej części ustąpić wraz z zakończeniem prac. W związku z powyższym w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym racjonalizację gospodarowania przestrzenią, nadzór inwestycyjny i kontrolę stanu maszyn oraz pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>negatywnie oddziaływać, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych¹⁵

Tabela 82. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne kultury i turystyki

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 83. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne kultury i turystyki

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wzmacnianie roli kultury oraz zrównoważonej turystyki poprzez wsparcie infrastrukturalne, które będzie sprzyjać aktywizacji i integracji lokalnych społeczności.</p> <p>W projekcie FEP, w obszarze rozwoju infrastruktury kultury, zaplanowano wsparcie projektów polegających między innymi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeciwdziałaniu procesowi degradacji obiektów i obszarów zabytkowych lub przywracaniu im utraconych wartości,

¹⁵ Wszystkie działania realizowane w ramach celu szczegółowego przyczyniać się będą do wzmacniania roli kultury i zrównoważonej turystyki w procesie zwiększania spójności społecznej województwa i będą powiązane z działaniami realizowanymi w ramach EFS+, w szczególności w ramach CP 4 – celu szczegółowego (g), dotyczącymi podnoszenia kompetencji kadr kultury i turystyki w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej, nawiązywania współpracy i partnerstw ponadinstytucjonalnych, efektywnego udostępniania potencjalnym odbiorcom produktów kultury adekwatnych do ich potrzeb oraz rozwoju społecznych funkcji kultury i turystyki wpływających na wzrost wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w obszarze kultury i tożsamości regionalnej.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<ul style="list-style-type: none"> – wzmocnieniu walorów kulturowych przestrzeni publicznych (wpisanych do rejestru zabytków), – wzmacnianiu roli nowych technologii w budowaniu oferty. <p>Z kolei w zakresie rozwoju infrastruktury turystyki będą realizowane przedsięwzięcia dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenia i rozwoju tematycznych szlaków oraz produktów turystycznych, – rozwoju turystyki biznesowej, – rozwoju infrastruktury szlaków turystyki aktywnej realizowanej w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP między innymi: <ul style="list-style-type: none"> ○ trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym Euro Velo (9/WTR, 10/13, 20), w tym modernizacja istniejących i budowa nowych odcinków tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budowa miejsc postojowych oraz oznakowanie, ○ szlaki kajakowe, w tym: budowa i przebudowa pomostów, portów i przystani żeglarskich i kajakowych, poprawa dostępności do obiektów infrastruktury turystyki wodnej, oznakowanie oraz poprawa bezpieczeństwa, ○ turystykę żeglarską i morską w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej i Morza Bałtyckiego, w tym: budowa i przebudowa pomostów, portów i przystani żeglarskich, poprawa dostępności do portów i przystani żeglarskich, oznakowanie, poprawa bezpieczeństwa, zakup wyposażenia i sprzętu dla edukacji żeglarskiej oraz utworzenie systemu zarządzania marinami, ○ szlaki konne, w tym niezbędna infrastruktura i oznakowanie, ○ bezpieczne miejsca kąpielowe, w tym: budowa i rozbudowa infrastruktury kąpielisk, poprawa dostępności dla osób o specjalnych potrzebach komunikacyjnych, zagospodarowanie plaż, pomosty, poprawa bezpieczeństwa, ○ wzmacnianie atrakcyjności turystycznej gmin uzdrowskich oraz o potencjale uzdrowskim poprzez wspieranie rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury. <p>W ramach wszystkich wyżej wymienionych przedsięwzięć możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.</p> <p>Wszystkie inwestycje będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys.</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Ponadto będą realizowane projekty zintegrowane między innymi w obszarach kultury i turystyki czy edukacji, nauki, integracji społecznej, wykorzystujące efekt współpracy międzysektorowej, w tym ograniczające negatywny wpływ turystyki na środowisko.</p> <p>Zgodnie z projektem FEP inwestycje nie mogą przyczynić się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego, a w miastach nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów wykorzystywanych przez pojazdy samochodowe ani przyczynić się do zwiększenia ich pojemności lub przepustowości. W związku z tym realizowane projekty nie powinny skutkować znaczącym wzrostem emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Można założyć, że wzmocnienie walorów przestrzeni publicznych będzie polegać również na zwiększeniu udziału terenów zielonych oraz poprawie jakości istniejących już terenów zieleni. Z kolei poprawa dostępności cyfrowej (informacyjno-komunikacyjnej) poprzez wzmacnianie roli nowych technologii w budowaniu ofert, będzie mieć przełożenie na zmniejszenie potrzeby przemieszczania się. To może skutkować ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych z transportu.</p> <p>Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że będą realizowane między innymi projekty edukacyjne, które mogą przyczynić się do zwiększenia świadomości i odpowiedzialności ekologicznej społeczeństwa oraz wspomóc realizację celu szczegółowego (vi).</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, mogą powstawać na etapie rozwoju i użytkowania infrastruktury kultury i turystyki. Emisje mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak większość z nich powinna ustąpić wraz z zakończeniem prac budowlanych, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. Emisje mogą wiązać się również z rozwojem oferty między innymi turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej, Morza Bałtyckiego i polegać na zwiększonym ruchu jednostek pływających wyposażonych w silniki o napędzie spalinowym. Skala ich oddziaływań powinna być jednak niewielka w ujęciu regionalnym. Na etapie funkcjonowania wspartej infrastruktury umiarkowane emisje gazów cieplarnianych będą związane przede wszystkim z grzaniem lub chłodzeniem obiektów.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Dodatkowo ograniczeniu zmian klimatu sprzyjać może zastosowanie przez inwestorów zielonych zamówień pod kątem energochłonności. Można założyć, że zapewnione w ten sposób</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>najkorzystniejsze parametry zużycia energii przyczynią się pośrednio do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wzmocnienie roli kultury oraz zrównoważonej turystyki poprzez wsparcie infrastrukturalne.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano interwencje polegające między innymi na poprawie stanu obiektów i obszarów zabytkowych, wzmocnieniu walorów kulturowych przestrzeni publicznych oraz rozwoju infrastruktury szlaków turystycznych¹⁶.</p> <p>Można założyć, że infrastruktura kultury i turystyki będzie uwzględniać konieczność zapewnienia odporności na zmiany klimatu, a jej projektowanie będzie odbywać się z uwzględnieniem istniejących i prognozowanych zagrożeń klimatycznych (powodzie, nawalne deszcze, gradobicia, orkany, fale upałów, niskie temperatury). W przypadku niektórych przedsięwzięć interwencja będzie obejmować także tereny zielone, które mogą pełnić funkcje retencjonujące wodę czy sprzyjać obniżaniu temperatury i regulacji wilgotności powietrza. Będzie to miało kluczowe znaczenie szczególnie w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Ponadto z realizacją infrastruktury nie może wiązać się zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wzmocnienie roli kultury oraz zrównoważonej turystyki poprzez wsparcie infrastrukturalne, które będzie sprzyjać aktywizacji i integracji lokalnych społeczności.</p> <p>W projekcie FEP będą wspierane przedsięwzięcia ograniczające negatywny wpływ turystyki na środowisko, w tym na zasoby wodne i morskie.</p> <p>Zaplanowano między innymi rozwój infrastruktury szlaków turystycznych¹⁷ (między innymi pomostów, miejsc postojowych, oznakowań), które skanalizują ruch turystyczny, ograniczą antropopresję oraz przyczynią się do osiągnięcia dobrego stanu jednolitych części wód, w tym powierzchniowych i podziemnych oraz wód morskich. Z kolei z rozwojem turystyki wodnej może wiązać się doposażenie portów i przystani żeglarskich w urządzenia odbioru nieczystości z jednostek pływających, co będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego.</p> <p>Zgodnie z projektem FEP inwestycje nie mogą przyczynić się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego, a w miastach nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów</p>

¹⁶ Wykaz przedsięwzięć z zakresu rozwoju infrastruktury turystyki, które będą realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP zamieszczono w ocenie celu środowiskowego „Łagodzenie zmian klimatu” niniejszego typu działania.

¹⁷ Jak wyżej.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>wykorzystywanych przez pojazdy samochodowe ani przyczyniać się do zwiększenia ich pojemności lub przepustowości. W związku z tym realizowane projekty nie powinny skutkować natywnym wpływem na zasoby wodne i morskie.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na przedostawaniu się zanieczyszczeń do zasobów wodnych i morskich, mogą powstawać na etapie rozwoju i użytkowania infrastruktury kultury i turystyki. Emisje na etapie realizacji projektów mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak znaczna część z nich powinna ustąpić wraz z zakończeniem prac budowlanych, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. Budowa przedmiotowej infrastruktury może wiązać się z miejscowym i niezbędnym przekształceniem linii brzegowej oraz dna cieków i zbiorników wodnych pod urządzenia wodne.</p> <p>Wszystkie prace będą realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, co wiąże się z uzyskaniem pozwoleń wodnoprawnych lub dokonywaniem zgłoszeń wodnoprawnych i tym samym analizą wpływu na JCW. Część z oddziaływań, wynikająca ze zwiększonego ruchu turystycznego, będzie jednak miała charakter stały, zazwyczaj bardziej intensywny w sezonie urlopowym. Emisje mogą wiązać się również z rozwojem oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej, Morza Bałtyckiego (zwiększony ruch jednostek pływających). Skala tych oddziaływań powinna być jednak niewielka i ograniczona do zasięgu lokalnego.</p> <p>Funkcjonowanie nowej infrastruktury kultury i turystyki może się wiązać z dodatkowymi poborami wody na cele socjalno-bytowe i produkcją ścieków przez jej użytkowników. Przewiduje się, że będą to ilości racjonalne, umiarkowane, a pobór będzie opomiarowany i nie wpłynie istotnie na zasobność i jakość zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Przeprowadzona OOS służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Ponadto w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn, odpowiednie rozwiązania z zakresu gospodarowania ściekami).</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadow i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje sie, ze srodek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiekszenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadow, z wyjatkiem spalania odpadow niebezpiecznych nienadajacych sie do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do powaznej nieefektywnosci w zakresie bezposredniego lub posredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu zycia, ktora nie zostanie ograniczona do minimum za pomoca odpowiednich srodkow lub</p> <p>(iii) spowoduje powazne i dlugoterminowe szkody dla srodowiska w kontekscie gospodarki o obiegu zamknietym?</p>	x	<p>Dzialanie nie bedzie powodowac powaznych szkod dla celu srodowiskowego.</p> <p>Celem dzialania jest przede wszystkim wzmacnianie roli kultury oraz zrównoważonej turystyki poprzez wsparcie infrastrukturalne, które będzie sprzyjać aktywizacji i integracji lokalnych społeczności. Wspierane projekty będą prowadzić między innymi do ograniczenia negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne.</p> <p>W projekcie FEP, w obszarze rozwoju infrastruktury kultury, zaplanowano wsparcie projektów polegających między innymi na przeciwdziałaniu procesowi degradacji obiektów i obszarów zabytkowych, przywracaniu im utraconych wartości oraz wzmacnianiu walorów kulturowych przestrzeni publicznych. Z kolei w zakresie rozwoju infrastruktury turystyki będą preferowane przedsięwzięcia dotyczące tworzenia i rozwoju szlaków oraz produktów turystycznych¹⁸.</p> <p>Zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów pochodzących z realizacji i użytkowania infrastruktury kultury oraz turystyki będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i posiadanymi pozwoleniami. Powstające odpady będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu. Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że srodek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wzmacnianie roli kultury oraz zrównoważonej turystyki poprzez wsparcie infrastrukturalne.</p> <p>W projekcie FEP, w obszarze rozwoju infrastruktury kultury, zaplanowano wsparcie projektów polegających między innymi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeciwdziałaniu procesowi degradacji obiektów i obszarów zabytkowych lub przywracaniu im utraconych wartości, – wzmocnieniu walorów kulturowych przestrzeni publicznych (wpisanych do rejestru zabytków), – wzmacnianiu roli nowych technologii w budowaniu oferty. <p>Z kolei w zakresie rozwoju infrastruktury turystyki będą preferowane przedsięwzięcia dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenia i rozwoju tematycznych szlaków oraz produktów turystycznych,

¹⁸ Wykaz przedsięwzięć z zakresu rozwoju infrastruktury turystyki, które będą realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP zamieszczono w ocenie celu środowiskowego „Łagodzenie zmian klimatu” niniejszego typu działania.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>– rozwoju infrastruktury szlaków turystyki aktywnej¹⁹.</p> <p>Ponadto w projekcie FEP będą realizowane projekty zintegrowane (między innymi w zakresie: kultury, turystyki, edukacji, nauki, integracji społecznej) oraz ograniczające negatywny wpływ turystyki na środowisko, w tym na powietrze, wody lub gleby. W ramach wszystkich form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno – komunikacyjnej. Wszystkie inwestycje będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys.</p> <p>Zgodnie z projektem FEP inwestycje nie mogą przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego, a w miastach nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów wykorzystywanych przez pojazdy samochodowe ani przyczyniać się do zwiększenia ich pojemności lub przepustowości. W związku z tym realizowane projekty nie powinny skutkować wzrostem emisji zanieczyszczeń do środowiska.</p> <p>Można założyć, że wzmocnienie walorów przestrzeni publicznych będzie polegać również na poprawie jakości i zwiększeniu udziału terenów zielonych, które mogą przyczyniać się do ograniczania rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń pyłowych i hałasu. Z kolei poprawa dostępności cyfrowej (informacyjno-komunikacyjnej) poprzez wzmocnienie roli nowych technologii w budowaniu ofert, będzie mieć przełożenie na zmniejszenie potrzeby przemieszczania się. To może skutkować ograniczeniem emisji zanieczyszczeń transportowych do powietrza, wody lub gleby.</p> <p>Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że będą realizowane między innymi projekty edukacyjne, które mogą przyczynić się do zwiększenia świadomości i odpowiedzialności ekologicznej społeczeństwa oraz wspomóc realizację celu szczegółowego (vi).</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji zanieczyszczeń, mogą powstawać na etapie realizacji i użytkowania infrastruktury kultury i turystyki. Emisje na etapie realizacji mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak znaczna część z nich powinna ustąpić wraz z zakończeniem prac budowlanych, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. Część z oddziaływań, wynikająca ze zwiększonego ruchu turystycznego, będzie jednak miała charakter stały, zazwyczaj bardziej intensywny w sezonie urlopowym. Emisje mogą wiązać się również z rozwojem oferty między innymi turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej, Morza Bałtyckiego i polegać na zwiększonym ruchu jednostek pływających wyposażonych w silniki o napędzie spalinowym (wycieki substancji</p>

¹⁹ Wykaz przedsięwzięć z zakresu rozwoju infrastruktury turystyki, które będą realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP zamieszczono w ocenie celu środowiskowego „Łagodzenie zmian klimatu” niniejszego typu działania.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>ropopochodnych, nieczystości czy emisje hałasu). Skala tych oddziaływań powinna być niewielka i również ograniczona do zasięgu lokalnego.</p> <p>W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim wzmocnienie roli kultury oraz zrównoważonej turystyki poprzez wsparcie infrastrukturalne, które będzie sprzyjać aktywizacji i integracji lokalnych społeczności.</p> <p>W projekcie FEP w obszarze rozwoju infrastruktury kultury między innymi zaplanowano przeciwdziałanie procesowi degradacji obiektów i obszarów zabytkowych oraz wzmocnienie walorów kulturowych przestrzeni publicznych. Można założyć, że realizacja powyższych przedsięwzięć będzie polegać między innymi na zwiększeniu udziału terenów zielonych w tym poprzez odtworzenie kształtu pierwotnych parków, skwerów i placów i ich rewaloryzacji. To będzie miało wkład w realizację celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano również rozwój infrastruktury szlaków turystycznych²⁰ (między innymi pomostów, miejsc postojowych, oznakowań). Będą wspierane przedsięwzięcia ograniczające negatywny wpływ turystyki na środowisko. Realizacja przedsięwzięć przyczyni się do kanalizacji ruchu, ograniczenia antropopresji, w tym do ochrony bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Wszystkie inwestycje będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys.</p> <p>Zgodnie z projektem FEP inwestycje nie mogą przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego, a w miastach nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów wykorzystywanych przez pojazdy samochodowe ani przyczyniać</p>

²⁰ Wykaz przedsięwzięć z zakresu rozwoju infrastruktury turystyki, które będą realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP zamieszczono w ocenie celu środowiskowego „Łagodzenie zmian klimatu” niniejszego typu działania.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>się do zwiększenia ich pojemności lub przepustowości. W związku z tym realizowane projekty nie powinny skutkować znaczącym negatywnym oddziaływaniem na bioróżnorodność i ekosystemy.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania (stałe lub czasowe) mogą polegać na zajmowaniu powierzchni biologicznie czynnych, zmianach zagospodarowania i użytkowania terenu (przykładowo usuwanie wierzchniej warstwy ziemi, likwidacja istniejącej roślinności) oraz emisjach zanieczyszczeń. Emisje z etapu realizacji mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak w znacznej części powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac budowlanych, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. W związku z powyższym w trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym racjonalizację gospodarowania przestrzenią, nadzór inwestycyjny oraz kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Emisje mogą wiązać się również z rozwojem oferty instytucji kultury i turystyki, w tym ze wzmożonym ruchem turystycznym. Jednak inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p> <p>Zarówno w przypadku rozwoju oferty turystycznej jak i instytucji kultury należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

7. Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom

(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich²¹

Tabela 84. Lista kontrolna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój lokalnej infrastruktury służącej realizacji celów społecznych, integracyjnych, gospodarczych, związanych z promocją zdrowego trybu życia i bezpieczeństwem, kulturalnych oraz edukacyjnych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest rewitalizacja zdegradowanych obszarów w miastach poprzez zrównoważony rozwój lokalnej infrastruktury służącej realizacji celów społecznych, integracyjnych, gospodarczych, związanych z promocją zdrowego trybu życia i bezpieczeństwem, kulturalnych oraz edukacyjnych, w szczególności powiązanej z działaniami na rzecz rozwoju usług społecznych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej. Przy czym budowa nowej infrastruktury możliwa będzie wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na przykład wynikających z braku możliwości do wykorzystania infrastruktury komunalnej na danym terenie.</p> <p>Uzupełniająco w projekcie FEP zaplanowano wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej sprzyjającej transportowi zbiorowemu, uspokojeniu lokalnego ruchu drogowego czy budowanie dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych i pieszych.</p> <p>Dofinansowane będą wyłącznie przedsięwzięcia uzgodnione pomiędzy IŻ Instytucją Zarządzającą a miastami uprawnionymi do wsparcia, to jest posiadającymi gminne programy rewitalizacji (GPR). Pozytywnie ocenione projekty składać się będą na uzgodniony pomiędzy IZ a miastem pakiet zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p> <p>W projekcie FEP szczególną uwagę zwrócono na kwestię konieczności zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury,</p>

²¹ Działania w ramach celu szczegółowego będą bezpośrednio powiązane i będą mieć uzupełniający charakter w stosunku do interwencji w CP 4 – celach szczegółowych (h) oraz (k). Ponadto, komplementarna interwencja wspomagająca powyższe działania prowadzona będzie w ramach CP 2 – celu szczegółowego (i) oraz CP 4 – celu szczegółowego (iii).

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>unikania tworzenia powierzchni nieprzepuszczalnych, ochrony drzew w całym cyklu projektowym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni czy zwiększania powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych. Rozwój szeroko rozumianych terenów zielonych w perspektywie długookresowej przyczyni się do zwiększania pochłaniania gazów cieplarnianych, co będzie miało wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Programy rewitalizacji mogą wymagać przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (zgodnie z obowiązującymi przepisami). Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji pakietu zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nie przewiduje się aby realizacja działania przyczyniła się do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Ewentualne negatywne oddziaływania (zwiększenie zapylenia, emisje do powietrza, w tym gazów cieplarnianych) mogą pojawić się na etapie realizacji inwestycji i będą miały charakter krótkoterminowy oraz ustąpią po ich zakończeniu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie przedsięwzięć polegających na rewitalizacji zdegradowanych obszarów w miastach poprzez rozwój lokalnej infrastruktury między innymi na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni oraz gospodarki. Zaplanowano również wsparcie zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury oraz ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, co przyczyni się do łagodzenia efektu miejskiej wyspy ciepła (obniżenie temperatury powietrza wskutek transpiracji, ewaporacji, zacienienia). Ponadto będą wspierane przedsięwzięcia polegające na zwiększaniu nawierzchni przepuszczalnych i unikaniu tworzenia nawierzchni uszczelnionych, co ułatwi wsiąkanie i zatrzymanie wód opadowych oraz będzie skutkowało ograniczeniem nadmiernego spływu powierzchniowego, w tym zagrożenia podtopieniem. Przedmiotowy typ działania obejmuje szereg rozwiązań, których realizacja istotnie ograniczy ryzyko niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych na ludzi, przyrodę i aktywa.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>W projekcie FEP uzupełniająco zaplanowano wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej, bezpośrednio powiązanej z osiaganiem założonych celów rewitalizacyjnych, w tym na przykład rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej. Realizacja działania przyczyni się do zapewnienia odpowiedniego zbierania, odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, co przełoży się na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń (zwłaszcza biogenów) trafiających do wód powierzchniowych i podziemnych. Niewykluczona jest także możliwość wykonania kanalizacji deszczowej, jako uzupełniającego elementu infrastruktury lokalnej. Zbierane w systemy kanalizacji deszczowej wody opadowe przed odprowadzeniem do odbiornika zostaną podczyszczone, co zapobiegnie przedostawaniu się zanieczyszczeń z powierzchni dachów, dróg czy, parkingów do wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>Ponadto w projekcie FEP przewidziano wsparcie zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury oraz ochronę drzew w całym cyklu projektowym, poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Dodatkowo będą wspierane przedsięwzięcia polegające na zwiększaniu nawierzchni przepuszczalnych i unikaniu tworzenia nawierzchni uszczelnionych, co ułatwi wsiąkanie i zatrzymanie wód opadowych oraz będzie skutkować ograniczeniem nadmiernego spływu powierzchniowego. Realizacja tego typu działania przyczyni się do poprawy stanu zasobów wodnych i morskich, zwiększeniu retencji i sprzyjać będzie ograniczaniu zjawiska suszy.</p> <p>Nie przewiduje się, by realizacja działań inwestycyjnych pociągała za sobą ryzyko wystąpienia znacznych i długotrwałych negatywnych oddziaływań dla zasobów wodnych i morskich, a także by charakter planowanych działań wiązał się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na wodę w trakcie eksploatacji.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, w tym na wody,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. OOŚ służyć będzie między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 85. Ocena merytoryczna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój lokalnej infrastruktury służącej realizacji celów społecznych, integracyjnych, gospodarczych, związanych z promocją zdrowego trybu życia i bezpieczeństwem, kulturalnych oraz edukacyjnych

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych		

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP między innymi uzupełniająco zaplanowano wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej, bezpośrednio powiązanej z osiągnięciem założonych celów rewitalizacyjnych, w tym na przykład rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej.</p> <p>Przewiduje się, że prace budowlane, związane z budową lokalnej infrastruktury społecznej, gospodarczej, rekreacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej, a także błękitno-zielonej i technicznej infrastruktury prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów infrastruktury postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia i odzyskiem, w tym recyklingiem. Należy dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu. Gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie obowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie powstałej infrastruktury i innych obiektów w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rewitalizacja zdegradowanych obszarów w miastach poprzez rozwój lokalnej infrastruktury między innymi na rzecz społeczności, przestrzeni oraz gospodarki. Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że realizacja działania będzie miała wkład w ochronę środowiska przed zanieczyszczeniem.</p> <p>Długoterminowo rozwój lokalnej infrastruktury, w tym zielonej infrastruktury czy ochrona drzew w całym cyklu projektowym przyczynią się do poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie wiązania dwutlenku węgla. Co więcej, utrzymanie i rozwój roślinności w miastach przyczynią się będzie także do utrzymania odpowiedniej wilgotności powietrza i zmniejszenia zapylenia powietrza. Ponadto uzupełniająco w projekcie FEP zaplanowano wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej sprzyjającej</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>transportowi zbiorowemu czy budowanie dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych i pieszych, których realizacja może przyczynić się do ograniczania transportu indywidualnego i zmniejszania emisji zanieczyszczeń.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania (zwiększenie zapylenia, emisje zanieczyszczeń do powietrza z pracy maszyn i transportu czy zanieczyszczenia do gruntu i do wód w postaci wycieków substancji ropopochodnych z maszyn i pojazdów, a także w wyniku wypadków i kolizji pojazdów), które mogą się pojawić na etapie realizacji inwestycji i prac remontowych, będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu inwestycji. Zakłada się jednak, że prace będą prowadzone w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p> <p>Inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie będzie powodować poważnych szkód dla celu środowiskowego.</p> <p>W projekcie FEP w ramach rewitalizacji zdegradowanych obszarów w miastach zaplanowano wsparcie rozwoju zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni czy zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych. Realizacja przedmiotowego typu działania przyczyni się do odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów na terenach zrewitalizowanych.</p> <p>W ramach działania przewiduje się realizację prac inwestycyjnych, które mogą skutkować czasowym lub trwałym usuwaniem warstwy ziemi wraz z roślinnością. Nie będzie to jednak wyptywać na trwałe zmiany w ekosystemach czy zakłócenie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych.</p> <p>W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi</p>

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Dodatkowo realizacja inwestycji, które mogą oddziaływać znacząco negatywnie na obszary Natura 2000 poprzedzone muszą być oceną oddziaływania na ten obszar, zgodnie z przepisami prawa. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Tabela 86. Lista kontrolna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Przywracanie lub nadawanie funkcji społecznych przestrzeniom publicznym, dostosowanie techniczne substancji mieszkaniowej do standardów bytowych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
	Łagodzenie zmian klimatu		x

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>W projekcie FEP szczególną uwagę zwrócono na kwestię konieczności zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury, unikania tworzenia powierzchni nieprzepuszczalnych, ochrony drzew w całym cyklu projektowym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni czy zwiększania powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych. Zastosowanie zielonej infrastruktury oraz zwiększanie powierzchni szeroko rozumianych terenów zielonych, w perspektywie długookresowej przyczyni się do zwiększania pochłaniania gazów cieplarnianych, co będzie miało wkład w łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania, które mogą się pojawić na etapie realizacji inwestycji (jak zmiany przeznaczenia i zagospodarowania terenu między innymi na skutek zajęcia obszarów pod place budowy czy miejsca składowania materiałów budowlanych, a także pracy sprzętu ciężkiego oraz transportu i wynikających z tego emisji gazów cieplarnianych), będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu inwestycji.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie będzie wносить istotny wkład w adaptację do zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP zaplanowano wsparcie dla przywracania lub nadawania funkcji społecznym przestrzeniom publicznym (również terenom zielonym) poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego, a także dostosowanie techniczne substancji mieszkaniowej do standardów bytowych. Zaplanowano również wsparcie zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury oraz ochronę drzew w całym cyklu projektowym, poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, co przyczyni się do łagodzenia efektu miejskiej wyspy ciepła (obniżenie temperatury powietrza wskutek transpiracji, ewaporacji, zacienienia). Ponadto będą wspierane przedsięwzięcia polegające na zwiększaniu nawierzchni przepuszczalnych i unikaniu tworzenia nawierzchni uszczelnionych (w tym uporządkowanie miejsc parkingowych), co zwiększy poziom retencji i ułatwi wsiąkanie i zatrzymanie wód opadowych oraz będzie skutkować ograniczeniem nadmiernego spływu powierzchniowego, w tym zagrożenia podtopieniem. Przedmiotowy typ działania obejmuje szereg rozwiązań, których realizacja istotnie ograniczy ryzyko niekorzystnych</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych na ludzi, przyrodę i aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>W projekcie FEP uzupełniająco zaplanowano wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej, bezpośrednio powiązanej z osiaganiem założonych celów rewitalizacyjnych, w tym na przykład rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej. Realizacja działania przyczyni się do zapewnienia odpowiedniego zbierania, odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, co zmniejszy strumień zanieczyszczeń (zwłaszcza biogenów) i będzie korzystne dla ochrony stanu zasobów wodnych. Zakres realizowanych inwestycji może uzupełniająco obejmować także wykonanie kanalizacji deszczowej. Zbierane w systemy kanalizacji deszczowej wody opadowe przed odprowadzeniem do odbiornika zostaną podczyszczone, co zapobiegnie przedostawaniu się zanieczyszczeń z powierzchni dachów, ciągów komunikacyjnych czy parkingów do wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>Ponadto będą wspierane przedsięwzięcia polegające na zwiększaniu nawierzchni przepuszczalnych i unikaniu tworzenia nawierzchni uszczelnionych, co ułatwi wsiąkanie i zatrzymanie wód opadowych oraz będzie skutkowało ograniczeniem parowania z powierzchni utwardzonych. Realizacja typu działania przyczyni się do ochrony zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Nie przewiduje się, by realizacja działań inwestycyjnych pociągała za sobą ryzyko wystąpienia znacznych i długotrwałych negatywnych oddziaływań dla zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Prace budowlane prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia i odzyskiem, w tym recyklingiem. Należy dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu. Gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie obowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>Ponadto jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rewitalizacja zdegradowanych obszarów w miastach. Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że realizacja działania będzie miała wkład w ochronę środowiska przed zanieczyszczeniem. Długoterminowo rozwój terenów zielonych w ramach nadawania funkcji społecznych przestrzeniom publicznym przyczyni się do poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie wiązania dwutlenku węgla i zmniejszenie ilości zanieczyszczeń pyłowych. Uzupełniająco w projekcie FEP zaplanowano wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej sprzyjającej transportowi zbiorowemu czy budowanie dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych, pieszych, których realizacja może skutkować ograniczeniem emisji zanieczyszczeń z transportu indywidualnego.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą się pojawić na etapie realizacji inwestycji i przyszłych prac remontowych. Związane one mogą być ze zwiększeniem zapylenia na skutek pracy sprzętu ciężkiego, emisją zanieczyszczeń do powietrza z pracy maszyn i transportu, emisją hałasu i drgań czy skutkami sytuacji awaryjnych - wyciekami substancji ropopochodnych. Oddziaływania te będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu inwestycji. Ważne jest, by wyżej wymienione prace prowadzone były w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do środowiska (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn).</p> <p>W przypadku realizacji inwestycji infrastrukturalnej na terenie potencjalnie zanieczyszczonym (miedzy innymi przemysłowym) zasadne jest przeprowadzenie badań gruntu pod kątem ewentualnych zanieczyszczeń.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>W projekcie FEP w ramach rewitalizacji zdegradowanych obszarów w miastach zaplanowano wsparcie nadawania funkcji społecznych przestrzeniom publicznym (w tym terenom zielonym) poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego oraz ochronę drzew w całym cyklu projektowym czy zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych. Realizacja przedmiotowego typu działania przyczyni się do odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów na terenach zrewitalizowanych.</p> <p>W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Tabela 87. Lista kontrolna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Działania aktywizujące lokalną społeczność, w szczególności dotyczące kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest rewitalizacja zdegradowanych obszarów w miastach poprzez działania aktywizujące lokalną społeczność, w szczególności dotyczące kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne, także w ramach domów/klubów sąsiedzkich. Uzupełniająco w projekcie FEP zaplanowano wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>technicznej, bezpośrednio powiązanej z osiągnięciem założonych celów rewitalizacyjnych, w tym na przykład rozwoju infrastruktury sprzyjającej transportowi zbiorowemu, służącej uspokojeniu lokalnego ruchu drogowego, uporządkowaniu miejsc parkingowych czy dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych i pieszych.</p> <p>Kształtowanie postaw i zmiana zachowań mieszkańców, między innymi w zakresie zagadnień środowiskowych i klimatycznych może przyczynić się nie tylko do poszanowania środowiska życia, ale także do zmniejszenia szeroko pojętej antropopresji. Stwarzanie dogodnych warunków dla sprawnego i efektywnego przemieszczania się środkami transportu zbiorowego lub niezmotoryzowanego oraz popularyzacja tych sposobów transportu przełoży się z kolei na zwiększenie jego atrakcyjności i konkurencyjności i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych z transportu indywidualnego. Ogół tych działań ma szansę przyczynić się do łagodzenia zmian klimatu.</p> <p>W projekcie FEP szczególną uwagę zwrócono na kwestię konieczności zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury, unikania tworzenia powierzchni nieprzepuszczalnych, ochrony drzew w całym cyklu projektowym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni czy zwiększania powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych. Zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności transportu zbiorowego czy niezmotoryzowanego, zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury oraz zwiększanie powierzchni szeroko rozumianych terenów zielonych na terenach zurbanizowanych, w perspektywie długookresowej przyczyni się do zwiększenia pochłaniania gazów cieplarnianych, co również będzie miało wkład w łagodzenie zmian klimatu. Włączanie lokalnej społeczności w wyżej wymienione działania przyczyni się do większej wiedzy o roli terenów czynnych biologicznie w miastach i współodpowiedzialności za ich stan.</p> <p>Dofinansowane będą wyłącznie przedsięwzięcia uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia, to jest posiadającymi gminne programy rewitalizacji (GPR). Pozytywnie ocenione projekty składać się będą na uzgodniony pomiędzy IZ a miastem pakiet zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			Ewentualne negatywne oddziaływania, które mogą się pojawić na etapie realizacji inwestycji uzupełniających (w tym emisje gazów cieplarnianych z pracy maszyn i transportu) będą miały charakter krótkoterminowy i ustąpią po zakończeniu inwestycji.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest budowanie świadomości, że jakość życia mieszkańców miast, w tym jakość, funkcjonalność i estetyka otaczającej ich przestrzeni, może zależeć od nich samych (kształtowanie postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne).</p> <p>Ponadto szczególną uwagę zwrócono na kwestie konieczności rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych, ochronę drzew, w całym cyklu projektowy, zwiększenia nawierzchni przepuszczalnych czy unikania tworzenia nawierzchni uszczelnionych, których realizacja przyczyni się między innymi do łagodzenia efektu miejskiej wyspy ciepła (obniżenie temperatury powietrza wskutek transpiracji, ewaporacji, zacienienia), ograniczenia nadmiernego spływu powierzchniowego, w tym zagrożenia podtopieniem.</p> <p>Uzupełniająco w projekcie FEP zaplanowano również wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej. Realizacja przedmiotowego typu działania będzie miała wkład w ograniczanie ryzyka niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych na ludzi, przyrodę i aktywa.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest aktywizacja lokalnej społeczności i kształtowanie postaw społecznych, w tym włączenie tej społeczności w działania rewitalizacyjne. Realizacja przedmiotowego typu działania nie będzie bezpośrednio prowadziła do pogorszenia zasobów wodnych i morskich. Pośrednio kształtowanie postaw społecznych może przyczynić się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie poprawy stanu zasobów wodnych i morskich w tym poprzez promowanie zrównoważonego zużycia wody.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Uzupełniająco realizowane działania, związane ze wsparciem lokalnej infrastruktury w powiązaniu z potrzebą zachowania oraz rozwoju terenów zielonych, bądź zwiększania powierzchni biologicznie czynnych, także przyczynią się do ochrony zasobów wodnych. Realizacja sieci kanalizacyjnej i deszczowej przełoży się na zmniejszenie odprowadzania nieoczyszczonych (bądź niedostatecznie oczyszczonych) wód opadowych i roztopowych oraz ścieków do środowiska.</p> <p>Nie przewiduje się, by realizacja uzupełniających działań inwestycyjnych pociągała za sobą ryzyko wystąpienia znacznych i długotrwałych negatywnych oddziaływań dla zasobów wodnych i morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim aktywizacja lokalnej społeczności oraz kształtowanie postaw społecznych. Realizacja przedmiotowego typu działania może mieć wkład w realizację celu środowiskowego. Pośrednio kształtowanie postaw społecznych może przyczynić się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z nimi, w tym ich przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, co przyczyni się do bardziej efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych w przyszłości.</p> <p>Zakłada się, że prace budowlane, związane z uzupełniającymi działaniami inwestycyjnymi, prowadzone będą z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowaniem ich do ponownego użycia i odzyskiem, w tym recyklingiem. Należy dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów powstających w trakcie prac inwestycyjnych poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym procesom odzysku, a także ponownemu wykorzystaniu. Gospodarka odpadami zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji inwestycji, odbywać się będzie zgodnie obowiązującymi przepisami prawa.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Celem przedmiotowego typu działania jest przede wszystkim rewitalizacja zdegradowanych obszarów w miastach poprzez aktywizację lokalnej społeczności i kształtowanie postaw społecznych, w tym włączenie tej społeczności w działania rewitalizacyjne. Uzupełniająco możliwa będzie realizacja działań infrastrukturalnych.</p> <p>Analiza zakresu interwencji pozwala założyć, że ich realizacja nie będzie prowadzić do bezpośredniego pogorszenia jakości powietrza, wód lub gleb. Pośrednio kształtowanie postaw społecznych może przyczynić się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami, w tym poprzez zmiany zachowań transportowych.</p> <p>Ewentualne, zanieczyszczenia do powietrza wody i gleby wystąpić mogą na etapie prac budowlanych i przyszłych prac remontowych, jednak ocenia się je jako nieznaczne i przemijające. Ochronie środowiska sprzyjać będzie wdrożenie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, w tym nadzoru inwestycyjnego i kontroli stanu maszyn i pojazdów.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim aktywizacja lokalnej społeczności oraz kształtowanie postaw społecznych. Realizacja przedmiotowego typu działania może mieć wkład w realizację celu środowiskowego. Pośrednio kształtowanie postaw społecznych może przyczynić się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony lub odbudowy bioróżnorodności na terenach zurbanizowanych, co przyczyni się do zachowania ekosystemów w dobrym stanie.</p> <p>Uzupełniająco możliwe będzie wsparcie zachowania i rozwoju zielonej infrastruktury, a także zwiększania powierzchni biologicznie czynnych, które także przyczyniać się mogą do zwiększenia różnorodności biologicznej ekosystemów.</p> <p>Z realizacją uzupełniających działań inwestycyjnych, dotyczących infrastruktury technicznej, mogą się wiązać negatywne oddziaływania, wynikające z prac ziemnych czy usuwania warstwy ziemi wraz z roślinnością. Zakłada się jednak, że z uwagi na niewielki zakres inwestycji nie powinny one wpłynąć na trwałe zmiany w ekosystemach czy</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>zakłócenie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej korytarzy ekologicznych.</p> <p>Należy dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p>

Priorytety dotyczące pomocy technicznej

8. Priorytet pomocy technicznej – EFS+

Tabela 88. Lista kontrolna Priorytet 8. – typ działania: Pomoc techniczna EFS+

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		<p>Działanie będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest wspieranie realizacji projektu FEP, Zaplanowano, że cel ten zostanie osiągnięty między innymi poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Projektu, – stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Projektu, – wspieranie beneficjentów w aplikowaniu i realizacji przedsięwzięć, – prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o Projekcie i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, – przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Projektu postanowień Karty Praw Podstawowych (KPP) UE i prawidłową realizację zasad horyzontalnych. <p>Planowane przedsięwzięcia obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie instytucji projektu FEP w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego, – wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Projektu, – wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Projektu, – wsparcie budowania i wzmocnienia zdolności partnerów, – stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji. <p>Realizowane będą również przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne przyczyniające się do upowszechnienia informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, tym samym wpływające na wzrost widoczności środków UE na terenie regionu, w tym portal internetowy poświęcony Projektowi.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Podstawowym trybem informowania przez IZ/ Instytucję Pośredniczącą (IP) będzie wersja cyfrowa materiałów.</p> <p>To przyczyni się między innymi do informatyzacji procesu wymiany dokumentów, upowszechnienia informacji o programie poprzez środki cyfrowego przekazu (przykładowo portale internetowe) i może skutkować zmniejszeniem potrzeby przemieszczania do urzędu w celu pozyskania informacji, czy złożenia papierowej wersji dokumentów, a tym samym ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych. Przewiduje się, że podnoszenie kompetencji pracowników będzie realizowane zróżnicowanymi metodami (stacjonarnie, zdalnie, hybrydowo), co także może przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu, a tym samym pośrednio wnieść udział w łagodzenie zmian klimatu. Organizacja stacjonarnych form spotkań, szkoleń, wizyt studyjnych, czy studiów (niezbędnych do realizacji Projektu) nie spowoduje regionalnie i lokalnie istotnego wzrostu emisji gazów cieplarnianych między innymi z uwagi na ograniczoną ilość przemieszczających się osób i nieregularną częstotliwość danych wydarzeń.</p> <p>Z zabezpieczeniem powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji na potrzeby administracji czy doposażaniem stanowisk pracy mogą wiązać się ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, które mogą powstawać na etapie prac remontowych czy budowlanych. Emisje mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak ustąpią wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczać się będzie do zasięgu lokalnego. Na etapie funkcjonowania wspartej infrastruktury biurowej umiarkowane emisje gazów cieplarnianych będą związane przede wszystkim z grzaniem/chłodzeniem obiektów.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x		<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest wspieranie realizacji projektu FEP. W projekcie FEP będą wspierane między innymi wydatki administracyjne, organizacyjne i techniczne zapewniające odpowiedni standard środowiska pracy, Przykładowo w obszarze wzmocnienia potencjału administracyjnego instytucji projektu FEP zaplanowano zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji czy doposażanie stanowisk pracy.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Można założyć, że w przypadku doposażania stanowisk pracy mogą zostać zamontowane systemy klimatyzacyjne bądź wentylacji mechanicznej, które poprawią warunki użytkowe obiektu i ograniczą ryzyko niekorzystnych skutków fal upałów. Zakłada się również, że obiekty administracyjne będą odpowiednio zaadaptowane do warunków zmian klimatu, w sposób zapewniający ich długoletnią trwałość. Ponadto z realizacją przedmiotowego typu działania nie będzie wiązać się zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p> <p>Z kolei możliwość zdalnego kształcenia pracowników i szkolenia potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów może przyczynić się do bardziej komfortowych warunków pracy w sytuacji zmieniającego się klimatu i związanych z nim zagrożeń między innymi dla osób szczególnie narażonych na ich negatywne skutki (przykładowo osoby z niepełnosprawnościami, przewlekle chore).</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Analiza zakresu planowanych w ramach niniejszego priorytetu przedsięwzięć wskazuje, że w przeważającej większości nie będą one miały charakteru inwestycyjnego. Nie można jednak wykluczyć udzielenia wsparcia dla infrastruktury administracji biurowej (wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji Projektu). Celem przewidzianych do wsparcia działań jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania dofinansowania.</p> <p>Można założyć że działania służące cyfryzacji (zaplanowano, że podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów) oraz dotyczące szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych online przyczynią się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania, a tym samym do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu do środowiska, w tym wód.</p> <p>W przypadku prac remontowych czy budowlanych związanych przykładowo z zabezpieczeniem powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji czy doposażaniem stanowisk pracy, mogą pojawić się ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na emisji zanieczyszczeń do zasobów wodnych. Potencjalne</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych), jednak ustąpią wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego. W związku z tym w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Funkcjonowanie infrastruktury biurowej wiąże się z poborami wody na cele socjalno – bytowe i produkcją ścieków przez użytkowników obiektów, które odprowadzone są do systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczane w oczyszczalni ścieków. Przewiduje się, że ilości zużywanej wody będą racjonalne, umiarkowane, a pobór będzie opomiarowany i nie wpłynie istotnie na zasobność i jakość zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Inwestycje będą (tam, gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Służyć będzie ona między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Analiza zakresu planowanych w ramach niniejszego priorytetu przedsięwzięć wskazuje, że w większości nie będą one miały charakteru inwestycyjnego. Ich celem jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania wsparcia. Możliwe prace infrastrukturalne wiążące się mogą z wydatkami zapewniającymi odpowiedni standard środowiska pracy. Odpady powstające w trakcie prac budowlanych będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów poddawana była późniejszemu recyklingowi i innym formom odzysku i ponownemu wykorzystaniu. Zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji, będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą wiązać się także z organizacją stacjonarnych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych oraz z codziennymi czynnościami biurowymi związanymi z wdrażaniem projektu FEP. Ich efektem może być zwiększone zużycie materiałów biurowych. Przy czym zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W projekcie FEP wsparciem objęto między innymi stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji, a podstawowym trybem informowania będzie wersja cyfrowa materiałów (mniejsze zapotrzebowanie na materiały biurowe, w tym papier). To pozwala założyć, że skala ewentualnych negatywnych oddziaływań będzie niewielka.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania wsparcia.</p> <p>Planowane przedsięwzięcia obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie instytucji projektu FEP w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego, – wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Projektu, – wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Projektu, – wsparcie budowania i wzmocnienia zdolności partnerów,

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>– stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji.</p> <p>Realizowane będą również przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne przyczyniające się do upowszechnienia informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, tym samym wpływające na wzrost widoczności środków UE na terenie regionu, w tym portal internetowy poświęcony Projektowi. Podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów.</p> <p>To przyczyni się między innymi do informatyzacji procesu wymiany dokumentów, upowszechnienia informacji o programie poprzez środki cyfrowego przekazu (przykładowo portale internetowe). To może skutkować zmniejszeniem potrzeby przemieszczania się celu pozyskania wiedzy czy złożenia dokumentów, a tym samym ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby z transportu.</p> <p>W odniesieniu do możliwych inwestycji dotyczących przykładowo zabezpieczenia powierzchni biurowych czy doposażaniem stanowisk pracy, ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na wzroście emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, w tym hałasu i drgań, mogą powstawać na etapie remontu i przebudowy obiektów administracyjnych. Potencjalne zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych), jednak ustąpią wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego. W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Emisje występujące podczas użytkowania wspartych obiektów administracyjnych (ścieki, pyły, gazy, hałas) będą miały ograniczoną skalę i zasięg, tym samym nie doprowadzą do istotnego zwiększenia zanieczyszczenia powietrza, wód, gleby.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Wnioski uzyskane</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Analiza zakresu planowanych w ramach niniejszego priorytetu przedsięwzięć wskazuje, że w zdecydowanej większości nie będą one miały charakteru inwestycyjnego. Ich celem jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania wsparcia.</p> <p>W ramach priorytetu możliwe będzie wsparcie dla przedsięwzięć służących zapewnieniu odpowiedniego standardu środowiska pracy, które mogą wiązać się z prowadzeniem prac remontowych czy budowlanych (zabezpieczenie powierzchni biurowych, doposażanie stanowisk pracy). W trakcie realizacji inwestycji mogą pojawić się ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na zajmowaniu powierzchni biologicznie czynnych. Potencjalne zmiany zagospodarowania i użytkowania terenu (przykładowo usuwanie wierzchniej warstwy ziemi, likwidacja istniejącej roślinności, wykopy pod uzbrojenie terenu, miejsce składowania materiałów budowlanych) mogą mieć charakter stały lub czasowy. Zakłada się, że inwestycje będą realizowane na terenie zurbanizowanym, już przekształconym przez człowieka. Prace będą miały zasięg lokalny i nie wpłyną one istotnie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Emisje zanieczyszczeń na etapie realizacji (pochodzące z pracy maszyn, urządzeń i transportu) powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym racjonalizację gospodarowania przestrzenią, nadzór inwestycyjny oraz kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur, zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

9. Priorytet pomocy technicznej – EFRR

Tabela 89. Lista kontrolna Priorytet 9. – typ działania: Pomoc techniczna EFRR

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		<p>Działanie będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest wspieranie realizacji projektu FEP, Zaplanowano, że cel ten zostanie osiągnięty między innymi poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Projektu, – stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Projektu, – wspieranie beneficjentów w aplikowaniu i realizacji przedsięwzięć, – prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o Projekcie i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, – przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Projektu postanowień KPP UE i prawidłową realizację zasad horyzontalnych. <p>Planowane przedsięwzięcia obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie instytucji projektu FEP w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego, – wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Projektu, – wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Projektu, – wsparcie budowania i wzmocnienia zdolności partnerów, – stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji. <p>Realizowane będą również przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne przyczyniające się do upowszechnienia informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, tym samym wpływające na wzrost widoczności środków UE na terenie regionu, w tym portal internetowy poświęcony Projektowi. Podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>To przyczyni się między innymi do informatyzacji procesu wymiany dokumentów, upowszechnienia informacji o programie poprzez środki cyfrowego przekazu (przykładowo portale internetowe) i może skutkować zmniejszeniem potrzeby przemieszczania do urzędu w celu pozyskania informacji, czy złożenia papierowej wersji dokumentów, a tym samym ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych. Przewiduje się, że podnoszenie kompetencji pracowników będzie realizowane zróżnicowanymi metodami (stacjonarnie, zdalnie, hybrydowo), co także może przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z transportu, a tym samym pośrednio wnieść udział w łagodzenie zmian klimatu. Organizacja stacjonarnych form spotkań, szkoleń, wizyt studyjnych, czy studiów (niezbędnych do realizacji Projektu) nie spowoduje regionalnie i lokalnie istotnego wzrostu emisji gazów cieplarnianych między innymi z uwagi na ograniczoną ilość przemieszczających się osób i nieregularną częstotliwość danych wydarzeń.</p> <p>Z zabezpieczeniem powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji na potrzeby administracji czy doposażaniem stanowisk pracy mogą wiązać się ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, które mogą powstawać na etapie prac remontowych czy budowlanych. Emisje mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu, jednak ustąpią wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczać się będzie do zasięgu lokalnego. Na etapie funkcjonowania wspartej infrastruktury biurowej umiarkowane emisje gazów cieplarnianych będą związane przede wszystkim z grzaniem/chłodzeniem obiektów.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x		<p>Działanie nie będzie miało znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Celem działania jest wspieranie realizacji projektu FEP. W projekcie FEP będą wspierane między innymi wydatki administracyjne, organizacyjne i techniczne zapewniające odpowiedni standard środowiska pracy, Przykładowo w obszarze wzmocnienia potencjału administracyjnego instytucji projektu FEP zaplanowano zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji czy doposażanie stanowisk pracy.</p> <p>Można założyć, że w przypadku doposażania stanowisk pracy mogą zostać zamontowane systemy klimatyzacyjne bądź wentylacji mechanicznej, które poprawią warunki użytkowe</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>objektu i ograniczą ryzyko niekorzystnych skutków fal upałów. Zakłada się również, że obiekty administracyjne będą odpowiednio zaadaptowane do warunków zmian klimatu, w sposób zapewniający ich długoletnią trwałość. Ponadto z realizacją przedmiotowego typu działania nie będzie wiązać się zwiększenie zagrożenia czynnikami klimatycznymi na sąsiednich obszarach.</p> <p>Z kolei możliwość zdalnego kształcenia pracowników i szkolenia potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów może przyczynić się do bardziej komfortowych warunków pracy w sytuacji zmieniającego się klimatu i związanych z nim zagrożeń między innymi dla osób szczególnie narażonych na ich negatywne skutki (przykładowo osoby z niepełnosprawnościami, przewlekle chore).</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Analiza zakresu planowanych w ramach niniejszego priorytetu przedsięwzięć wskazuje, że w przeważającej większości nie będą one miały charakteru inwestycyjnego. Nie można jednak wykluczyć udzielenia wsparcia dla infrastruktury administracji biurowej (wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji Projektu). Celem przewidzianych do wsparcia działań jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania dofinansowania.</p> <p>Można założyć że działania służące cyfryzacji (zaplanowano, że podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów) oraz dotyczące szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych online przyczynią się do zmniejszenia potrzeby przemieszczania, a tym samym do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu do środowiska, w tym wód.</p> <p>W przypadku prac remontowych czy budowlanych związanych przykładowo z zabezpieczeniem powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji czy doposażaniem stanowisk pracy, mogą pojawić się ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na emisji zanieczyszczeń do zasobów wodnych. Potencjalne zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych), jednak ustąpią wraz z zakończeniem prac,</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego. W związku z tym w fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Funkcjonowanie infrastruktury biurowej wiąże się z poborami wody na cele socjalno – bytowe i produkcją ścieków przez użytkowników obiektów, które odprowadzone są do systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczane w oczyszczalni ścieków. Przewiduje się, że ilości zużywanej wody będą racjonalne, umiarkowane, a pobór będzie opomiarowany i nie wpłynie istotnie na zasobność i jakość zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Inwestycje będą (tam, gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko, w tym na wody. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania. Służyć będzie ona między innymi uniemożliwieniu realizacji takich działań, które będą negatywnie wpływać na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd. Pozwoli to na zachowanie zgodności działania z RDW. Wnioski uzyskane z powyższej oceny zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.</p> <p>Analiza zakresu planowanych w ramach niniejszego priorytetu przedsięwzięć wskazuje, że w większości nie będą one miały charakteru inwestycyjnego. Ich celem jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania wsparcia. Możliwe prace infrastrukturalne wiążąc się mogą z wydatkami zapewniającymi odpowiedni standard środowiska pracy. Odpady powstające w trakcie prac budowlanych będą zagospodarowywane z poszanowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, w szczególności z potrzebą, na tyle na ile jest to możliwe, zapobiegania powstawaniu odpadów. Należy też dążyć do tego, by możliwie jak największa ilość odpadów poddawana</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>była późniejszemu recyklingowi i innym formom odzysku i ponownemu wykorzystaniu. Zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji, będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>Jakość użytych w trakcie inwestycji materiałów powinna gwarantować utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie możliwie jak najdłużej.</p> <p>Ewentualne negatywne oddziaływania mogą wiązać się także z organizacją stacjonarnych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych oraz z codziennymi czynnościami biurowymi związanymi z wdrażaniem projektu FEP. Ich efektem może być zwiększone zużycie materiałów biurowych. Przy czym zagospodarowanie wszelkiego rodzaju odpadów będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W projekcie FEP wsparciem objęto między innymi stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji, a podstawowym trybem informowania będzie wersja cyfrowa materiałów (mniejsze zapotrzebowanie na materiały biurowe, w tym papier). To pozwala założyć, że skala ewentualnych negatywnych oddziaływań będzie niewielka.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę.</p> <p>Celem działania jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania wsparcia.</p> <p>Planowane przedsięwzięcia obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie instytucji projektu FEP w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego, – wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Projektu, – wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Projektu, – wsparcie budowania i wzmocnienia zdolności partnerów, – stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Realizowane będą również przedsięwzięcia informacyjno-promocyjne przyczyniające się do upowszechnienia informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, tym samym wpływające na wzrost widoczności środków UE na terenie regionu, w tym portal internetowy poświęcony Projektowi. Podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów.</p> <p>To przyczyni się między innymi do informatyzacji procesu wymiany dokumentów, upowszechnienia informacji o programie poprzez środki cyfrowego przekazu (przykładowo portale internetowe). To może skutkować zmniejszeniem potrzeby przemieszczania się celu pozyskania wiedzy czy złożenia dokumentów, a tym samym ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby z transportu.</p> <p>W odniesieniu do możliwych inwestycji dotyczących przykładowo zabezpieczenia powierzchni biurowych czy doposażaniem stanowisk pracy, ewentualne negatywne, krótkoterminowe oddziaływania, polegające na wzroście emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, w tym hałasu i drgań, mogą powstawać na etapie remontu i przebudowy obiektów administracyjnych. Potencjalne zanieczyszczenia mogą pochodzić z pracy maszyn, urządzeń i transportu (przykładowo wyciek substancji niebezpiecznych), jednak ustąpią wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań powinna ograniczyć się do zasięgu lokalnego. W fazie realizacji inwestycji należy prowadzić prace w sposób, który będzie minimalizować ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do wód, powietrza lub gleby (na przykład poprzez odpowiedni nadzór i organizację prac, odpowiedni stan techniczny maszyn). Emisje występujące podczas użytkowania wspartych obiektów administracyjnych (ścieki, pyły, gazy, hałas) będą miały ograniczoną skalę i zasięg, tym samym nie doprowadzą do istotnego zwiększenia zanieczyszczenia powietrza, wód, gleby.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Wnioski uzyskane z powyższych procedur zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		<p>Działanie nie będzie miało żadnego lub będzie miało nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p> <p>Analiza zakresu planowanych w ramach niniejszego priorytetu przedsięwzięć wskazuje, że w zdecydowanej większości nie będą one miały charakteru inwestycyjnego. Ich celem jest przede wszystkim usprawnienie zarządzania projektem FEP, sprawna obsługa procesu jego realizacji oraz upowszechnienie informacji między innymi o możliwościach uzyskania wsparcia.</p> <p>W ramach priorytetu możliwe będzie wsparcie dla przedsięwzięć służących zapewnieniu odpowiedniego standardu środowiska pracy, które mogą wiązać się z prowadzeniem prac remontowych czy budowlanych (zabezpieczenie powierzchni biurowych, doposażanie stanowisk pracy). W trakcie realizacji inwestycji mogą pojawić się ewentualne negatywne oddziaływania, polegające na zajmowaniu powierzchni biologicznie czynnych. Potencjalne zmiany zagospodarowania i użytkowania terenu (przykładowo usuwanie wierzchniej warstwy ziemi, likwidacja istniejącej roślinności, wykopy pod uzbrojenie terenu, miejsce składowania materiałów budowlanych) mogą mieć charakter stały lub czasowy. Zakłada się, że inwestycje będą realizowane na terenie zurbanizowanym, już przekształconym przez człowieka. Prace będą miały zasięg lokalny i nie wpłyną one istotnie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Emisje zanieczyszczeń na etapie realizacji (pochodzące z pracy maszyn, urządzeń i transportu) powinny ustąpić wraz z zakończeniem prac, a skala ich oddziaływań ograniczyć do zasięgu lokalnego. W trakcie planowania inwestycji należy uwzględnić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, w tym racjonalizację gospodarowania przestrzenią, nadzór inwestycyjny oraz kontrolę stanu maszyn i pojazdów, które będą służyć minimalizacji tych oddziaływań. Ochronie zasobów przyrodniczych służyć będzie także projektowanie i realizacja inwestycji w zgodzie z aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.</p> <p>Należy także dążyć do maksymalizacji ochrony istniejącej roślinności (zwłaszcza wysokiej) oraz w miarę możliwości do wprowadzania nowych nasadzeń. W razie wycinki drzew lub</p>

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>krzewów czynności te, jeżeli będzie to wymagane prawem, będą przeprowadzane po uzyskaniu stosownych zgód, przy czym ewentualna wycinka musi być uzasadniona i racjonalna, to jest prowadzona tylko w zakresie niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia. Niezależnie od przepisów prawa, prace projektowe powinny w miarę możliwości zostać poprzedzone rozeznaniem zasobów przyrodniczych lub ich inwentaryzacją.</p> <p>Ponadto inwestycje będą (tam gdzie jest to wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) poprzedzone właściwymi procedurami, w ramach których przeanalizowany zostanie wpływ inwestycji na środowisko. Analiza obejmie również elementy przyrodnicze, w tym przedmiot i cele ochrony obszarów Natura 2000. Dla projektów mogących w jakikolwiek sposób znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, przeprowadzona będzie ocena oddziaływania, w tym na zasoby przyrodnicze. Wnioski uzyskane z powyższych procedur, zostaną wdrożone przy realizacji inwestycji.</p>

Spis tabel

Tabela 1. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw	7
Tabela 2. Ocena merytoryczna Priorytet 1., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw	8
Tabela 3. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój platform e-usług publicznych, w szczególności z zakresu administracji, w tym inwestycje umożliwiające integrację usług z platformami funkcjonującymi na poziomie krajowym, ...	15
Tabela 4. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Wzmacnianie roli nowych technologii w budowaniu oferty turystycznej oraz instytucji kultury, w tym realizacja działań związanych z e-turystyką i e-kulturą oraz zapewnianiem dostępności osobom ze specjalnymi potrzebami	15
Tabela 5. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Cyfryzacja wojewódzkiego i powiatowego zasobu geodezyjnego oraz projekty z zakresu informacji przestrzennej	18
Tabela 6. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój projektów z zakresu e-zdrowia (z zachowaniem standardów krajowych) oraz systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny i teleopieki (w tym narzędzia wspierające opiekę koordynowaną), a także zastosowanie sztucznej inteligencji i big data w ochronie zdrowia oraz e-opieki.....	19
Tabela 7. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój projektów wzmacniających bezpieczeństwo świadczonych e-usług i systemów informatycznych, w tym rozwój niezbędnej infrastruktury i oprogramowania	21
Tabela 8. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Wsparcie rozwoju i transformacji przedsiębiorstw	25
Tabela 9. Ocena merytoryczna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Wsparcie rozwoju i transformacji przedsiębiorstw	26
Tabela 10. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Usługi doradcze dla MŚP	31
Tabela 11. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Kompleksowe wsparcie inwestorów	33
Tabela 12. Ocena merytoryczna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Kompleksowe wsparcie inwestorów.....	34
Tabela 13. Lista kontrolna Priorytet 1., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Wsparcie eksportu	39
Tabela 14. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Poprawa efektywności energetycznej budynków	42
Tabela 15. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój systemów ciepłowniczych..	43
Tabela 16. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój systemów ciepłowniczych	48
Tabela 17. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Promocja, podnoszenie świadomości i wiedzy	51
Tabela 18. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wiatrowa.....	53
Tabela 19. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wiatrowa.....	54
Tabela 20. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka słoneczna.....	57
Tabela 21. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka słoneczna	59

Tabela 22. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wodna	62
Tabela 23. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii - energetyka wodna	63
Tabela 24. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój odnawialnych źródeł energii – energia geotermalna	65
Tabela 25. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biomasa	68
Tabela 26. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biomasa.....	69
Tabela 27. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biogaz.....	72
Tabela 28. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Biogaz.....	73
Tabela 29. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój magazynów energii działających na potrzeby OZE	76
Tabela 30. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Organizowanie i budowa wysp energetycznych, klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie OZE.....	77
Tabela 31. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (iv) – typ działania: Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na naturze, zabezpieczenie przed powodzią i suszą, zwłaszcza wspierające naturalną i małą retencję wodną	79
Tabela 32. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (iv) – typ działania: Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na naturze, zabezpieczenie przed powodzią i suszą, zwłaszcza wspierające naturalną i małą retencję wodną	82
Tabela 33. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (iv) – typ działania: Doskonalenie systemów, monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania i alarmowania oraz wzmacnianie służb ratowniczych; przedsięwzięcia edukacyjne dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych.....	86
Tabela 34. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Gospodarka ściekowa (rozwój zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych).....	90
Tabela 35. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Gospodarka ściekowa (rozwój zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych).....	92
Tabela 36. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Budowa, rozbudowa lub przebudowa systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwój technologii wodooszczędnych.....	95
Tabela 37. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Budowa, rozbudowa lub przebudowa systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwój technologii wodooszczędnych	98
Tabela 38. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Monitoring ilościowy i jakościowy wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowanie zagrożeń w wodach podziemnych.....	101
Tabela 39. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnie korzystającej z zasobów, mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz stworzenie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym.....	104
Tabela 40. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnie korzystającej z zasobów, mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz stworzenie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym.....	107

Tabela 41. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Transformacja do gospodarki o obiegu zamkniętym w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach, redukcja wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw	114
Tabela 42. Ocena merytoryczna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Transformacja do gospodarki o obiegu zamkniętym w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach, redukcja wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw	116
Tabela 43. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Termiczne przekształcanie odpadów medycznych i weterynaryjnych wraz z odzyskiem energii	122
Tabela 44. Ocena merytoryczna, Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Termiczne przekształcanie odpadów (termiczne przekształcanie wraz z odzyskiem energii odpadów niebezpiecznych, w szczególności medycznych i weterynaryjnych).....	124
Tabela 45. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym	129
Tabela 46. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vii) – typ działania: Poprawa stanu cennych gatunków i ich siedlisk oraz ochrona ekosystemów; ochrona i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych.....	133
Tabela 47. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vii) – typ działania: Ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych, w szczególności jezior	139
Tabela 48. Lista kontrolna Priorytet 2., Cel szczegółowy (vii) – typ działania: Projekty edukacyjne z zakresu ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych	147
Tabela 49. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury transportu publicznego obejmujący inwestycje w węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego: kolejowego, tramwajowego, autobusowego, trolejbusowego.....	150
Tabela 50. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury transportu publicznego obejmujący inwestycje w węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego: kolejowego, tramwajowego, autobusowego, trolejbusowego.....	152
Tabela 51. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój linii autobusowych trolejbusowych oraz tramwajowych (z wyłączeniem inwestycji w przebudowę lub rozbudowę sieci drogowej wykorzystywanej dla indywidualnego ruchu samochodowego)	156
Tabela 52. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój linii autobusowych trolejbusowych oraz tramwajowych (z wyłączeniem inwestycji w przebudowę lub rozbudowę sieci drogowej wykorzystywanej dla indywidualnego ruchu samochodowego)	157
Tabela 53. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, systemy bike-sharingowe).....	161
Tabela 54. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, systemy bike-sharingowe).....	163
Tabela 55. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Zakup zero i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego (autobusy, tramwaje, trolejbusy oraz inne środki komunikacji)	166
Tabela 56. Ocena merytoryczna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Zakup zero i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego (autobusy, tramwaje, trolejbusy oraz inne środki komunikacji)	169
Tabela 57. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych	171
Tabela 58. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Cyfryzacja transportu miejskiego	174
Tabela 59. Lista kontrolna Priorytet 3., Cel szczegółowy (viii) – typ działania: Działania edukacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych.....	175
Tabela 60. Lista kontrolna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój infrastruktury drogowej... ..	178

Tabela 61. Ocena merytoryczna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój infrastruktury drogowej	178
Tabela 62. Lista kontrolna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Tabor kolejowy wraz z infrastrukturą utrzymaniowo-naprawczą	185
Tabela 63. Ocena merytoryczna Priorytet 4., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Tabor kolejowy wraz z infrastrukturą utrzymaniowo-naprawczą	187
Tabela 64. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (a) – typ działania: Poprawa sytuacji na rynku pracy..	191
Tabela 65. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (b) – typ działania: Rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy; doskonalenie mechanizmów diagnozowania i prognozowania zapotrzebowania na kompetencje na regionalnym i lokalnych rynkach pracy.....	195
Tabela 66. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (c) – typ działania: Wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym..	198
Tabela 67. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (d) – typ działania: Aktywne i zdrowe starzenie	202
Tabela 68. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (d) – typ działania: Adaptacyjność	205
Tabela 69. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (f) – typ działania: Edukacja przedszkolna; kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów	209
Tabela 70. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (f) – typ działania: Rozwijanie indywidualnych ścieżek edukacji; rozwój szkolnictwa zawodowego	212
Tabela 71. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (g) – typ działania: Wspieranie uczenia się przez całe życie	219
Tabela 72. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (h) – typ działania: Aktywizacja społeczna i zawodowa oraz rozwój ekonomii społecznej.....	224
Tabela 73. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Integracja imigrantów	229
Tabela 74. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (k) – typ działania: Usługi społeczne i zdrowotne.....	232
Tabela 75. Lista kontrolna Priorytet 5., Cel szczegółowy (l) – typ działania: Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.....	235
Tabela 76. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój szkolnictwa zawodowego; rozwój edukacji włączającej; upowszechnianie edukacji przedszkolnej	238
Tabela 77. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (ii) – typ działania: Rozwój szkolnictwa zawodowego; rozwój edukacji włączającej; upowszechnianie edukacji przedszkolnej.....	238
Tabela 78. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Infrastruktura społeczna	245
Tabela 79. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (iii) – typ działania: Infrastruktura społeczna	245
Tabela 80. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych.....	251
Tabela 81. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (v) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych.....	251
Tabela 82. Lista kontrolna Priorytet 6., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne kultury i turystyki	258
Tabela 83. Ocena merytoryczna Priorytet 6., Cel szczegółowy (vi) – typ działania: Wsparcie infrastrukturalne kultury i turystyki	258
Tabela 84. Lista kontrolna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój lokalnej infrastruktury służącej realizacji celów społecznych, integracyjnych, gospodarczych, związanych z promocją zdrowego trybu życia i bezpieczeństwem, kulturalnych oraz edukacyjnych.....	267
Tabela 85. Ocena merytoryczna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Rozwój lokalnej infrastruktury służącej realizacji celów społecznych, integracyjnych, gospodarczych, związanych z promocją zdrowego trybu życia i bezpieczeństwem, kulturalnych oraz edukacyjnych.....	270

Tabela 86. Lista kontrolna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Przywracanie lub nadawanie funkcji społecznych przestrzeniom publicznym, dostosowanie techniczne substancji mieszkaniowej do standardów bytowych	273
Tabela 87. Lista kontrolna Priorytet 7., Cel szczegółowy (i) – typ działania: Działania aktywizujące lokalną społeczność, w szczególności dotyczące kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne.....	277
Tabela 88. Lista kontrolna Priorytet 8. – typ działania: Pomoc techniczna EFS+	283
Tabela 89. Lista kontrolna Priorytet 9. – typ działania: Pomoc techniczna EFRR	291